

CHAYEINU Weekly

Shabbos Inspiration

פרשת
קרח
תשפ"ה

Divrei
Torah

Parshah
Stories

Parshah
Riddles

Halachah
Challenges

Inyana
D'Yoma

לז"נ ר' שלמה בן יבלח"ט ר' יעקב שרגא שליט"א לאננער

To receive weekly, call or text 732.301.4043 (opt. 8-3), or email shabboschayeinu@gmail.com

CHAYEINU Weekly

Shabbos Inspiration

פרשת
קרח
תשפ"ה

PAGE CONTENT

3-4	Divrei Torah
5-7	Seudah Stories
8-9	Gedolim Story
10-15	Parsha Challenge
16-18	Life of Truth Story
19	Hilchos Shabbos Initiative
20-21	Halacha Q&A
22-26	Rav Kalman Krohn Story
27	Comic Story
28-33	Nefesh Shimshon

גליונות

34-35	הגר"ח קניבסקי זצ"ל
36-39	הגר"ג אדלשטיין זצ"ל
40-41	הגר"ר משה שטרנבוך שליט"א
42-43	הגר"ר מאיר צבי ברגמן שליט"א
44-45	הגר"ב ד' פוברסקי שליט"א
46-47	הגר"ר משה הלל הירש שליט"א
48-49	הגר"ר יהושע אייכנשטיין
50-51	הגר"ר דוב כהן שליט"א

SPONSOR A WEEK OF CHAYEINU WEEKLY!

Call or Text: 732-301-4043 opt. 8#-2

Email: chayeinuoffice@gmail.com Zelle: chayeinuoffice@gmail.com

דברי תורה לסעודת שבת

One Sided Argument

וַיִּקְהֵלוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב־לָכֶם כִּי כָל־הָעֵדָה כָּלָם קְדָשִׁים וּבְתוֹכָם ה' וּמִדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל־קֹהֵל ה': וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו: (טז, ג-ד)

משל לבן מלך שסרח על אביו ופייס עליו אוהבו פעם ושתים ושלוש, כשסרח רביעית נתרשלו ידי האוהב ההוא. אמר עד מתי אטריח על המלך, שמא לא יקבל עוד ממני: (רש"י)

When *Korach v'adaso* came to instigate a *machlokes* with Moshe and Aharon, Moshe did not respond by arguing back. Instead, the Torah describes that Moshe was "ויפל על פניו". Moshe Rabbeinu did not think about himself at all. His only thought was how to save Klal Yisrael from this terrible *cheit*.

The Mishnah in Avos describes the *machlokes Korach v'adaso* as a *machlokes shelo l'sheim Shamayim*. The Mishnah does not say it was a *machlokes Korach u'Moshe*, rather *Korach v'adaso*. Moshe was not a participant in the *machlokes*, he was completely uninvolved. The entire time, his only thoughts were how to end the *machlokes* and be *mechaper* on Bnei Yisrael.

Mr. Irving Bunim often accompanied Rav Aharon Kotler on his many fundraising trips. On one occasion, a certain *baal habayis* was extremely unreceptive to the cause, and even spoke to the Rosh Yeshiva *b'derech bizayon*.

When they left, Mr. Bunim saw that Rav Aharon was visibly anguished by the encounter. Mr. Bunim tried to say some words of *chizuk*, but Rav Aharon explained that he wasn't disturbed by the *bizyonos* he received. What pained him was the fact that this Yid was *mevazeh* Torah and the terrible *chet* that he did. How would this Yid be able to get a *kaparah*?

Gedolei Yisrael are able to transcend the situation and separate themselves from any personal feelings. It's never about themselves and their emotions, it's about Klal Yisrael and making sure every Yid is doing what he should.

Machlokes

וַיִּקְהֵלוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב־לָכֶם כִּי כָל־הָעֵדָה כָּלָם קְדָשִׁים וּבְתוֹכָם ה' וּמִדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל־קֹהֵל ה': (טז, ג)

The Mishnah in Avos tells us כל מחלוקת שאינה לשם שמים כמו מחלוקת קרח ועדתו אין סופו להתקיים. The Vilna Gaon asks why it describes it as a *machlokes Korach v'adaso*, and not a *machlokes Korach u'Moshe*?

The Gaon explains that in truth, there was an internal *machlokes* between Korach and his *eidah* as well. Each one wished to be the Kohen Gadol and had only his own selfish interests in mind. They were each really fighting against each other, they only collaborated in order to undermine Moshe Rabbeinu.

The Gaon also explains that כל מחלוקת שאינה לשם שמים, doesn't mean that the *machlokes* won't last, it means that the *reason* for the *machlokes* won't last. On the contrary, those involved in *machlokes* will continue fighting long after the reason they began to fight in the first place is forgotten.

The Mishnah is teaching us that when there is a מחלוקת שלא לשם שמים, the *machlokes* ends up taking on a life of its own and the reason for the *machlokes* will be אין סופו להתקיים.

דברי תורה לסעודת שבת

Family Feud

וַיַּעַל מֶעַל מִשְׁפַּחַת־קֹרַח דָּתָן וַאֲבִירָם מְסֻבִּיב וְדָתָן וַאֲבִירָם
יִצְאוּ נֹצְצִים פָּתַח אֶהְלִיָּהֶם וַנְּשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וְטַפָּם: (טז, כז)

ונשיהם ובניהם וטפם - בא וראה כמה קשה המחלוקת,
שהרי בית דין של מטה אין עונשין אלא עד שיביא שתי
שערות, וב"ד של מעלה עד עשרים שנה, וכאן אבדו אף
יונקי שדים: (רש"י טז, כז)

Rashi tells us that when it comes to *machlokes*, even
infants are punished. When דתן ואבירם stood up
against Moshe, the entire family; their wives,
children and infants, stood by their side in moral
support. The nature of *machlokes* is that when one
individual is in a fight, the entire family gets involved
and they all become consumed in *machlokes*.

When the earth swallowed them up the *passuk*
says: ותפתח הארץ את פיה ותבלע אתם ואת בתיהם ואת כל
הרכוש, the purpose of the
ground swallowing up Korach was to stamp out the
machlokes, and for that it wasn't enough to just
wipe out the *baalei machlokes* themselves. Once
machlokes has taken seed, it can turn into a family
feud that continues endlessly. The only way out is to
wipe out the entire family, אפילו יונקי שדים.

Promoting Peace

וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לִקְרֹא לְדָתָן וְלֹאֲבִירָם בְּנֵי אֵלִיָּאֵב וַיֹּאמְרוּ לֹא
נַעֲלֶה: (טז, יב)

וישלח משה וגו' - מכאן שאין מחזיקין במחלוקת, שהיה משה
מחזר אחריהם להשלימם בדברי שלום: (רש"י)

Rashi tells us that we can learn from the fact that
Moshe tried to make shalom with דתן ואבירם that we
should not be מחזיק במחלוקת.

We see from Rashi an important lesson. To not be a
machzik machlokes, it's not enough to just keep
quiet and not get involved. It requires being
proactive about making shalom. Moshe Rabbeinu
did not instigate the *machlokes*. He was the victim,
and he didn't fight back in any way. Yet, that's not
enough of a reason not to be considered a *machzik*
machlokes. It was only because Moshe Rabbeinu
took the initiative and proactively attempted to
make peace that made him not be a *machzik*
machlokes.

There may be situations where someone is upset at
us, even though we didn't do anything wrong, and
we don't do anything to further the disagreement.
But that's not enough. We are responsible to be the
one to take the first step to bring shalom.

Seudah Stories

A Yid in Pain

We live in *chutz la'aretz*, and every time we have the *zechus* of visiting Eretz Yisroel, we try and visit the *gedolim*. Some years back, my father went to visit Rav Shach zt"l.

After spending some time together immersed in learning, my father asked the Rosh Yeshiva if he could give him a name of a *choleh* in the UK. My father told Rav Shach that it was the name of a woman who was marrying off her oldest son in a few weeks from then. During the *chasuna* preparations, she had hurt her back badly. She went to her doctor, who sent her for an injection to ease the pain. Something went wrong during the injection, and instead of healing this woman, she became paralyzed. The hospital was sure that it would only be a temporary paralysis, but they could not know just how long it would take. My father asked the Rosh Yeshiva to daven for this woman to have a *refuah shleima*, and that she should be able to attend her son's *chasuna*.

While my father was repeating the story to the *gadol hador*, Reb Shach was responding with true pain, as if a knife was cutting through him. I myself witnessed this, and even now, over 30 years later, I can hear in my head the sounds of pain the *heilige gadol* was making over someone who was not a relative who lived thousands of miles of miles away! BUT SHE WAS A YID IN PAIN, so he was also in pain!

One Harsh Word

The wife of a *yungerman* suddenly became ill. Half of her face was paralyzed, while the other half remained normal. She looked strange, and it was quite a serious

situation. This *yungerman* felt terrible about his wife's situation and traveled to different *gedolim*, including the Steipler Gaon and others. One of the *gedolim* told him to think if there was someone he insulted.

The *yungerman* made a serious *cheshbon hanefesh* of his life. He started to call people from recent and past history, asking for forgiveness for insulting things he had said. Eventually, he remembered an incident which had taken place twenty-five years prior, when he was a *bochur* in yeshiva. He had taken a double portion of chicken at supper and sparked a major fight at the table. One *bochur* (whom we'll call Reuven) said something nasty to him, and he responded with a sharp insult.

He tracked Reuven down, called him up, and introduced himself. "I'm so-and-so, you probably don't remember me. I would like to come speak with you." Reuven answered: "I'll tell you the truth, I have no interest in speaking to you."

"What! You remember me!? I haven't seen you in twenty-five years!" "I remember you like it was yesterday," said Reuven.

"I must come see you," the *yungerman* insisted.

"I don't want to see your face!" said Reuven. "Did you forget what you told me twenty-five years ago?" He told over the incident and the exact words he had said at the time.

The *yungerman* was shocked. "That's exactly what I'm calling you about," he exclaimed. He begged Reuven to allow him to come speak to him, and Reuven finally relented.

When he came, he explained to Reuven the situation with his wife, and he pleaded with him for *mechilah*. After

Seudah Stories

much conversation, Reuven was mochel him. His wife recovered from her illness, and they had a child.

(As told by Rabbi Yisroel Brog shlit"o)

Phone Call in the Beis Medrash

I was learning in a quiet side room in a shul, during a time when a social event was taking place in the hall. A woman suddenly walked into the room and sat down. Taking out her cell phone, she started dialing to make a call. I was quite annoyed at her selfish behavior – coming into a peaceful *bais medrash* where I was learning, and disturbing me with her phone call.

After she began speaking to the person on the other end, I learned a powerful lesson. She said into the phone, "My name is _____, patient number _____ in the cancer department in your hospital. I have begun having painful symptoms from yesterday's treatment, and I'm too weak to stand up. Can you please send an ambulance?"

She then turned to me weakly and apologized for disturbing. She explained that she had desperately needed to find a chair, and this room was the closest to where she had been.

Five minutes later, the ambulance pulled up in front of the shul and she was taken back to the hospital... for what turned out to be the final time. She passed away a few days later. I have taken this story with me every day since, and I am now a little slower to judge others and their behavior.

Is it Worth the Fight?

Rav Shmuel Kamenetsky *shlita*, was presiding at a wedding as the *mesader kiddushin*. A certain Rav,

significantly younger than Rav Shmuel, was called up to read the *kesubah*. As the Rav concluded, he paused and said, "There's a mistake in the *kesubah*!"

There was a bit of a commotion under the *chupah* but the Rav was encouraged to continue. However, he adamantly refused to continue, claiming that the *kesubah* was *passul*. People turned to Rav Shmuel for some direction. Rav Shmuel just shrugged his shoulders, which was interpreted to mean, "Nu, if the Rav says it's *passul*, then write a new one." Indeed, the *chupah* was delayed as they wrote a brand new *kesubah*.

After the *chupah* concluded, Rabbi Kleinman, who was at the *chupah*, approached Rav Shmuel and asked him, "Was it really *passul*?"

Rav Shmuel smiled and said, "Of course not!"

"So why did the Rosh Yeshiva allow the *chuppah* to be delayed for that?!"

Rav Shmuel explained, "Better that people think I concurred that there was actually a mistake than to have the other Rav feel embarrassed for making a scene under the *chupah* for no reason."

True Yirah

It was during the War of Independence. The city of Yerushalayim was under siege, and all its residents were terror-stricken as the Jordanian legion bombarded the city mercilessly, causing many casualties and damage.

One day during this period, those around The Brisker Rav witnessed behavior that seemed to defy logic: When the shelling was somewhat far away, the Brisker Rav paced around the house restlessly like a caged lion. But, strangely enough, when the shelling came closer, just

Seudah Stories

outside his own home, his face changed. Suddenly, he became relaxed and the tension melted away from his countenance, as if he were not threatened by the barrage. Everyone wondered about this: What was the logic behind his behavior? When the danger was far away, he exhibited anxiety, yet when it was nearer, he became calm!

Later, the Brisker Rav explained: As long as the danger was distant, he was concerned that he was transgressing the prohibition of "Do not stand by regarding your brother's blood," and his conscience was bothering him, as he thought he might not be fulfilling his obligation. Perhaps he should go out and help his fellow Jews in distress? But when the shelling had come closer, he was required by *halacha* to remain indoors because of the danger. Knowing he was no longer at risk of transgressing the prohibition, he relaxed!

Rav Moshe Shmuel Shapiro, who related this story, pointed out how clearly the Brisker Rav's genuine *yirah* evidences itself in this incident. The Brisker Rav's tension and agitation were due only to his pure *yiras cheit* and constant concern for keeping every last detail of a mitzvah. This did not arise out of a natural tendency towards being particular; rather it was due to the anxiety that *tzaddikim* feel when they question whether they may have been lax in their service of Hashem.

Saved Through Keeping Shabbos

Sam grew up irreligious in Yerushalayim. Through his young adult years, he met and learned with R' Gershon who helped him become more and more observant, and Sam eventually changed his name to Shimon.

Shimon was a great athlete and he excelled in biking. He was aiming to represent Israel in the Olympics that would

take place in Germany. However, as Shimon became more observant, he became increasingly troubled by the need to train on Shabbos. Shimon wanted to fully observe the holy Shabbos by abstaining from riding his bike, but how could he avoid bike riding on Shabbos when it was designated as the official day of cycling practice and trials in Israel?

Shimon sent a heartfelt petition to the Israeli Sports Federation explaining his dilemma. He explained that as an observant Jew he did not want to desecrate the day of Shabbos, and that he was willing to put in extra hours of training every other day of the week. The Israeli Sports Federation was unmoved. They sent him a letter stating: "All official practices and trials will be held on Saturday, no exceptions."

Shimon had gone through months of brutal practice in order to compete in the 1972 Olympics in Munich, Germany, and he had already purchased his plane ticket. After a serious discussion, Shimon resolved that he would not violate Shabbos, even if it meant giving up his dream of competing in the World Olympics. Israel sent representatives in weightlifting, wrestling, fencing, but without Shimon there was no Israeli cycling team.

On the tenth day of the Munich Olympics, the Black September terror group burst into the Israeli sleeping quarters and captured eleven athletes. Shimon trembled when he heard the sad news. He could not believe how close he was to certain death. He realized how holy the Shabbos is and the protection it gives for those who observe it. In the years that followed the massacre, Shimon always spoke of his personal miracle, giving credit to his keeping the holy day of Shabbos.

Compiled by Tzvi Schultz chinuchchaburah@gmail.com.
Details of stories have not been confirmed.

Our Gedolim

Slabodka Rosh Yeshiva Rav Mordechai Shulman ZT"l (1902 - 1982)

Part 5

Yahrtzeit כ"ז שבט

Rav Mordechai's achievements in learning were extraordinary. In one summer *zman*, he finished *Mashechta Zevachim*, *Menachos* and half of *Yuma*, covering on the average of five *dapim* of *Gemara* a day. At night he would review the five *dapim*, with an exhaustive study of the *meforshim*. At the end of the week, he made an in-depth review of the twenty-five *dapim* covered during that week.

Upon his return from Chevron to Slabodka, Rav Mordechai recorded from memory a number of the Alter's *mussar shmuessen* which he had heard in Chevron. The *shmuessen* were to be published in a journal called *Ohr HaTzafun*, the latter word being an acronym for the Alter's names – Hirsh Tzvi Finkel Nosson. Before they were published, the *shmuessen* passed before the critical eyes of the Rosh Yeshiva, Rav Yitzchak Isaac Sher, and Rav Avraham Grodzenski, *menahel ruchani* of the yeshiva and one of the Alter's closest disciples.

On the Alter's first *yahrzeit*, only a few weeks after Rav Mordechai's arrival in Slabodka, the first journal appeared in print. It included a detailed appreciation of the Alter, written by Rav Mordechai. The *shmuessen* were officially published in the name of the directors of the yeshiva, since the organizer and initiator of the project requested anonymity. Five journals, including eleven *shmuessen* and three accompanying articles, appeared in less than a year.

In writing and publishing the *shmuessen*, a previously unknown talent of Rav Mordechai emerged. He displayed

a clear writing style and an unusual ability to express complex thoughts in a clear, polished and exact manner. Not surprisingly, Rav Mordechai chose for his opening article a study of modesty, analyzing the trait, and showing how it could be used as a springboard for great spiritual achievement. He then showed how this trait permeated everything the Alter of Slabodka accomplished in his life. Only later did it become clear how much the young student had succeeded in absorbing this trait into his own personality. Rav Mordechai's manner and behavior throughout his life bears a clear imprint of his master and teacher, the Alter.

During his stay in Slabodka, Rav Mordechai became engaged to the daughter of the Rosh Yeshiva, Rav Yitzchak Isaac Sher (son-in-law of the Alter). A small wedding was held, with only a few family members in attendance, among them the kallah's uncle, Rav Eliezer Yehudah Finkel, Rosh Yeshiva of Mir, and his future son-in-law, Rav Chaim Shmuelvitz. Thereafter, Rav Mordechai and his wife spent a month at the resort city of Druzgenik, where many *Gedolei Torah* were vacationing, including the Chazon Ish and Rav Chaim Ozer.

Rav Mordechai spent most of his time visiting his two mentors. One day, the Chazon Ish and Rav Chaim Ozer were walking together in the center of a group of distinguished *rabbanim* and *talmidei chachomim*. The entourage took up the whole width of the road. As they walked along, Rav Chaim Ozer noticed, hidden in the

Our Gedolim

shadows, a young man waiting for them to pass. Rav Chaim Ozer halted the procession and called the young man – Rav Mordechai – over. The procession continued, with Rav Mordechai walking alongside Rav Chaim Ozer, who held his hand.

Rav Chaim Ozer had already departed from Druzgenik to Vilna when the terrible news of the 1929 Chevron massacre reached Rav Mordechai. Shocked and horrified by the news of the murder of his closest friends, Rav Mordechai cut short his stay in Druzgenik and traveled to Vilna. Rav Chaim Ozer dissuaded the couple from returning to Slabodka, advising them instead to go to the kallah's uncle in Mir, where many students who had left Chevron before the massacre were currently learning.

The young couple spent four months in Mir, arriving back in Slabodka shortly before the birth of their first son. In Slabodka, Rav Mordechai lacked the peace of mind he deemed crucial to progress in Torah. He obtained permission from his wife to go by himself to Vilna where he was able to immerse himself in his studies. Rav Avraham Grodzenski, the *menahel ruchani* of Slabodka, demonstrated his great regard for Rav Mordechai by going to his home, despite his painful leg condition which made walking difficult, to wish Rav Mordechai well. Rav Avraham's students were amazed by his behavior because only a few hours earlier, Rav Mordechai had come to his house to wish Rav Avraham farewell.

Immediately after Rav Mordechai left for Vilna, his father-in-law sent a secret letter to Rav Chaim Ozer. In it, Rav Yitzchak Isaac wrote that although he was aware that Rav Mordechai was an *iluy* and had a wonderful character, he was not sure whether he would be sufficiently talented to lead the yeshiva. Since Rav Mordechai would be a natural candidate to lead the Slabodka Yeshiva someday, Rav

Yitzchak Isaac wanted to know if Rav Chaim Ozer would examine him carefully and offer his opinion as to his leadership ability, or should he search for another successor when the time came.

The year Rav Mordechai spent in Vilna was another link in his chain of spiritual growth. He later recalled that period with special fondness. The amount of material he learned and the unprecedented contact with the *Gedolei Haor* in Vilna made the year unique. In addition to continuing his relationship with the Chazon Ish and Rav Chaim Ozer, he lived in the home of Rav Henoch Eigish, author of *Marcheshes*.

His daily schedule, which divided his time between these three *gedolim*, was saturated with wisdom, growth in Torah and fear of Hashem. Mornings were spent learning *b'chavrusah* with the Chazon Ish; the second half of the day was spent with Rav Chaim Ozer. At night he learned with the *Marcheshes*. The two were observed walking the streets of Vilna in the late hours of the night, heatedly discussing a sugyah.

Only a few months after his arrival in Vilna, Rav Chaim Ozer was able to respond positively to Rav Yitzchak Isaac Sher's request. Rav Chaim Ozer profusely praised his protégé's wisdom, personality and greatness in Torah. When R' Yitzchak Isaac read the letter, his eyes welled up with tears. For many years he carried the letter in his pocket. Of all the praises in the letter, perhaps the most significant were the words, "Above all, Rav Yeshayah (the Chazon Ish) never stops praising him in all areas of life."

Reprinted with permission from "The Weekly Vort" by E. Lerner

PARSHA CHALLENGE

פרשת קרח

1. Aside from פרשת קרח, list three other times that the תורה mentions the פי הארץ?¹
 - a. In which additional instance does it say the "ground swallowed"?²
2. Aside from ארץ ישראל, what country is described as "ארץ זבת חלב דבש"? Where?³
3. List at least 323 people (not necessarily by name), in the תורה, that died by fire.
(Not necessarily מפורש בתורה)⁴
 - a. List two people in the תורה who were saved from being killed by fire.
4. When, prior to פרשת קרח, are דתן ואבירם names mentioned?
5. What brought both life and death in this week's פרשה?
6. What are four incidents in the תורה that a person or a group of people are called רשע / רשעים?⁵
7. He and I are called by the same name,
I am the name of a person,
He is a type of produce that is given to a כהן.
He is mentioned in davening twice a day,
We are both mentioned in this week's פרשה.⁶
Who are we? (Submitted by Z. Bressler)
8. I am one of the כהונה בגדי,
I am the beginning of a fruit,
I was a sign of ה' favor.
I am mentioned in this week's פרשה.
Who am I?

Need a hint?

¹ Twice regarding the מעשה קרח and once in ראשית

² פרשת בשלח

³ It is in this week's פרשה

⁴ In this weeks פרשה נח, שמיני, בהעלתך

⁵ One is in this week's פרשה, one was said by אברהם, one is in פרשת שמות, one is in פרשת וארא.

⁶ The mentioning of my name did not bring me honor.

Answers

1. It mentions the קרח מעשה (כו,י) and in פרשת פינחס (כו,י). It is also mentioned when קין was cursed - "ארור אתה מן האדמה אשר פצתה את פיה לקחת - את דמי אחיך (ד,יב)".
 - a. Regarding the bodies of the מצריים by סוף it says: "נטית ימינך תבלעמו ארץ" ע' רש"י (טו,יב).
2. המעט כי העליתנו מארץ זבת חלב ודבש (טז,יג) - מצרים
3. 250 people from קרח (251 according to the דאמר that קרח as well was burnt.)
 - a. 1) The fire by the מתאננים killed the 70 זקנים (טז,יא, טז).
(ע' רש"י י"א, טז) brings a שיטה that it was the ערב רב that were killed
2) נדב ואביהוא
3) הרן
 - b. (אור כשדים) אברהם and (יהודה's daughter-in-law) תמר
4. Never. In previous incidents they were referred to אנשים נצים or נצבים, or ואחיו.
5. קטורת
6. 1) When משה refers to ועדתו - קרח (טז,כו)
2) When אברהם davens for the אנשי סדום (יח,כג) - אנשי סדום
3) When משה tells דתן ואבירם not to fight - (ב,יג)
4) When פרעה admits he is a רשע (ט,כז) - רשע
7. I am from the seventy, - מצרים
I have three siblings, - יוכבד and מררי, גרשון
I have four children, - עוזיאל and חבורן, יצהר, עמרם
I am mentioned in this week's פרשה.
Who am I? - קהת
8. Next week....

Last week's riddle:

My identity is shrouded in mystery,

Regarding it many great debates have raged -

from the Chassidic masters to the Mizrahi leaders,

-The Radzinar Rebbe and Chief Rabbi Hertzog

However, for most it remains a mystery of old,

we await the coming of משיח when all will be told.

Although I am not mentioned in this week's פרשה my essence is. - תכלת

Who am I?

- The חילזון

לרפואה שלמה – אביגדור ששון מאיר בן רחל לאה, ירוחם בן מינא, יונתן בן איטא
לעיני שאול בן אברהם ז"ל, ברכה בילה בת דוד יעקב ע"ה, יצחק דוד בן אלימלך הכהן ז"ל
For questions, comments, or to subscribe, send an email to parshachallenge@gmail.com
© כל הזכויות שמורות

לע"נ ראובן צבי בן מנחם יצחק This week's Parsha Challenge is sponsored

RIDDLES

How were Moshe and Korach related?

- They were first cousins: their fathers, Amram and Yitzhar, were brothers.
- Since Kehas and Yocheved were siblings, Moshe was first cousins with Yitzhar (the son of Kehas), who was Korach's father, thus making Korach his first cousin once removed. (We could keep going, since Moshe was also first cousins with his own father by the same calculation, so Korach was Moshe's first cousin's nephew – I'm not sure what that's called.)

Some *baalei kriah* pause slightly after the words, "ואון בן פלת," before continuing, "בני ראובן." Why?

This pause makes it clear that the phrase "בני ראובן," "Descendants of Reuvein," refers back to the entire previous phrase, and thus indicates that Dasan and Aviram, who were the sons of Eliav, as well as On ben Peles, were all, "Descendants of Reuvein."²

Against whom did Korach rebel?

Against Hashem, Who told Moshe what to do.³

Name 2 wealthy people in *Tanach*, one from Bnei Yisrael and one not, who followed the advice of their wives, which led to their respective downfalls.

- Once, when Korach came home from the *beis medrash*, his wife asked him what he learned, and he replied that Moshe taught them to put a string of *t'cheiles* in their *tzitzis*. She mockingly said, "I'll make a *tallis* ENTIRELY our of *t'cheiles*!" This attitude spread, and inspired Korach's rebellion.
- Zeresh told Haman to arrange a fifty-*amah* tall gallows upon which to hang Mordechai, and Haman wound up being killed on it.⁴

Before the ground swallowed up Korach and his followers, Moshe announced, "סורו נא..." – "Get away from these *reshaim*" – and warned Bnei Yisrael to not get swept away with them.⁵ In what situation does *beis din* make this announcement?

When someone who is suspected of lying declares that he is willing to swear, the *beis din* announces, "Get away from these [multiple] *reshaim*": the person who is about to swear falsely, AND the person who brought about this situation of *chillul Hashem* by giving money to someone who isn't trustworthy.⁶

On *Simchas Torah* (and other times), we quote Korach in a popular song. Which song?

Rabbah bar bar Chana, the *amora*, was shown a place in the ground from which Korach could be heard, in *gehinnom*, saying, "משה אמת ותורתו אמת," "Moshe is true and his Torah is true."⁷

Aharon's stick miraculously sprouted nuts.⁸ Have you ever seen a piece of wood sprout food?

That's what happens every time a tree grows fruit! Is it any less miraculous that an orange grows from a piece of wood, which happens to be still stuck in the ground? Or are we just used to it?

¹ ט"ז א'

² תקון קוראים מכון סימנים במענה לשון, ועי' רש"י שם

³ ט"ז י"א ורש"י

⁴ רבינו בחי' ריש הפרשה

⁵ ט"ז כ"ו

⁶ שבועות ל"ט: ורש"י שם

⁷ תנחומא י"ב

⁸ י"ז כ"ד

JUST CURIOUS

Korach was jealous of Elitzafan ben Uziel, who was appointed as the *nasi* of the family of Kehas.⁹ Chazal list *kinah* among the bad *middos* which are “מוציאין את האדם מן העולם,” “Take one out of the world.”¹⁰ In what way does jealousy “take one out of the world”?

- Many *mefarshim* explain that *kinah* breeds stress and anxiety to the degree that one’s physical health is compromised, and one’s life is shortened.
- One’s “world” and reality are defined by his beliefs and attitudes. A jealous person is oblivious to the fact that Hashem controls the world and determines what is allotted to each individual. By undermining his awareness of Hashem’s *hashgacha*, he has removed himself from his personal “world” of *emunah*.¹¹

Korach asked Moshe, “Does a *tallis* which is MADE out of *t’cheiles* need *t’cheiles* in its *tzitzis*?,” and Moshe responded, “Yes.” Korach mockingly challenged, “Are you telling me that with ONE string of *t’cheiles* you’re *yotzei*, but with a WHOLE *tallis* of *t’cheiles* you’re not?!”¹² I don’t understand – that’s what the *pasuk* says, and that’s what the *mitzvah* is! Was Korach’s “logical” argument actually such a good challenge?

Korach was actually expecting Moshe to say that it DOESN’T need *t’cheiles*, to which Korach would respond, “So too, the holy Bnei Yisrael don’t need you.” When Moshe didn’t follow the expected “script,” Korach accused him of making things up.¹³

Korach complains, “We all heard the first 2 *dibros* at Har Sinai! Why are you taking all the leadership for your family?”¹⁴ Yes, but Moshe heard ALL 10 *dibros*, and a lot more – what exactly was Korach’s argument here?

Korach was saying, “OK, you heard more than us, so you took the *malchus*. But what makes Aharon more special than anyone else? He heard what we heard.”¹⁵

Why doesn’t Aharon respond at all to Korach?

Befitting his holiness and “*mussar* personality,” Aharon’s silent response was, “Korach, you’re right, you’re better than me. I’m just following Moshe’s instructions to be the *kohein gadol*.”¹⁶

How could Aharon participate in the “ketores test” against Korach’s followers, and bring his own voluntary ketores? Aharon’s own sons died from bringing voluntary ketores!

- Moshe was able to give Aharon temporary permission, due to necessity.
- It wasn’t actually voluntary *ketores*: Aharon brought the regular, morning *ketores*.
- When Moshe “fell on his face” in front of Korach, he asked Hashem what to do, and was told to bring *ketores*.
- Moshe made this decision with *ruach hakodesh*.¹⁷

⁹ רש"י ט"ז א'

¹⁰ אבות ד' כ"א

¹¹ עלי שור ח"א ע' ק"ב בביאור דברי הרמב"ם בפהמ"ש שם

¹² רש"י ט"ז א'

¹³ ביאור האמרים על תנחומא ב', גור אריה שם

¹⁴ רש"י ט"ז ג'

¹⁵ נחלת יעקב שם

¹⁶ רמב"ן ט"ז ד'

¹⁷ רמב"ן ט"ז ה'

Imagine the scene: Dasan and Aviram went out to protest against Moshe with their INFANTS!¹⁸ (Holding them? In strollers?) Why?

Just as some people bring small children to the *beis medrash* so the words of Torah can penetrate them early in life, so too, *l'havdil*, Dasan and Aviram wanted their terrible words to be absorbed by their children.¹⁹

After Hashem told Moshe and Aharon that He would destroy Korach and his followers, they fell on their faces to daven.²⁰ This is the source of our practice to do “*nefilas apayim*” after *shemoneh esrei*.²¹ What is the advantage of *davening* in this position?

- Cognizant of the fact that we stand in front of Hashem when *davening*, we hide our faces in awe of the *Shechina*, demonstrating *yiras Hashem*, *busha*, *tznius*, and *anava*.
- We fall on our faces in distress, demonstrating our submissiveness, which is integral to *teshuva*. These feelings allow our *tefillos* to be more readily accepted.
- While covering our eyes and closing our mouths in a “locked up” position, we reflect that we are unable to accurately predict what will help us and what will harm us, we are not independently capable of achieving our goals, nor can we even see or speak, without Hashem’s help. It is for this reason that we *daven shemoneh esrei* with our legs “bound” together, aware of how limited we are.²²
- When Bnei Yisrael bowed in the *Bais Hamikdash*, they left 4 *amos* between each person, so that no one would overhear his friend saying *viduy*, and cause him to become embarrassed. Likewise, we hide our faces during *tachanun* to allow our *tefillos* to remain private.²³
- We cover our faces to allow for maximal *kavana*.²⁴

Moshe and Aharon davened, “If ONE person sins, are You going to be upset at EVERYONE?”²⁵ Was it really ONE person? Didn’t many people join Korach?

At first, Bnei Yisrael followed Moshe and Aharon unswayed by Korach. Korach attracted attention to the “*ketores test*,” claiming that he sought the *kavod* of Bnei Yisrael, and people gathered, curious to see if Hashem would support Korach and re-instate the *bechoros*. For doubting Moshe, Bnei Yisrael deserved punishment, but Moshe and Aharon defended them, blaming Korach alone for tricking them.²⁶

Dasan and Aviram tell Moshe, “Even if you poke out our eyes, we’re not coming to talk to you!”²⁷ Why did they volunteer this seemingly unnecessary, gory scenario?

- They were saying, “You think we’re blind, or you’ll make us blind, so we can’t see that you’re tricking us and not taking us to Eretz Yisrael?”²⁸
- Their statement demonstrates our tendency to say illogical, ridiculous things when we are angry and engaged in *machlokes*.²⁹

¹⁸ ט"ז כ"ז

¹⁹ אזנים לתורה

²⁰ ט"ז כ"ב ואב"ע

²¹ רבינו בחיי

²² רבינו בחיי שם

²³ מטה משה סי' ר"ד, עי' אבות ה' ו'

²⁴ שירי כנסת הגדולה או"ח קל"א ב"י אות י'

²⁵ ט"ז כ"ב

²⁶ רמב"ן ט"ז כ"א

²⁷ ט"ז י"ד

²⁸ רשב"ם, ספורנו

²⁹ ר' צבי משה לאנגער שליט"א

Moshe announced, "If the ground doesn't open and swallow Korach, Hashem didn't send me" – even though Hashem never promised such a miracle. Wasn't that kind of risky?

He understood that if people still doubted him at this point, the whole Torah was already undermined, because challengers would continue to arise and sow doubt. Thus, he HAD to miraculously demonstrate his veracity. Declaring that a *neis* would occur was low-risk: if it would happen, great, and if it wouldn't, the situation wouldn't be any worse than it already was.³⁰

Moshe announces, "If Hashem creates a BRAND-NEW creation, by making the ground open up to swallow Korach and his followers, you will know that they angered Hashem."³¹ Weren't earthquakes already "invented"?

This earthquake was unique: the ground opened, swallowed Korach's people, and immediately closed, like a mouth eating.³²

"Don't be like Korach"³³ is listed by some *rishonim* as one of the *mitzvos lo saaseh*. How does one violate this *aveirah*?

By perpetuating a fight³⁴, such as by speaking, and perhaps even listening to, *lashon hara*³⁵.

Hashem prepared the *pi ha'aretz* that swallowed Korach at the very end of the 6th day of creation, right before Shabbos.³⁶ Why did it have to be prepared so far in advance?

At the end of *briyas ha'olam*, when it SEEMED like the world could be set on "auto-pilot," Hashem prepared 10 things which would eventually serve as reminders that Hashem is still in charge, such as the *pi ha'aretz* which would many years later demonstrate that Hashem gave Moshe the Torah.³⁷

IN YOUR OPINION

Did you ever get mad at someone who "did something horrible to you" – only because you were already cranky about something else?

Korach had been harboring rebellious intentions for a long time. In the beginning of Bnei Yisrael's stay in the *midbar*, everything went fine, and they loved Moshe, whose *davening* saved them after the *Chet HaEigel*. Had Korach rebelled then, they would have killed him. However, after the deadly experiences of Taveira, Kivros HaTaavah, and the debacle of the *Meraglim*, people were bitter, and it was the perfect moment for Korach to capitalize on their negativity, and rebel.³⁸

Korach suffered from jealousy.³⁹ Why is it so bad to be jealous of someone?

One who is jealous of his friend's possessions feels anxious until he manages to attain them as well. If he does achieve this goal, he begins to seek honor and dominion over others, eventually even doing *avodah zara*. If he doesn't get what he wants, his life is full of pain and distress. Eventually, this may lead to his own death, or lead him to hatred, and eventually to murder.⁴⁰

³⁰ אמת ליעקב ט"ז כ"ח

³¹ ט"ז ל'

³² רמב"ן

³³ י"ז ה'

³⁴ סנהדרין ק"י.

³⁵ פתיחה לספר חפץ חיים לאו י"ב

³⁶ אבות ה' ו'

³⁷ אמת ליעקב ט"ז ל'

³⁸ רמב"ן ט"ז א'

³⁹ רש"י ט"ז א'

⁴⁰ רבינו בחיי ט"ז א'

A Life of Truth

Stories from our tzadikim on thriving through adversity

בעזרת השם יתברך

I know you've all heard of the famous Rav Yisrael Salanter, but I'm not sure how many of you heard about Rav Yisrael Salanter's great rebbe, Rav Yosef Zundel Mi'Salant. I would like to share some short stories to give us a little bit of an insight into what great Yidden used to look like. I really shouldn't have said what they used to look like, because if you looked at Rav Yosef Zundel Mi'Salant, you didn't really see much. You saw someone dressed like a wagon driver, at best a peddler. Wide belt. High boots. A type of a cap. Not dressed like a Rosh Yeshiva at all! The typical peddler on the street!

The first time Rav Yisrael Salanter saw Rav Yosef Zundel was by his wedding. Rav Yisrael Salanter asked his father-in-law, "Who is that man? He looks very special." His father-in-law didn't know who he was. He said, "I don't know. One of the guests. A peddler who lives in town. I invited all the peddlers to come." Rav Yisrael Salanter said, "He doesn't look like an ordinary peddler to me. I'm watching very carefully; how he washed, how he ate, how he's preparing himself for *bentching*, I can tell that he always *paskens* like the Rambam, and in only two instances did he act like the Raavad." The *chosson*, Rav Yisrael, made it his business to go over to this peddler and ask him for a *bracha*. Afterwards, he begged him to become his *talmid*. Later on, Rav Yisroel found out that this peddler was one of the most *chashuva talmidim* of Rav Chaim Volozhiner.

Even when Rav Yosef Zundel was in Volozhin, still dressed like a Yeshiva *bochur*, he did things that people didn't quite understand. Every morning, you know where you would find Rav Yosef Zundel? At the local bakeries. Each morning the same thing would repeat itself. The boss would be yelling, "Hey Tom! Bring the flour over! Let's get moving over here! It's late! Billy! What's taking you so long?! Get those danishes into the oven! There's not enough sugar on that."

Rav Yosef Zundel would walk in, and a worker would get the boss's attention. "Boss. The Rabbi is here again."

"Every morning, he drives me bananas! Bananas? Maybe we should try making banana danishes, you know... not a bad idea. Eh... WHAT IS IT AGAIN, Rabbi?"

"I'm sorry. Every day I make the same mistake. I want to light my pipe, and I don't have a match." "Alright Rabbi! The same thing every morning! I keep telling you, go to the oven and do what you want! Get a fire from the oven." Rav Yosef Zundel would go over to the oven and the boss would continue overseeing his employees, a little bit mystified about Rav Yosef Zundel's daily visits.

Some of the *talmidim* came into Rav Chaim Volozhner, and they said, "With all due respect, we know how *chashuv* your *talmid* Rav Yosef Zundel is to you, but we see him every morning going from bakery to bakery. The people in town don't understand it either. We're sure that Rav Yosef Zundel has a *cheshbon*, but it seems so strange! Perhaps the Rebbe should talk to him?"

Rav Chaim Volozhiner summoned his *talmid*, and he said: "Rav Yosef Zundel, I am sure you have a reason for doing this. Can you possibly explain to me what your *cheshbon* is?"

"Rebbe, it came to my attention that many of the Yidden in town are not *makpid* on *pas Yisroel*. It's true that some of these bakeries have a *hechsher* that their ingredients are kosher, but *pas palter* is only *b'dieved* if you have no choice. Why are they not *makpid* on *pas Yisroel*?"

Rav Chaim nodded his head thoughtfully, "That is a problem. But what does that have to do with your wandering around to the bakeries in the morning?" Rav Yosef Zundel smiled, "I go in the morning to each bakery exactly when they're about to light their fire, and I ask them for a fire for my pipe. They send me to the oven, and I make sure to light the fire. This way all the bakeries really are *pas Yisroel*."

Throughout his life, Rav Yosef Zundel was always interested in doing so much for *Klal Yisroel*, but without

people knowing about it. When he got married, he decided that he was going to be a secret *talmid chacham*. He traveled around like a peddler. At first, he was very successful in business, and was becoming very rich. When *rachmana litzlan* he lost a child, he went out one day, picked up his hands and cried, “*Ribbono Shel Olam*, I give up the riches! Just give me children that are going to live!” From then on, Rav Yosef Zundel was never rich anymore, but he had two daughters who would eventually marry some of the greatest *talmidei chachamim* in *Klal Yisroel*.

He never stayed too long in one place because he didn’t want people to recognize him. He would just wander around with other peddlers. Little did people realize that while all of the other peddlers would go to an inn and go to sleep, Rav Yosef Zundel would walk off to a corner and spend his time in front of a *sefer*...

Except for *Erev Shabbos*. On *Erev Shabbos*, Rav Yosef Zundel would go around to the other peddlers and ask, “Tell me, where are you going to spend Shabbos?”

“Shlomka’s inn over there on the corner,” one would answer. Another would say, “Me? I always stay by that inn over there. It’s a goyishe inn. I don’t *chas v’shalom* eat from the food. I’m so knocked out Shabbos, I just sleep over there upstairs.”

Why was Rav Yosef Zundel so interested in where his fellow peddlers spent their Shabbos? He was concerned that these peddlers were so involved in making money that they didn’t prepare *challah* or *kiddush* for Shabbos. He would walk around to all of their rooms. The innkeepers all knew him already. Rav Yosef Zundel would pleasantly greet them and say, “Here. Take a quarter, and just let me go into the room for a moment.” They were more than happy with the arrangement. He would then go into each peddler’s room, and leave something by the door - a bottle of wine for *kiddush* and *challos* for *lechem mishnah*. Rav Yosef Zundel was not going to forget that it was Shabbos, but he had to make sure that the other peddlers wouldn’t forget either.

Rav Yosef Zundel didn’t always travel with the same peddlers. Often, they didn’t know who he was, and sometimes they would view him as strange. When they would sit down and repeat jokes at night over a good supper, Rav Yosef Zundel would walk off to the corner and look into a *sefer*. The next day when they would travel to

a different town, he would sometimes fall asleep in the wagon – after all, he had been up the whole night learning. Once, the other people sitting in the wagon with him decided to have a good time.

“Hey! Who is he anyhow?!” “Here,” another one chuckled, “let me go over to his beard and give it a little pull!” His friends laughed, “I’ve got a better idea! Let’s take off his socks and shoes, and tickle him. Let’s see if he’ll wake up!”

The fools were drunk with laughter. “He’s sleeping so hard he’s not even waking up! Here. Let me see... he has his *siddur* here. Let’s open it up. There’s a name inside. Oh... This is the famous Rav Yosef Zundel MiSalant...”

All of the sudden, they felt extremely guilty. They had heard of Rav Yosef Zundel, and they knew that he was one of the biggest *talmidim* of Rav Chaim Volozhiner. When Rav Yosef Zundel finally woke up – actually, he had been up the whole time – they fell to his feet and began to cry. “We didn’t know who you were! If we had known who you were, we would never have done that!”

Rav Yosef Zundel told them, “Yidden, I want you to know, I hadn’t had so much pleasure in a long time. You were laughing! Here you are, peddlers away from your families, and you were having a good time!” They blushed. “But we were having a good time at your expense!” “That doesn’t bother me,” Rav Yosef Zundel replied. “Yidden were *b’simcha*. That gives me the greatest *simcha*.” “Still Rebbe,” they begged, “are you *mochel* us?”

Rav Yosef Zundel responded: “I will be *mochel* you on one condition. From now on, you don’t bother someone that you don’t know. If you promise that you will give everyone their proper respect and *kavod* – then, I am *mochel* you.”

When it came time to marry off his oldest daughter, Rav Yosef Zundel was looking for a *chosson* who was a great *talmid chacham*.

There was someone in his town named Rav Shmuel. He was called Rav Shmuel MiSalant. All of the big *gevirim* promised to support him for years and years because they knew he could be a great Rav or Rosh Yeshiva in *Klal Yisroel*. He married the daughter of one of those *gevirim*. But the marriage did not last. After a year, it turned out that the daughter of this *gevir* wasn’t so interested in having someone who was a *talmid chacham*, and she wasn’t so supportive of his learning. That marriage wound up in divorce.

Soon afterwards, other rich people offered Rav Shmuel their daughters, promising to support him for the rest of their lives. At this point, Rav Yosef Zundel went over to Shmuel, and he said, "I can't compete with these offers, and I cannot support you the way they can. However, I can tell you that my daughter is very committed to someone who is learning. She is *machshiv* Torah, and will be *moiser nefesh* for a *talmid chacham*." Rav Shmuel MiSalant married Rav Yosef Zundel's daughter.

Several years later (in 1838), Rav Yosef Zundel decided to travel to Yerushalayim. He asked his son-in-law to accompany him. Rav Shmuel said that he was not ready to settle in Yerushalayim yet. Rav Yosef Zundel said, "Don't worry, it's just a matter of time. You'll follow me."

Several months later, Rav Shmuel came down with a very serious infection in his lungs, and the doctors told him that he must move to a warmer climate if he wants to live a long life. Rav Shmuel asked, "Where do you suggest I move to?" "Perhaps someplace in the Middle East," the doctor advised, "Eretz Yisrael would be a good place." Rav Shmuel MiSalant then knew that it doesn't make sense to argue with his father-in-law.

When Rav Yosef Zundel arrived in Eretz Yisrael, he lived in a tiny apartment. The kitchen was mostly outside, since there wasn't any place inside for a kitchen. It had a couple of boards on top which served as the roof. It worked very well, especially when it was not raining. Still, Rav Yosef Zundel was overjoyed! He said he never experienced such joy in his life as being *zocheh* to live in Yerushalayim *lhr Hakodesh*. Every single night he went to the Kosel Hama'aravi, and cried over the *tzaros* of *Klal Yisroel*.

He had a special love for Yerushalayim and the *Bais HaMikdash*. When he would learn *Maseches Middos*, the *mishnayos* that relates what the second *Bais HaMikdash* looked like, he would sometimes almost faint from crying. He had such a yearning for the *Bais HaMikdash* to be rebuilt.

When it came time to marry off Rav Yosef Zundel's second daughter, he could not find the right person. His wife cried, "What's going to be? The *yishuv* in Yerushalayim is so small! If there's no *bochur* here for her, we'll never find her a *chosson*!" Rav Yosef Zundel responded with his classic response – *bitachon* in the *Ribbono Shel Olam*.

"Today, I'm going to the dock in Yaffo, and I have *bitachon* that I will find our daughter a shidduch there." When the ship docked at the port, Rav Yosef Zundel made some inquiries and found out that there was a *bochur* on the boat. When he finally found him, he saw that the *bochur* was wearing wooden clogs, and his pants were held up with a length of rope. He looked like a peasant!

Rav Yosef Zundel went over to him, and without even knowing who he was and what his name was, asked, "Would you like to become my son-in-law?" Excitedly, people whispered to the boy, "This is Rav Yosef Zundel MiSalant." The *bochur* answered, "I would be honored to become your son-in-law." Rav Yosef Zundel exclaimed, "Mazel Tov! Mazel Tov!"

Everyone was in shock! He didn't even know the boy's name! Rav Yosef Zundel asked the *bochur*, "Which *masechta* are you learning now?" The *chosson* began to stammer, "Which *masechta*? Uh – I forgot the name. Uh – uh – פִּרְשֵׁת בָּא! That's what I'm learning." After a short time, it became clear that this *chosson* was really a complete *am ha'aretz*.

It was before Pesach, and this *bochur*, who was called Nosson, spent his time in the *bais medrash* saying *Tehillim*. One day, the *ge'onim* in the *bais medrash* were learning a *sugya* in *hilchos Pesach*, and the room erupted into a big *machlokes*. It was a very difficult *sugya*, and simply following the conversation required proficiency in over a dozen detailed sources.

Finally, this young, "simple" son-in-law called out from the back, "My grandfather, the *Sha'agas Aryeh* learned a whole different *pshat* in the *sugya*, and it works out according to all the *shitos*!" As soon as Rav Shmuel MiSalant heard his brother-in-law's brilliant words, he ran from the *bais medrash* to Rav Zundel's house. "Rav Nosson is a *moiredik gaon*!" he called. "He knows the *sugya* cold, and he's an *einikel* of the *Sha'agas Aryeh*!"

Everyone in the house started exclaiming in excitement over the great news, but Rav Zundel was hardly surprised. He knew that he had *bitachon* that the *chosson* was going to be a great *tzaddik*, and although it didn't seem that way, it hadn't fazed him. As it turned out, Nosson had been a *nistar* who went into *galus* for some time. His period of *galus* ended just before Pesach, and that's when he revealed who he really was.

Hilchos Shabbos Initiative

Is it permissible to open a sealed envelope on *Shabbos* by opening the seal or ripping the top of the envelope?

According to many *Poskim*, it is not permissible to open a sealed envelope.

If pages of a book are stuck together due to wetness or food residue, may they be separated?

It is permissible to separate pages of a book that became stuck together, as long as no words or letters are ripped or erased. However, if pages are still attached from the printing process and were never cut, then it is not permissible to separate them.

Is it permissible to remove a price tag affixed to a package?

It is not permissible to remove a price tag affixed to a package. Since the package is generally disposed of with the price tag still attached, it is therefore considered a permanent attachment. Similarly, it is not permissible to peel and remove a package label that is generally left permanently on the package.

When looking through a picture album with adhesive pages, is it permissible to lift or replace the plastic page covering to insert pictures?

Adhesive album plastic may not be attached or detached for inserting pictures or for any reason. However, it is permissible to detach or reattach pages from a child's album used for trading and are therefore often detached and reattached.

Is it permissible to reattach a book's binding tape if it has begun to peel off?

According to some authorities, pressing down binding tape that has begun to curl at the corners of an old *sefer* or book is not permissible. One must be careful not to press and stick the adhesive tape back into its place, whether on the cover or on individual page(s) of a *sefer*.

Is it permissible to place a self-adhesive name label into a book?

It is not permissible to do so.

QUESTIONS AND ANSWERS IN
HILCHOS SHABBOS FOR THE ENTIRE FAMILY
בית מדרש נחלת יעקב - נערך ע"י המו"ץ דקהלתינו

VOL II WEEK 33

ע' משנ"ב ש"מ-מ"א, ש"ע ש"ד-א

The questions **with their answers** will be printed next week, along with another set of three questions.

QUESTION 1

I bought freeze-pops for my kids, but didn't separate them from each other. May I do that on שבת?

QUESTION 2

What about opening them? Can I use a knife or scissors?

QUESTION 3

Can I break open a "crack-in-half" ices?

ANSWERS TO LAST WEEKS QUESTIONS

QUESTION 1

I noticed a string coming out of my jacket sleeve, the material must have gotten pulled when I was wearing it. Is there anything I can do about it?

Answer: While cutting material or cutting open a stitch is the מלאכה of קורע, the (שי"ד-ח "חותלות") ביאור הלכה writes that merely cutting a string is not a מלאכה at all. It may therefore be cut. Possibly one should not cut exactly at the end of the string to remove the entire string, as this may be a form of מחתך - making an exact cut.

וקראת לשבת עונג....

אז תתענג

...והאכלתיך נחלת יעקב אבין

QUESTIONS AND ANSWERS IN
HILCHOS SHABBOS FOR THE ENTIRE FAMILY

בית מדרש נחלת יעקב - נערך ע"י המו"ץ דקהלתינו

continued....

QUESTION 2

What about if the jacket is brand new?

Answer: Although cutting a string is allowed as mentioned above, cutting from a new article of clothing is not as simple. The ש"ב (ש"ב-ב') writes that one may not cut off strings or strands attached to a new article of clothing, as this completes the process of making the clothing and is the מלאכה of מפטיש. It should therefore not be cut.

QUESTION 3

How about the string of a מצה box or something similar?

Answer: The string of a מצה box does not have the problem of קורע, since cutting a string is not a מלאכה, as mentioned above. However, it seems from משנה ברורה (שי"ז-כ"ג) that it may be a problem of מתיר - untying, since the purpose of cutting is to remove the knot. Cutting the string therefore may be equivalent to undoing the knot. Still, it would only be אסור if the knot of the מצה box is considered a קיימא של קשר. The משנה ברורה brings that some hold it is not a קיימא של קשר since the knot was tied in order to be undone by the customer. If so, it may be cut. If one is unable to slip the string off, he may rely on this lenient opinion and cut it off.

TORAS REB KALMAN

סיפורי צדיקים

*Captivating stories full of Yiras Shamayim taken from Shmuessin that
Reb Kalman Krohn z'tl gave in Adelpia Yeshiva*

From Impossible to Possible

Our story begins in Greece many centuries ago, shortly after the death of the king. His son and heir, the crown prince Alexander, was coronated in his stead. Alexander was in his low twenties, and still unmarried, but there was no denying that he was fit for kingship. He had been reared from birth to become the future ruler of Greece, and though the time came earlier than expected, Alexander had the knowledge, talent, and skill to rise to the challenge.

The only problem with the new king was that Alexander was not yet married. According to Greek law, the king could not be an unmarried man. And so, the search was on to find the new king a wife.

King Alexander had a lot going for him. He was brilliant and witty, strong and aristocratic, and the

ruler of a wealthy kingdom. Many wealthy and noble matches were suggested, but none of them caught the king's interest. He nixed one suggestion after the next, and his advisors began to worry that he would never find the right one.

One day, a new suggestion was put on the table. Her name was Rosana, and she was the daughter of the king of Persia. The Persian princess had developed a reputation of refinement and nobility, and for the first time, Alexander liked what he heard. He learned that she was versed in many different languages, that she was soft-spoken and gentle, that she was wise and knowledgeable.

Alexander decided to send messengers to the king of Persia suggesting the match. Much to his delight, the Persian king agreed that it was indeed an appropriate match. He invited Alexander to visit Persia and meet with Rosanna himself. If, after meeting in person, they were both in agreement, then the match would be finalized.

The servants and advisors in the Greek palace spent many hours preparing for their king's journey to Persia. He would be accompanied by a large entourage of servants and soldiers, along with some of his most trustworthy advisors. It was not the kind of trip that they could decide on spontaneously; every detail had to be arranged in advance for Alexander's comfort and security.

After a long journey, King Alexander of Greece arrived in the capital of Persia to meet with his prospective bride. The meetings went well, and within a few days, their engagement was announced. Word spread quickly to all the nations that Greece and Persia were forming an alliance bound by marriage between the two royal families. Both nations rejoiced at the match.

The king of Persia wanted to introduce his future son-in-law to his country before the latter departed back to Greece. He made a huge feast in Alexander's honor. All the nobles of the land and

representatives of all the cities were invited to the palace, where no expense was spared to display the full pomp and glory of Persia. Huge tables were groaning under the finest of delicacies, and wine flowed like water. Even Alexander, who was a king himself, was impressed by the luxury and riches of the Persian empire.

It did not take Alexander long to realize that the cultures of Persia and Greece were very different. He and his future wife had grown up with two completely different worldviews. While Greece was into wisdom and knowledge, philosophy and science, Persia was into luxury and materialism. What was considered luxurious in Greece was considered simple in Persia, which valued beauty and money above all else.

At the end of Alexander's stay, he was given a grand tour of the palace where the royal family, including Rosana, lived. His eyes widened in wonder as he took in the magnificent rugs, intricate statues, and glittering chandeliers that filled the palace. The opulence of Persia was nothing like he'd ever seen before, and it left him with a strange taste in his mouth.

How would he ever bring Rosana back home to Greece? How could he bring her to his own family's palace, which paled in contrast to the luxury in which she'd grown up? Compared to what she was used to, his own beautiful palace was like a simple cottage. What would she think of him when she realized how simply he lived?

Arrangements were made, decisions were finalized, and the wedding was set for the following year, giving both countries ample time to prepare for the grand event. It had been a lengthy and festive stay in the Persian capital, but now it was time for Alexander to return home. A huge crowd of nobles and common men, led by the king of Persia himself, escorted the Greek king out of the capital.

The return journey was much easier than the way in. Alexander was filled with joy and good cheer, and he didn't seem to notice the uncomfortable road as much as he had on the journey to Persia. Within a few weeks, he was back in his beloved capital city, where excited crowds came out to meet him.

As Alexander approached the palace, his heart fell. He suddenly noticed how square the building was. Unlike the ravishing architecture of the Persian royal palace, his own palace was built of neat lines and straight pillars. There was none of the arches and turrets and intricate marble engravings that had transformed his father-in-law's palace into a memorable display of beauty.

Upon entry, his heart fell even further. The heavy draperies hadn't been updated in years, and the rugs were not nearly as beautiful as the ones he'd seen in Persia. The walls of his palace, which he'd always loved, now seemed so plain and bare. The corridors felt narrow and the ceilings were low. How could he ever bring Rosana to a palace like this? It was nice building, but nothing exotic. Any rich man could own a mansion just like it. It was not fit for a king.

With this realization, Alexander ordered the best architects in Greece to come to the palace for an emergency meeting. "I want you to design the nicest palace in the world," he instructed them. "But I'm in a rush, and I need these plans by tomorrow."

"Your Majesty," the bravest of the four architects said carefully, bowing. "Architectural designs take time. It's not a job we can complete overnight."

"That is not my concern," the king said brusquely. "Take two days if you need, but in two days, I need those drawings. The nicest palace in the world. Did I make myself clear?"

“Yes, Your Majesty,” the architects responded, bowing.

They got to work immediately, barely stopping for food and sleep. They worked through the night and then again the next day, designing the most beautiful palace for their king. Finally, with extreme effort on their end, they managed to meet the king’s tight deadline. They arrived at the king’s drawing room at the appointed time, the completed plans in their hands.

“Excellent,” Alexander said, leafing through the pages. “This is exactly what I had in mind. You will work together with these builders to make sure that the palace is ready in a year’s time.” He waved over another group of men, who had been standing at the side of the room, and handed them the architectural drawings.

“In a year’s time?!” the architects cried in disbelief. The palace they designed was tremendous, with massive halls and endless separate wings. There were beautiful windows and dozens of staircases and a lot of detailed engravings. Even if they hired every capable man in the country, they couldn’t possibly finish it within a year.

“A year’s time,” the king confirmed. “I am getting married in a year from now, and I want the new palace ready by my wedding.”

The architects wisely remained silent. They were not the ones responsible for building the palace, and so they did not need to be the ones to anger the king.

The builders, looking over the plans, felt their cheeks grow warm. “Your Majesty,” they said slowly. “These are plans for a truly beautiful palace. So beautiful, that it is not possible for it to be completed in a year. It will take a minimum of three years to finish a palace like this one.”

Alexander shook his head and his gaze turned steely. “I command you to have it ready in a year. If not, every one of your heads will be cut off.”

The builders did not know what to do. “His Majesty may as well give the executioner his orders right now,” said Basil, the boldest of the builders. “It is not possible for a human being to have such a tremendous and beautiful palace built in such a short time frame. We may as well be killed right now, before we put in any work.”

Alexander stood up, his cheeks reddening in anger. Recognizing the truth of the builder’s words, but not wanting to believe them, he stalked out of the room into his private quarters. He found his mother sitting there, waiting for him.

“What’s going on?” she asked gently. “You look tense, Alexander.”

The king sighed, but before he had a chance to respond, there was a knock on the door. “Enter,” Alexander called tiredly.

A valet entered and bowed. “There’s a jeweler here to see you, Your Majesty.”

“Send him in,” the king ordered.

The jeweler entered moments later, bearing a large wooden case. He was a Jew named Binyomin, with a full beard and Jewish garb. Seeing the king, he bowed.

“Rise,” Alexander said, feeling his spirits returning. He’d ordered the jeweler immediately upon his return from Persia. He needed to pick out gifts to send to Rosana during their lengthy engagement, and he’d instructed the jeweler to bring his finest pieces.

The jeweler opened the case and spread a black velvet cloth on the table. Carefully, he spread out his precious wares on the cloth. Rings and bracelets, brooches and necklaces, all made of

gold and inlaid with gems, were lined up on the black velvet.

The king sucked in his breath, the display was dazzling. “What do you think?” he asked his mother.

She examined the selection carefully. “To be honest, everything here is stunning. I wouldn’t mind some of it myself.”

The king smiled generously. “Go ahead, take what you want. But don’t forget to leave something for Rosana!”

His mother selected a few pieces of jewelry as Binyomin tried to hide his excitement. Just the pieces she’d chosen for herself would earn him enough profit to support his family for a year.

“What do you say to this, for Rosana?” the king asked, holding up a delicate bangle that glinted in the light.

“It comes in a set,” Binyomin said, showing them the other two bangles that matched. “And here is a set of earrings with a similar design.”

It took some time for the king to choose an array of jewels for his future wife. When he was finally done, there were not too many pieces left to return to the box.

“Wait,” the king’s mother suddenly said. “We need to choose gifts for your mother-in-law as well. And for Rosana’s sisters...”

By the time the king and his mother were done choosing their gifts, there was nothing left in the box. “I guess we’re taking everything then,” Alexander said, leaning back in his seat. “How much do I owe you?”

Binyomin named a price, hardly believing his good fortune. The king wrote out a note for his treasurer, and sent a servant to fetch the sum. “If

only all my problems could be taken care of as quickly as this,” Alexander sighed.

“What is troubling you, Alexander?” his mother asked. “You never got around to telling me. Perhaps I, or maybe even this fine jeweler here, will have an idea to help you.”

The king gave another sigh, and explained about the new palace he wanted to build before his marriage. “The builders are saying they need at least three years, but I’m getting married next year. I already threatened them with death, but it won’t help. There’s no way they can have it done so soon.”

“Hmm.” His mother was silent for a moment. “Mr. Jeweler, perhaps you have an idea?”

A sudden thought entered Binyomin’s mind. “Your Majesty,” he began. “Our wise men teach us that a person who works only uses a third of his energy. Why? Because people were made to be lazy. If a person gets excited about something, he might possibly use two-thirds of his energy. There are only four times when a person uses all of his energy.”

“When is that?”

“Jealousy, anger, love of money, and love of honor,” Binyomin responded. “When someone is truly jealous or full of hate, he will use all of his energy to take revenge. When someone knows he will receive significant honor or a huge sum of money, he will be motivated to use all of his energy, working day and night, to receive it.”

“Interesting,” the king’s mother commented.

“What’s the difference between these four things?” Binyomin asked. “If someone’s jealousy or hatred motivates him to invest all his energy, he will eventually get burned out. But if someone is motivated by money or honor, nothing will ever stop him.”

Binyomin turned to the king. “Your Majesty, I would like to make a suggestion. If you would like to have your palace ready in a year, offer your builders enormous amounts of money for the job. Along with that, show them honor and respect. Compliment their abilities. Respect their expert opinions. You will see that this will motivate them to invest their full abilities into the project. And if they put all their energy into the palace – not just one third – then it has a chance of being ready on time.”

Alexander followed the Jewish jeweler’s advice. He returned to the builders and offered them a tremendous reward for completing the palace on time. Throughout the process, he treated them with great honor, making sure to give them bonus and compliments often.

And even before the year was up, the palace was ready.

The new queen was happy. The king was happy. And there was peace between Persia and Greece.

We all have it in us to push just a little harder, to invest just a little more energy into our avodas Hashem. Because if we are motivated to grow, even the impossible will become possible.

Have a Wonderful Shabbos!

This story is taken from tape # AZ249

TORAS REB KALMAN HOTLINE

Vaadin & Shmussen given by **Reb Kalman Krohn zt”l** are now available by phone.

USA **732.913.5616** or **718.557.7711**
E.Y. **02.313.6038**

Option 1: Vaadin given in BMG
Option 2: Shmussen given in Adelpia
Option 3: Captivating stories taken from shiurim

To receive Vaadin by email or for questions and suggestions call/text 609.807.1783 or email torasrebkalman@gmail.com

Toras Reb Kalman
Lakewood New Jersey
609.807.1783
torasrebkalman@gmail.com

FINAL CALL

YOU can be a part of this!

YOU can perpetuate Reb Kalman’s legacy!

YOU can be a part of history!

Help spread Reb Kalman’s Torah!!

Are you involved in the yeshiva/school system **OR** do you know of others who are? Please let us know and we will ship hardcopy samples for you to distribute!

email us at: torasrebkalman@gmail.com

ATTN! Schools / Teachers / Principals

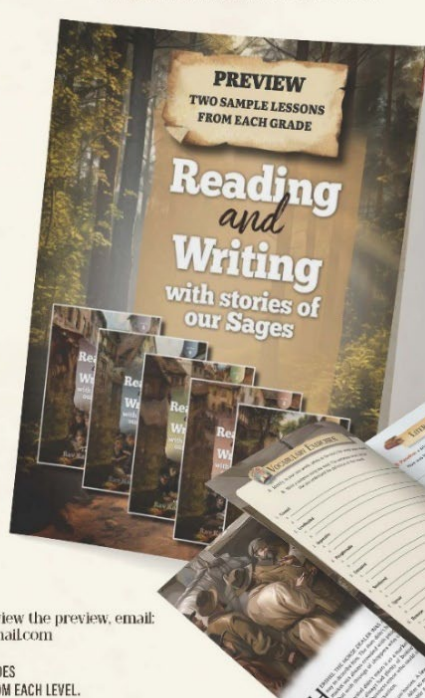
it's here!

TORAS REB KALMAN PRESENTS
A PREVIEW OF OUR ALL-NEW COMPREHENSIVE ELA SERIES

Reading and Writing

with stories of our Sages

AS TOLD BY
Rav Kalman Krohn
LEVEL 1, LEVEL 2, LEVEL 3, LEVEL 4, LEVEL 5 (GRADES 4TH-8TH)

PREVIEW
TWO SAMPLE LESSONS
FROM EACH GRADE

Reading and Writing
with stories of our Sages

60
schools
In 12 States and CT are successfully using our solid-out first edition

Yiras Shamayim
into English Literature classes

spellbound & seated
Keeps students through the captivating stories of Reb Kalman

For more info or to view the preview, email: torasrebkalman@gmail.com

THE PREVIEW BOOK INCLUDES TWO SAMPLE LESSONS FROM EACH LEVEL.

WE ARE NOW ACCEPTING NON-COMMITTAL RESERVATIONS FOR THE 2025/26 SCHOOL YEAR! DON'T MISS OUT!

RABBI DOVID BARKIN ZT"l WAS A POPULAR MAGGID SHIUR IN TELSHE YESHIVA. EVERY DAY AFTER THE SHIUR, HE WOULD WALK HOME ACCOMPANIED BY HIS TALMIDIM, WITH WHOM HE WOULD SPEAK IN LEARNING.

RABBOSAI! DID YOU HEAR WHAT MOSHE JUST ASKED? YOU KNOW, THIS TIME IS SO PRECIOUS TO ME... I ALWAYS HEAR SOME CHIDDUSH ON THIS WALK!

REBBI, WE ALSO ENJOY WALKING WITH YOU EVERY DAY!

THANK YOU! THE FEELING IS DEFINITELY MUTUAL.

ONE DAY AFTER THE SHIUR...

RABBOSAI! I ASK YOU MECHILAH IN ADVANCE. IT'S BEEN SO NICE WALKING HOME ACCOMPANIED BY YOU EVERY DAY. BUT AS OF TODAY, WE WILL HAVE TO DISCONTINUE THIS MINHAG.

OY, WHAT'S WRONG?

WHAT HAPPENED?

WHAT COULD BE THE REASON?

AS THE REBBI WALKED TOWARDS HIS ROOM...

REBBI, REBBI... WHY THE CHANGE IN SUCH A BEAUTIFUL MINHAG?

I HAVE MY REASON, BUT THAT'S HOW I UNDERSTAND IT HAS TO BE...

THE TALMID REMEMBERED HOW HIS BELOVED REBBI ENJOYED THE COMPANY OF HIS TALMIDIM ON HIS DAILY WALK HOME ...

BUT REBBI... WE ALL KNOW HOW YOU ENJOY WALKING TOGETHER WITH THE TALMIDIM EVERY DAY! WHAT CHANGED?

MY SON, YOU ARE SO RIGHT... BUT YOU SHOULD KNOW I SPENT A LONG TIME ON THIS DECISION.

THE TALMID CONTINUED TO ASK HIS BELOVED REBBI...

REBBI, PLEASE FORGIVE ME, BUT WE ALL WOULD APPRECIATE IF REBBI WOULD EXPLAIN TO US WHY THERE WAS A CHANGE. WE ARE YOUR TALMIDIM AND WANT TO LEARN FROM OUR REBBI'S ACTIONS.

R' DOVID HEARD THE SINCERE REQUEST FROM HIS TALMID AND EXPLAINED HIS UNUSUAL BUT SELFLESS ACTION.

OK... YOU ARE RIGHT. I REALLY DO ENJOY WHEN YOU ALL WALK ME HOME. HOWEVER, I THOUGHT THAT PERHAPS THE OTHER REBBEIM FEEL SLIGHTED. I NOTICED SOME REBBEIM WALK HOME ALONE. IMAGINE IF OUR WALK MIGHT CAUSE SOMEONE ELSE TO FEEL EVEN THE SMALLEST BIT OF PAIN! I THINK IT IS BEST FOR YOU ALL TO ASK QUESTIONS LATER.

R' DOVID WAS BORN IN CHICAGO, IL, TO R' KALMAN AND GOLDA BARKIN. HIS FATHER WAS A PRESTIGIOUS TALMID OF SLABODKA (HE ALSO LEARNED IN תברון FOR 7 YEARS) AND WAS A LOCAL רב. AT THE AGE OF 11, HE WENT TO LEARN IN TELSHE YESHIVA, CLEVELAND, AND WAS GREATLY INFLUENCED BY A רבי, R' HESHEL BARON זצ"ל. IN ישיבה, HE ROSE QUICKLY AND WAS A TALENTED TALMID OF R' MORDECHAI GIFTER זצ"ל AND R' PESACH STEIN זצ"ל. IN 1966 HE WENT TO YESHIVAS PONEVEZH WHERE HE BECAME VERY CLOSE WITH R' SHMUEL ROZOVSKY זצ"ל AND R' Y' זצ"ל. BASED ON A LETTER FROM R' GIFTER PROPOSING HIS שדוך, AND ON THE ADVICE OF R' YECHÉZKEL LÉVENSTEIN זצ"ל, HE MOVED BACK TO CLEVELAND. AT THE AGE OF 22 (1968), HE MARRIED MIRIAM, THE DAUGHTER OF THE ישיבה ראש, R' ELYA MEIR BLOCH זצ"ל. HE WAS RENOWNED AS A גאון AND מוֹתֵמֵד. R' SHACH WOULD SEND HIS כְּתָבִים TO R' DOVID FOR REVIEW. AFTER THE ישיבה ראש WAS נפטר, R' SHACH WROTE A LETTER TO R' DOVID ADVISING HIM TO STAY IN CLEVELAND. HIS שְׁנוּרִים WERE EXTREMELY POPULAR AND HIS חֲדוּשִׁים ON יְבָמוֹת סֵפֶר אֶהְבֵּת דָּוִד WERE PRINTED IN פְּרָק א'.

כ"ט כסלו 1945-2006 5705-5767

NEFESH SHIMSHON

DIVREI TORAH ON THE WEEKLY PARSHA AND HOLIDAYS FROM
THE TEACHINGS OF RABBEINU SHIMSHON DOVID PINCUS ZT"l

THIS PUBLICATION IS DEDICATED TO THE HATZLACHAH AND ZECHUS OF נחמה ויעקב בן רחל נחמה
ישראל בן רחל נחמה ויעקב בן רחל נחמה MAY THEY GROW TO BE TALMIDEI CHACHAMIM AND OVDEI HASHEM.

PEARLS OF WISDOM FROM THE PARSHAH

Those Little Fights

וַיַּעֲלוּ מֵעַל מִשְׁכַּן קֹרַח דָּתָן וַאֲבִירָם מִסָּבִיב וּגְוִי וּנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וְטַפָּם: (במדבר טז, כז)

They moved away from the dwellings of Korach, Dasan and Aviram all around... and their wives and children and infants. (Bemidbar 16:26)

“Their wives and children and infants” – This shows how destructive quarrelling is. The earthly court of justice punishes only from the age of puberty, and the Heavenly court of justice only from the age of twenty. But here, even sucklings perished. (Rashi)

It is well known by all, and particularly by Jews, that quarreling is a bad thing. It is deplorable and damaging. It can destroy entire towns, communities and families, may *Hashem* protect us.

The Torah recounts how the fire of *machlokes* devours old and young alike, both the evil and the righteous. So unfortunate is the place, the community, the *shul* or the family in which a fight breaks out! Because once it breaks out, it's very hard to stop. It is like a fierce wildfire that is insatiable. It sweeps up more and more, and leaves behind just ruin, destruction and tragedy.

לְכֵן הַמְּשָׁכִיל בְּעֵת הַהִיא יָדָם – “Therefore, the intelligent person will remain silent at that time.”¹

When there is a quarrel, the most important thing is to keep quiet. Sometimes a person is sure he is right, and is so indignant about the injustice that was done to him by the other party. The desire builds up inside him to answer back tit-for-tat, as if a fire is building up within him. But if he keeps himself under control and holds his quiet, about him it is written:

For every single moment that a person closes his mouth, he merits the hidden light that no angel or creature can even imagine.²

Not only that, but the entire world's existence is in his merit:

1 Amos 5:13.

2 Letter of Vilna Ga'on, citing a *Midrash*.

The world continues to exist only for he who stops (בולם) his mouth at a time of quarrel, as it says³, תולה ארץ על בלימה⁴.

Although people know a big *machlokes* is bad, they aren't as concerned about little arguments and squabbles at home. They tend to think it isn't really such a big deal.

The truth is that every *machlokes*, even the smallest, is potentially disastrous. We see in the Torah passage about the *sotah* that Hashem allows His holy Name, inscribed with proper sanctity on parchment, to be dissolved in water, in order to bring peace between husband and wife. If there isn't domestic harmony, it is worse than erasing Hashem's holy Name.

The rule is that "the earthly kingdom resembles the Heavenly kingdom."⁵ In other words, Hashem acts toward us as we act ourselves. Let's say you would be

invited as a guest in a certain home and when you got there you found out that they are embroiled in petty fights and quarrels. This would be so hard to endure. You would wish you never came there in the first place and would just be waiting for a chance to leave. So it is with *Hakadosh Baruch Hu*. He doesn't want to dwell in a home where there is fighting, and He takes His *Shechinah* away from such a place right away.

The converse is true as well. If your spouse speaks sharply to you at home, but you keep quiet and let it go by, and afterward you don't mentally dwell on the incident but simply forget about it – this causes the *Shechinah* to dwell in the world in general and in your home especially.

Just as engaging in *machlokes* brings curse, so avoiding *machlokes* brings blessing, life and health to a person and his family. All the gates of *berachah* and good fortune open up for him.

Hakadosh Baruch Hu found no more fitting vessel to hold blessing for the Jewish people than peace.⁶

⁶ Devarim Rabbah 5:15.

³ Iyov 26:7.

⁴ Chulin 89a.

⁵ Berachos 58a.

No One is 100% Right

ולא יהיה כקרח וכעדתו. (במדבר יז, ה)

One should not be like Korach and like his congregation. (Bemidbar 17:5)

Due to a certain incident that took place, I offered an innovative interpretation of this *pasuk*. ולא יהיה – "It is not going to be" like Korach and his congregation.

In other words, a case like the controversy of Korach is not going to repeat itself. That was a unique event in history. The *machlokes* of Korach was black and white. *Moshe Rabbeinu* was 100.00%

לעילוי נשמה

מוה"ד משה בן אליעזר המבורג זצ"ל

ומוה"ד ברוך זאב בן נפתלי קראוס זצ"ל

נרבת נכדיהם ~ עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם

right and Korach was 0.00% right. There was not even a tiny fraction of truth to Korach's claims.

This type of *machlokes* happened only once in history. With every other disagreement from then until now, there is never one side that is 100% right. Neither side has the absolute truth. It is always a matter of which is more right.

If we keep this in mind, if we remember that even our adversary has a point, that there is no absolute truth, many fights will just dissolve.

We need to know that the main thing in Judaism is keeping the laws of the Torah. When two *bnei Torah* meet, two people who serve *Hashem* and are looking for the truth, but who were raised on different schools of thought regarding *avodas*

Hashem, they need to pay attention to the fact that despite their divergent approaches and conflicting opinions, they actually agree on all the fundamental points of *Yiddishkeit* and have no disagreement regarding them.

When uncertainties arise, each person should decide them according to the *derech* he received from his rabbis and teachers. But this doesn't mean something is wrong with his friend who was taught a different *derech*.

The abundance of views and approaches that exists regarding Torah issues is actually the beauty of the Torah. Together with all the truth, each has his own hue, his own approach and his own understanding. ●

PARSHA TOPIC

Just Like it Always Was

כִּי כָל הָעֵדָה כֻּלָּם קְדוֹשִׁים וּבְתוֹכָם ה' וּמִדּוּעַ תִּתְנַשָּׂאוּ עַל קֹהֵל ה'. (במדבר טז, ג)

The whole congregation are all holy, and *Hashem* is in their midst, so why do you lord it over the congregation of *Hashem*? (Bemidbar 17:5)

The Crown of Crowns

We are going to talk about Korach, but first, some background.

Pirkei Avos speaks of *kesarim*, crowns. But it's not clear how many there are.

There are three crowns: the crown of Torah, the crown of priesthood and the crown of kingship, and the crown of a good name goes on top of them.¹

So how many crowns are there, three or four?

¹ *Pirkei Avos* 4:13.

First it says three, but then it mentions another one, the crown of *shem tov*, a good name.

The common explanation is that the crown of a good name is not really a crown on its own. It rather adorns the other three crowns. There is a crown of Torah that is adorned by also having a good name, and there is a crown of Torah that is not adorned by a good name. There is a crown of *malchus* with a good name, and one without. This is what it means that the crown of a good name "goes on top of them." It adorns the other three crowns.

I am not so sure this is really the simple meaning of the statement in *Pirkei Avos*. I think it means

that there really are four crowns. But the crown of a good name is so high that it is not counted along with the other three. It is on a completely different *madreigah*.

What is this *keser shem tov*, this crown of a good name?

טוב שם משמן טוב – A name is better than good oil.²

The *Midrash* tells us in what ways a good name is better than good oil:

Good oil goes down, while a good name goes up. Good oil is temporary, while a good name is forever. Good oil runs out, while a good name does not run out. Good oil costs money, while a good name is for free. Good oil is only for the living, while a good name is for the living and for the dead. Good oil is for the wealthy, while a good name is for the poor and the wealthy.

[The scent of] good oil goes from the side room to the main room, while a good name goes all around the world. Good oil dissipates when it falls on water, and a good name does not dissipate when it falls on water. Good oil burns up when it falls into fire, while a good name does not burn up when it falls into fire.³

Now let's take it a step further. The *Midrash* goes on to apply the idea in a different way:

Said R. Yehudah son of R. Simon: We see that people of good oil went into the place of the living, and came out burnt, whereas people of good name went into the place of the dead, and came out alive.

Nadav and Avihu went into the place of the living, and died. Chananyah, Mishaël and Azariah went into a fiery furnace, and

came out alive. For this it says, "A name is better than good oil."⁴

Now we see that "good oil" is not just a physical object. It refers also to Nadav and Avihu, who were the greatest people alive at the time of *Moshe Rabbeinu*. They represented the peak of Torah. But it was Torah without a good name, and therefore it had the qualities mentioned in the first part of the *Midrash*. It goes down, it runs out, it dissipates in water, etc. Whereas Torah with a good name is exactly the opposite. It does not go down, it does not get burnt up, etc.

The Self-Made Name

What's really the point here? What's so important about a name?

A name defines a person's essence. *Adam Harishon's* wisdom surpassed that of the angels because he was able to give names to all the animals.⁵ This is a very great wisdom, because naming something is defining its essence.

There is a certain level in *avodas Hashem* where a person finds his *ruchniyus* inside himself. It is internal. The classic example is *Avraham Avinu*, who "learned Torah from himself."⁶ There is also a level where a person learns Torah, but his Torah is not from himself, it is not from his innate person.

When a person "has a good name," this means the virtue, the *madreigah* he attained, is his. It comes from himself. But "good oil" means his *madreigah*, however high it may be, came to him from an external source. In such a case, it has the qualities of physical oil. It goes down, it runs out, etc.

The difference between *Avraham Avinu* and Noach was that Noach needed external support from *Hashem*, as it says *את האלקים התהלך נח* – "Noach walked with G-d."⁷ Now, there is nothing wrong with "walking with G-d." It's actually a very

⁴ *Ibid.*

⁵ *Bereishis Rabbah* 17:4.

⁶ *Ibid* 96:3.

⁷ *Bereishis* 6:9.

² *Koheles* 7:1.

³ *Koheles Rabbah* 7:1.

high *madreigah*. If only we were on that *madreigah*. But it's still not the high level that *Avraham Avinu* attained. About Avraham it says הִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תָמִים – Walk before Me, and be perfected.”⁸ This implies that he walked on his own.

Now we come to a very interesting explanation of the well-known *pasuk* וַיִּקְרָא בְשֵׁם ה' – “And He called him by Hashem’s Name.”⁹ The Ibn Ezra explains that the one calling the name is Hashem Himself. Why? Because only Hashem can call a name. “Don’t be surprised that Hashem is calling the name, because He alone knows and is knowledge and is known. This is a very deep matter.”¹⁰

This expresses Hashem’s perfection, because “name” represents essence, it implies self-sufficiency, it means non-dependence on external sources. As the Ibn Ezra said, “This is a very deep matter.”

R. Yerucham of Mir wrote on this subject and commented that we should try to emulate this trait. Just as Hashem talks with Himself and about Himself, He is singular and unique, and is involved only with Himself and from Himself, so a person should always talk with himself and to himself. R. Yerucham concluded by saying, “This matter is truly very deep and awesome.”

If a person wants to know where he is really holding, what kind of a person he is, how much his *tzelem Elokim* is expressing itself, then he needs to find his *Yiddishkeit* and his Torah when he is alone, with no one but himself there. Then he talks with himself, to himself, like Hashem does, so to speak.

This is *shem tov*, a good name. It means that a person finds his own life, his own *hasmadah*, his own *tefilah*. He finds everything in and of himself.

By contrast, there is a person of “good oil.” This is a wonderful *madreigah*. But if such a person were to be asked, “What is your name?” he would not mention his personal name. He would say something like, “I am a *bachur* from such-and-such

a *yeshivah*.” In other words, that’s how he identifies. His *ruchniyus* is not in and of himself. It is from his environment. However, that’s not what a “name” is. A name is a person’s own self.

If someone like that would find himself all on his own, without any supportive environment or defining framework, he might be embarrassed to discover the sorry *madreigah* he is truly on.

This is why “a good name is better than good oil.”

The Korach Mistake

This is what Korach got wrong.

He argued that “the entire congregation is holy and Hashem is in their midst.” It did not make sense to him that there should be only one leader of the Jewish people, *Moshe Rabbeinu*, through whom everyone else will receive the Torah. Why should there be only one *Kohen Gadol* and one *Navi*?

Korach wanted everyone to be spiritually great. He wanted everyone to be equal. But that’s not the way it works.

In a certain way, he was right. The crown of Torah is indeed intended for every Jew.

The crown of Torah is sitting and waiting, available to all Jews, as it says תּוֹרָה צוּה לָנוּ מֹשֶׁה – “Moshe commanded us Torah, which is a heritage for [all] the congregation of Yaakov.”¹¹ Whoever who wishes can come and take it.¹²

But Korach could not accept the fact that there is a *shaliach tzibbur* for everyone. He wanted the whole congregation to do it, because they are all equally holy.

Korach didn’t know that when Hashem gave the Torah through *Moshe Rabbeinu*, the Torah retained the same *kedushah* and clarity that it had when it was spoken from Hashem’s mouth.

Aharon and his sons were happy and joyous to hear words of Torah and receive

⁸ Ibid 17:1.

⁹ Shemos 34:5.

¹⁰ Ibn Ezra, Shemos 34:5.

¹¹ Devarim 33:4.

¹² Rambam, Mishneh Torah, Hilchos Talmud Torah 3:1.

them from the mouth of Moshe as they would be to hear them from the mouth of *Hakadosh Baruch Hu*.¹³

This idea is explained at length in *Sefer Nefesh Hachayim*. It is actually one of the deepest points in the whole *sefer*.

The *kedushah* of the Torah is even greater and more awesome than that of the spiritual worlds above. Although the lofty worlds above have very great *kedushah*, when they devolve and descend, they go down in tremendous steps. Indeed, each world is stamped with the form of all the patterns of the world above it, in the same likeness and image, as is known. Nevertheless, its level of *kedushah* and light bears no comparison to that of the world above it.

The holy Torah, too, descended and devolved, level after level, from its upper holy root and source, and it transversed countless stages from one world to another and from one level to another. Nevertheless, it retains its original *kedushah* just like in its original holy root and source. Even in this world, it is just as it originally was above. It is completely holy and one may not treat it as mundane, *chas v'shalom*... because it always retains its original *kedushah*.

This is also what *Chazal* meant when they said in the *Zohar* that *Hakadosh Baruch Hu* and the Torah are one. Although the worlds descend and devolve level after level, and change greatly in the degree of their *kedushah*, all this is true

only from our side. But from *Hashem's* side, there is no difference and change of places, *chas v'shalom*.

This is as it is written: **אני ה' לא שנית** – “I, *Hashem*, have not changed.”¹⁴ His *kedushah* doesn't change. And so it is with the holy Torah. Even though it descended and devolved over a course of many tremendous steps, it has not changed in its *kedushah* at all. It retains its original *kedushah* even in this lowest of worlds, just as it was when it was with *Hashem* in its source and root. No difference and change in place affects this at all.¹⁵

So we see that the Torah of *Moshe Rabbeinu* has the very same level of *kedushah* it possessed when it was spoken from *Hashem's* mouth.

Korach didn't know this. He didn't realize that when we learn Torah, it's straight from *Hashem*. **כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה** – “*Hashem* gives wisdom; from His mouth comes knowledge and understanding.”¹⁶

Each person, when he learns Torah from his *rebbe*, it is exactly like learning it straight from the mouth of *Hashem*, with no difference.

Korach thought that Torah has its full *kedushah* and clarity only if you learn it directly from *Hakadosh Baruch Hu*. But when you receive Torah from Moshe, it passed through a conduit of flesh and blood, and it's not the same thing anymore.

But we know that Torah never changes. ●

¹⁴ Malachi 3:6.

¹⁵ Nefesh Hachayim 4:27.

¹⁶ Mishlei 2:6.

¹³ Yalkut Shimoni, Tzav 519.

גיליון מס' 609 קרח
תשפ"ה שנה שלוש עשרה

מדור זה נכתב לעילוי נשמת
אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו
ויסברג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל
זצ"ל
תנצב"ה

דברי שי"ה

ממון רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות - מזמור לתודה

ובס' שמענו כן ראינו ח"א פ"ד סי' י"ח, מובא מרבינו, שנשאל, האם לספר את הנסים או שיש חשש עין הרע זה בכפר חסידים ולא בבני ברק שא"צ לחוש לעין הרע, והשיב, לספר, ושאלו, האם לעשות סעודת הודאה, והשיב רבינו, לא כדאי.

מזמור לתודה יש לאומרה בנגינה

נשאל רבינו זצ"ל, כתב השו"ע (סי' נ"א ס"ט) מזמור לתודה יש לאומרה בנגינה שכל השירות עתידות ליבטל חוץ ממזמור לתודה, האם צריך להקפיד לומר מזמור לתודה בנגינה, והשיב, הכוונה מסתמא בנעימה לומר בנעימות נגינה היינו טעמים זה פירוש נגינה, (שמענו כן ראינו ח"א פ"ד סי' י"ט, ובספר אלא ד"א של הלכה פ"ח אות ג' הביא כשהיה אומר רבינו מזמור לתודה לא היה מנגן ואמר שמה שכתוב במשנה ברורה לאומרה בנגינה הכוונה בנעימה, ועיין בחיי אדם כלל י"ח סעי' א' ובקיצור שולחן ערוך סי' י"ד ס"ד שכתבו מזמור לתודה אומרים בשמחה, ולפ"ז בנעימה הכוונה בשמחה, ועי' בס' הליכות חיים ח"א סי' ס"ח שבנגינה הכוונה בנעימה ובנחת, ובס' מנחת עין סי' י"א נשאל רבינו, אם בת"ב יאמר מזמור לתודה בנגינה כמבואר בשו"ע, והשיב, הכונה בשו"ע לומר בנעימות ולאט).

נגינה במזמור לתודה באמירת תהלים

נשאל רבינו זצ"ל, דין זה שצריך לומר מזמור לתודה בנגינה, האם זה רק בשעת פסוקי דמזמור או גם כשאומר תהלים, והשיב רבינו, רק בפסוקי דמזמור שזה חיוב יש ענין לנגן משא"כ בשעת אמירת תהלים שאינו חיוב אין את העניין לנגן, ומ"מ אם יש זמן גם תהלים יאמר במתן כדי שישמע מה שהוא אומר, (שמענו כן ראינו שם סי' כ').

עמידה בשעת אמירת מזמור לתודה

נשאל רבינו זצ"ל, מנהגי הוא לעמוד במזמור לתודה אמנם ראיתי בשע"ת (סי' נ"א ס"ד) שדוקא אלו שעומדים בקרבנות יעמדו גם במזמור לתודה, אבל לדין שיושבים אפילו בפרשת התמיד, יש לישב גם במזמור לתודה ע"ד, ולפ"ז מה שנהגתי לשבת בקרבנות ולעמוד במזמור לתודה הוא מנהג טעות, והשיב רבינו, אתה יכול לנהוג כן, (שאלה רב ב' פ"ג אות מ). נושאל רבינו זצ"ל, האם צריך לעמוד באמירת מזמור לתודה וכיצד הדין באחד שנהג לעמוד בזה ומעתה רוצה לשבת האם צריך לעשות התרת נדרים, והשיב רבינו, לא שמענו, (עזרת אלעזר פסוד"ז עמוד ע"ח), ובאורחות יושר (פרק ל') כשמציין כל המקומות שצריך לעמוד בתפילה לא הזכיר מזמור לתודה, ולא היה נוהג לעמוד בזה.

מזמור לתודה וברכת מודים

נשאל רבינו זצ"ל, מדוע תקנו לומר בפסוקי דמזמור פרק מזמור לתודה להודות להש"י על הנסים שעושה עמנו הרי כבר מודים גם כן בשמו"ע בברכת מודים וכו' על נסיד ועל נפלאותיך וכו', והשיב רבינו, קרבן מיוחד לתודה. (עזרת אלעזר פסוד"ז עמוד ע"ח).

מזמור לתודה בהגיעו לגיל שישים

נשאל רבינו זצ"ל, אחד שאל שהוא הגיע לגיל שישים מה עליו לעשות, ענה רבינו זצ"ל, שיאמר מזמור לתודה, (דברי שיח גליון שע"ז מעלי שיח פ"ד).

ברכת הגומל בשבת וי"ט שא"א מזמור לתודה

נשאל רבינו זצ"ל, עוד צ"ע עד כמה שברכת הגומל זה במקום קרבן תודה אף אפשר לברך הגומל בשבת ובי"ט ובפסח הרי כמו שלא אומרים מזמור לתודה בימים אלו שלא מקריבים קרבן תודה לכאורה כך צריך להיות שלא יברכו הגומל בימים אלו עד כמה שהגומל זה במקום קרבן תודה, והשיב רבינו, הודאה מותר גם בשבת. (עזרת אלעזר פסוד"ז עמוד ע"ח).

חיוב הודאה על הנס

הנה יש חיוב להודות להקב"ה על הנסים, ומקיים בזה מצות עשה כמו שכתב בשאלתות פרשת וישלח (שאלתא כ"ו) דמחייבין דבית ישראל לאודויי ולשבוחי קמיה שמיא בעידנא דמתרחיש להו ניסא, דכתבי הללו את ה' כל גוים שבחוהו כל האומים כי גבר עלינו חסדו, אטו משום דגבר עלינו חסדו הללו את ה' כל גוים' אלא הכי קאמר הללו את ה' כל גוים מה דעביד עימכון וכל שכן אנן דגבר עלינו חסדו והוסיף שם בהעמק שאלה שהוא מצוה דאורייתא, ולמדו זאת קל וחומר מהשירה שאמרו בני ישראל לאחר שיצאו מעבדות לחירות, ומה מעבדות לחירות אמרין שירה ממות לחיים לא כל שכן, כדאי' במגילה (י"ד א'), והוא ק"ו גמור שהוא דאורייתא ועיקר השירה היא מיד לאחר שהנס התרחש, אמנם דעת החת"ס (י"ד סימן ר"ג) שגם בשנה שלאחר מכן יש מצוה דאורייתא לעשות זכר לנס ופרטי הזכרון הם דרבנן, וכתב רבינו זצ"ל, שז"ש במזמור לתודה הודו לו ברכו שמו, היינו כי ארבעה חייבים להודות כדאי' ברכות (נ"ד ב'), ועד דור ודור אמונתו, כתב רבינו, האי דור ודור, וכן האמור בעוד הרבה מקומות, היינו שכל דור מוסר לדור שאחריו ועי' רש"י (דברים ל"ב ז') ע"כ, (שיח שפתותינו מזמור לתודה).

אם לברך הטוב והמטיב כששומע שנפלו שונאי ישראל

נשאל רבינו זצ"ל, אם מברכים הטוב והמטיב על בשורה טובה שנמרה המלחמה, והשיב, שמצינו בשו"ע (סי' רכ"ב) שמברכים על בשורות טובות חיוביות, כגון ילדה אשתו בן, שהיא טובה חיובית, או שמצא מציאה, נשא אשה עשירה, זכה בירושה, שבכל אלו זכה בחיוב בטובות, מה שאין כן כששמע שפסקה המלחמה, שאין זו טובה חיובית, כי אם הסרת השלילה, הצלה מפחד וממות, בזה לא מצינו שמברכים ברכת הטוב והמטיב, (נס להתנוסס סי' נ"ב) וכעין זה מצינו בבבא"ל (סימן רכ"ב ס"ב ד"ה דין האמת) לאידך גיסא בברכת דין האמת, שאם אמרו לו שנמצא הרבה והרבה עשבים בקמה שלו או שאשתו הולידה נקבה ותשוקתו היה רק לבן זכר אין שייך לברך ע"ז דין האמת אף שיש לו צער מזה כי לא נתקן ברכה זו אלא על דבר שמתחלה ניתן לו ואח"כ נתקלקל או נאבד משא"כ הכא החטים לא נהפכו לעשבים והבן לא נהפך לנקבה אלא שמתחלה לא ניתן לו בן וכה"ג בחטים לא ניתן לו מתחלה הכל חטים, ואין שייך לברך דין האמת על מה שלא ניתן לו, א"ר בשם אבודרהם.

מה יעשה מי שאירע עמו נס במקום קרבן תודה

כתב בשו"ת הלכות (סי' ר"ח אות ט) שמי שנעשה לו נס יפריש צדקה כפי השגת ידו, ויחלק ללומדי תורה, ויאמר הריני נותן זה לצדקה, ויה"ר שיהא נחשב במקום תודה, שהייתי חייב בזמן המקדש, וראוי לומר פרשת תודה, וטוב וראוי לו לתקן איזה צרכי רבים בעיר, ובכל שנה ביום הזה יתבודד להודות לה' יתברך ולשמוח ולספר חסדו עכ"ל, (והוא מהמשנ"ב סק"ב), וכן מצינו בשבת ל"ד א' אצל רבי שמעון בר יוחאי שאמר כיון שנעשה לי נס אלק ואתקן דבר בעיר כדרך שעשה יעקב אבינו כשניצל מיד עשו ובא שלם ויחן את פני העיר שתיקן להם שווקים או מרחצאות ולכן טיהר את טבריה מספק טומאה על ידי שציין את הקברים בסיד כדי שהכהנים יוכלו לעבור שם ולא יצטרכו להקיף בדרך ארוכה), ויש שנהגו לעשות סעודה בפרסום הנס כשיצאו מחולי מסוכן ובקו' ורפא ירפא פ"א ודרך שיחה עמוד רנ"ה, מובא מרבינו זצ"ל, שאינו חיוב ולא יעשה בפרסום גדול לא סעודה ולא קידוש, רק יתן צדקה, מחשש עיה"ר ושלא יחזור שנית, וכן עי' הליכו"ש פכ"ג הערה ל"ח,

עורך: יצחק גולדשטוק

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☎ 053-3145900

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שיח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630385 שלוחה - 1586

קהילות 073-2757000 שלוחה - 4310

שנים קדמוניות על גדולי הדורות פרק 148

עובדות חדשות ומידות מפי רבינו מנחם זצ"ל

מדור שנים קדמוניות - השבועות הבאים בעזה:

רבי האון השאגת אריה זצ"ל (מ"ו תמוז תקמ"ה) | הג"ר אברהם חב"ל זצ"ל אב"ד לענין יחסין בירושלים.

נשמח לקבל מקוראיו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להג"ל

הגה"צ רבי שמואל הומינר זצ"ל - בעל "עבד המלך" (י"ט סיון תשל"ז)

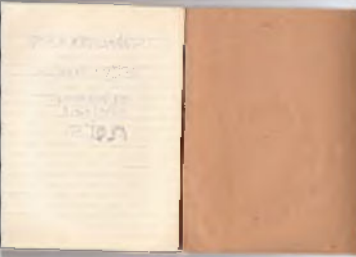
"שמחתי לשמוע שיצא השונה הלכות"

מנגד, רבי שמואל עצמו, כפי הנראה ידע גם ידע על מעלת רבינו, ואף עקב אחרי חיבוריו. ביומן אישי שהיה רבי שמואל מנהל לעצמו, בו רשם תוכניות רוחניות יקבלות אישיות, וכן הנהגות שונות לעבודת השם יתברך, הוא מציין באחת השנים כי היתה לו 'תוכנית' לזכות את הרבים בחיבור הלכה שיהיה מבוסס על קיצור מהספר משנה ברורה. בהמשך הוא מציין שכעת נודע לו שהרעיון "נתפס" על ידי רבינו, שהוציא את חיבורו 'שונה הלכות'. בענותותיו הגדולה רבי שמואל אף מציין את הדברים בשמחה, ולא מתוך קנאה חלילה - מידה שהייתה רחוק ממנה מאוד.

הנה העתק מהרשימה - כפי שנדפס

בספר "מפנקסיו של עבד המלך":

"תשיעי תשכ"ח, לפני כשלושים שנה התחלתי לכתוב ולחבר ספר בשם 'לחם לאכול', כולל בקיצור דברי המשנה ברורה עם הוספות מרבותיו האחרונים. ושמחתי לשמוע שכעת יצא ספר כזה בשם 'שונה הלכות' על ידי גדולים וטובים ממני."

צילום שער אחד מפנקסיו של רבי שמואל בכתב ידו

יישר כוח לנכדו, רבי ישראל מאיר הומינר - בית שמש

חמש שנים לפטירתו של הרה"ג ר' יוסף גולדנטל זצ"ל

בגיליון 'דברי שיח' 390 פרשת בלק תש"פ, מיד לאחר פטירתו של רבי יוסף גולדנטל, כתבנו מאמר קצר לזכרו. ונוסיף עוד גרגיר קצר כפי אשר יכיל הגליון:

כידוע רבי יוסף היה מהחלוצים הראשונים שהפריח עד אדמת אופקים התורתית, כשהוא מייסד שם ישיבה וכולל אברכים.

באחד הימים - נקש על דלת משרדו בבנין הישיבה, נהגו המסור של רבינו, רבי ישעי' אפשטיין, ואמר לו כי רבינו שוהה למטה ברכב... למראה פניו הנדהמות, הסביר הרב אפשטיין כי זה עתה שבו מברית שהתקיימה בקצה הדרום - בעיר ירוחם, ורבינו ביקש שבחזור יעברו דרך ישיבתו של רבי יוסף, כי רוצה לבקר אותו...

ר' יוסף מיהר לקבל את פני רבינו ונכנס איתו להיכל הישיבה, ורבינו ישב ושאל את התלמידים שאלות על הנלמד, ובירך את התלמידים וצוות הרבנים.

בתמונה נראה רבינו עם רבי יוסף, וחלק מהתלמידים מצטופפים מאחור

3. הכוונה לחודש התשיעי בשנת תשכ"ח - כך היה דרכו לרשום את מנין החדשים עפ"י שיטת הרמב"ן, הסובר שבמנין החדשים לחודש ניסן מקיימים מצות "החודש הזה לכם ראש חדשים". ראה בספר "עבד המלך" פרשת בא.

הצדיק המפורסם

סיפר בן רבינו, הגרי"ש שליט"א שכבר מצעירותו זוכר ששמע בבית על מעלתו וגדלותו של רבי שמואל.

"מה לנו יותר ממילתיו של מרן הסטייפלר אשר כתב לו במכתב בשנת תשכ"ח "לכבוד הרה"ג"צ המפורסם ר' שמואל הומינר... והנני יודע צדקתו יראת שמים הגדולה השוכנת אצל מעכ"ת, בודאי כל מעשיו לשם שמים..."

הצדיק רבי שמואל הומינר

לזיכוי הרבים

את ספרו 'עיקרי דינים' ובו קיצור דיני שמירת הלשון על פי ספר החפץ חיים, חיבר רבי שמואל בצעירותו ממש כדי לזכות את הרבים. מעניין, שלמרות שבמשך השנים חוברו עוד ספרי 'קיצור' בהלכות שמירת הלשון, לא נס ליחו של חיבורו הלו, ועד היום רבים משתמשים בו כדי לשנן את ההלכות.

במהלך אלפי המכתבים שהשיב רבינו לשואלים, קיבל שאלות רבות על חיבוריו של רבי שמואל, [בעיקר בהלכות שמירת הלשון].

את ספרו 'עיקרי דינים', וכן את ספרו הנפלא 'מצות הביטחון', היתה אשת רבינו, הרבנית קניבסקי ע"ה מעודדת את קהל הנשים המשחרות לפיתחה להתחזק מספרים הללו וללמוד בהם, ושנים רבות אף חילקה בעצמה מהספר 'מצות הביטחון' אלפי עותקים, ועל ידי זה חיזקה נשים רבות לאמונה וביטחון, והדברים אכן פעלו על ליבות העם והיברו אמונה בישראל.

מהיכן הכירו רבינו

סיפר נכדו רבי ישראל מאיר הומינר שליט"א, המתעסק רבות בתורת סבו, וההדיר מחדש חלק מספריו, שכאשר הוציא לאור במהדורה חדשה את ספרו 'עבד המלך' על התורה, נכנס עם הספרים לרבינו, ושמח איתו מאוד.

"בתוך הדברים אמר לו רבינו - "הכרת את ר' שמואל", ובני המשפחה התפלאו מהיכן, כי לא ידעו על שום קשר ביניהם וחשבו אולי יש טעות.

"אחרי כן מצאו בפנקסיו האישיים של ר' שמואל, כי אחרי גישואיו היה נוסע למקומות תורה שונים כדי לרומם את עצמו בעבודת השם, ובמשך זמן מסוים שהה גם בישיבת לומז'א בפתח תקוה. באותם שנים בהם למד רבינו בישיבה, וכפי הנראה משם הכירו רבינו.

עוד ידוע לנו, כי בשנת תשכ"ה התקיימה בירושלים ברית לבנו של אחד מתושבי שיכון 'חזון איש', והיה מצוה גדולה לקרבו, ולכן רבינו טרח ונסע במיוחד להשתתף בכרית, שם פגש את רבי שמואל הומינר.

בתמונה הנדירה, המוכאת כאן לראשונה בפרסום ראשון, נראה רבי שמואל הומינר מתכבד בהחזקת התינוק עד לכסא של אליהו, ומאחור נראה מטוטט מעט. רבינו זצ"ל.

כני משפחתו של רבי שמואל ציינו בפנינו, כי מלכד העובדא שבשנים ההם כמעט שלא היה מצלמים. יש בתמונה משום חידוש, שכן רבי שמואל הקפיד שלא להצטלם, ומלכד כמה תמונות בודדות לא נותרו ממנו עוד תמונות.

בסיפור המתואר לעיל - רבי שמואל הומינר (משמאל) מתכבד בכסא של אליהו בברית מילה. ובאמצע מרחוק עומד רבינו זצ"ל. באדיבות בני משפחת ט. - צרפת

1. ראה בספר חפץ חיים מהדורת 'דרשו', וספר חפץ חיים - אורחות חיים, בחלק השו"ת בסופו, ועוד.

2. חלק מרשימות הפנקסים הדפים לימים נכדו הנ"ל, בספר "מפנקסיו של עבד המלך".

(מערכת וארכיון "דברי שיח" שומרת לעצמה את כל הזכויות ואין להעתיק ללא רשות).

ארבעת צריכים חיזוק (ברכות לב) - שיתחזק אדם בהם תמיד בכל בנה (רש"י)

719

משיחות רשכבה"ג מרן ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין זללה"ה • קרח תשפ"ה

י. גרשון אדלשטיין
קרח הישיבה בני ברק

בס"ד, אדר תש"פ

לאחי ורעי היקרים, ברוכים תהיו.

המגב בעת מחיב אותנו לפשפש ולמשמש במעשינו, בדיבורינו, ובמחשבותינו, שכולם יהיו כראוי, כרצונו יתברך. תלמוד תורה כנגד כולם, כל אחד לפי כוחו, שלא יהיה ח"ו חטא של ביטול תורה.

זהירות בדברים שבין אדם לחברו, שלא לגרום אפילו חלישות הדעת למישהו. ואם יש קפידא על מישהוא צריך להוציא הקפידא מלבו, כי כל עשר הוא מן השמים, וכל דעבד רחמנא לטב עבד. וכן אם מישהוא מקפיד עלי, צריך לפייסו, אפילו שהקפידא היא שלא כדון.

ויש צורך לתתחזק כביטחון, ולהיות בטוב רוח טוב, ואוירה נעימה בתוך המשפחה.

וכן לשמור על כל כללי הזהירות הידועים, וח"ו לזלזל בזה.

ויהי רצון שנזכה במהרה לישועה קרובה

י. גרשון אדלשטיין

בהודש אדר תש"פ עם פרוץ מחלת הקורונה, פרסם רבינו מכתב מיוחד בכת"י, ובו פירט דברים הצריכים חיזוק בעת צרה וקשיים, ולאחר מכן בשיחותיו במשך התקופה הרחבה הרבה בעניינים אלו. לתועלת הרבים מובא כאן תצלום המכתב עם הוספות מהשיחות באותם ימים. דברים לשעה ולדורות.

"תלמוד תורה כנגד כולם, כל אחד לפי כוחו"

עלינו להתעורר מהמצב של עכשין, לחפש ולפשפש במעשינו, מה זאת עשה אלוקים לנו, כמו שאמרו (ברכות ה, א) אם רואה אדם שייסורים באים עליו יפשפש במעשיו, פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה, ולכאורה אם יש ביטול תורה מדוע זה נקרא שלא מצא, הרי מצא ביטול תורה.

וביאר הנפש החיים (ד, כט) כי בכל חטא העונש הוא לפי החטא מידה כנגד מידה, ומי שייסורים באים עליו צריך לחפש מהו המידה כנגד מידה בזה, ואם מצא מידה כנגד מידה אזי הוא יודע על מה לחזור בתשובה, אבל אם לא מצא מידה כנגד מידה

יתלה בביטול תורה, כי עבור ביטול תורה יכולים לבוא כל מיני העונשים רח"ל, כי תלמוד תורה כנגד כולם וגם ביטול תורה כנגד כולם.

ומהו ביטול תורה? כל אחד לפי כוחו, אם הוא יכול להוסיף בעסק התורה, לפי מצבו ולפי האפשרויות שלו, כמה שאפשר להוסיף.

~ ~ ~

יש דבקות בתורה כמו שאמרו (עירובין נד, ב) על רבי אלעזר בן פדת, שהיה יושב ועוסק בתורה בשוק התחתון של ציפורי, וסדינו מוטל בשוק העליון, ושכח שהניח אותו שם מרוב שהיה שקוע בתורה, וקראו עליו את הפסוק (משלי ה, יט) "באהבתה תשגה תמיד", שהיה כל כך דבוק בתורה ובאהבתה, שבשעת העסק בתורה שכח מכל הדברים האחרים. וכן מובא בגמרא (שבת פח, א) על רבא, שבשעת לימודו לחץ על אצבעו ויצא ממנה דם, ולא הרגיש כלל בזה, והצדוקי אמר לו אתם עמא פזיזא, אבל כך היא דרכה של תורה, שהשקיעות בתורה עושה שלא ירגיש כלום.

ומעשה שהיה עם מרן הגאון רבי ברוך מער זללה"ה, שפעם בא אליו אדם לשאול עצה באיזה ענין, ורבי ברוך בער שמע את דבריו אך לא תפס ולא הבין את מה שהוא מדבר, מפני שהיה שקוע בלימוד, באמצע הלימוד, ולא היה יכול להסיח דעת מן המחשבות בזה, עד כדי כך היה שקוע בלימודו, שהיה מתעמק מאד, ולא הצליח להסיח דעת מהלימוד, ובלית ברירה ביקש את חתנו הגאון רבי ראובן זללה"ה שישמע ויענה במקומו.

זוהי דבקות בתורה שעליה נאמר באהבתה תשגה תמיד, והיא דבקות באיכות, ויש גם בכמות, מה שיותר ללמוד, בלי ביטול תורה, ואפילו בזמן שאי אפשר ללמוד מתוך הספר, אפשר בעל פה לחשוב בדברי תורה.

ידוע שמרן הגרי"ג זללה"ה בזמן המלחמה כשהיו צריכים לברוח, בדרך הוא חשב בדברי תורה, והתחדשו לו אז חידושי תורה נפלאים. ומסופר עוד כי בצעירותו כשהוא עשה ברית לאחד מילדיו ובאו אורחים לשמחת הברית, אביו מרן הגרי"ג שאל אותו שאלה בלימוד כדי שיחשוב עליה באותו הזמן, כשהציבור בא וצריך לקבל אותם, שלא יסיח דעתו מהלימוד, ויחשוב בינתיים בדברי תורה, ויכול בתוך כך לקבל פני הבאים ולומר 'שלום עליכם' ומזל טוב, אבל להמשיך לחשוב בדברי תורה!

~ ~ ~

בכל רגע שאדם לומד ועוסק בתורה הוא מתקדש, כמו שאמרו (זוהר אחרי עג, א) אורייתא וקודשא בריך הוא וישראל חד הוא, לימוד התורה הוא קשר עם הקב"ה, קשר עם מקור הקדושה! והרי דברי תורה גם מאד מעניינים, ויש בהם מתיקות. לכן לא צריך להיות קושי בזה, ורק צריכים להתרגל, וכפי שאנו מבקשים בכל יום 'שתרגילנו בתורתך', שיחיה הרגל

בס"ד, אדר תש"פ
לאחי ורעי היקרים, ברוכים תהיו.
המגב בעת מחיב אותנו לפשפש ולמשמש במעשינו, בדיבורינו, ובמחשבותינו, שכולם יהיו כראוי, כרצונו יתברך. תלמוד תורה כנגד כולם, כל אחד לפי כוחו, שלא יהיה ח"ו חטא של ביטול תורה.
זהירות בדברים שבין אדם לחברו, שלא לגרום אפילו חלישות הדעת למישהו. ואם יש קפידא על מישהוא צריך להוציא הקפידא מלבו, כי כל עשר הוא מן השמים, וכל דעבד רחמנא לטב עבד. וכן אם מישהוא מקפיד עלי, צריך לפייסו, אפילו שהקפידא היא שלא כדון.
ויש צורך לתתחזק כביטחון, ולהיות בטוב רוח טוב, ואוירה נעימה בתוך המשפחה.
וכן לשמור על כל כללי הזהירות הידועים, וח"ו לזלזל בזה.
ויהי רצון שנזכה במהרה לישועה קרובה
י. גרשון אדלשטיין

בתורה, וההרגל נעשה טבע. ההתמדה בתורה תלויה בהרגל, ואם מתרגלים זה מושך, ואם יש קושי זה סימן שאין הרגל, שעדיין לא התרגלו, כי כשמתרגלים זה מאד מושך ומעניין, ויש מתיקות בדברי תורה, כמו שכתוב (תהלים יט, א) "ומתוקים מדבש", יותר מדבש!

אך גם צריכים לדעת שביטול תורה הוא חטא, ביטול תורה כנגד כולם, וכנגד זה עסק התורה, תלמוד תורה כנגד כולם, וזוכים בו לפירותיהן בעולם הזה וחקרן קיימות לעולם הבא, ואין לשער את הזכויות שיש בתורה.

"שלא יהיה ח"ו חטא של ביטול תורה"

ביטול תורה זה דבר מאד רגיש, שאפילו משהו ביטול תורה זה כבר דבר חמור, לכן צריך להוסיף תורה כל אחד לפי האפשרויות שלו, כמה שהוא יכול, כמו שכתב הרא"ש (ב"ב דף ח') שאפילו מי שעוסק בפרנסה, אם הוא לומד כמה שהוא יכול יש לו מדרגה של 'רבנן', ולעומת זה מי שלומד הרבה אבל הוא מתבטל קצת, כבר אינו נקרא רבנן, וכל אחד יכול לבדוק אם אפשר להוסיף עוד תורה, ויוסיף בעסק התורה כפי יכולתו.

"זהירות בדברים שבין אדם לחברו"

מסתבר כי כמו שחטא החורבן היה שנת חניס (כדאיאת ביומא ט), והיינו לאו דווקא שנהא, אלא כל הדברים שבין אדם לחברו, ועל זה חרב בית המקדש, והחורבן נמשך מפני שחטא נמשך, כך גם עכשיו מסתבר שזה החטא שגורם למגיפה וצריכים תיקון בין אדם לחברו.

"להוציא הקפידא מלבו, כי כל עשר הוא מן השמים"

דיברנו הרבה פעמים שמי שקיבל עשר ממישהו, הרי הכל בידי שמים, ומן השמים פסקו עליו שהוא צריך לקבל עשר, וראוי שיתבונן למה מגיע לו העשר, וכי זה יסורים של אהבה? הרי לא מסתבר שהוא כזה צדיק ובעל מדרגה עד כדי כך שנותנים לו מן השמים יסורים של אהבה, ועל כל פנים אם זה יסורים של אהבה בודאי אין לו להקפיד על מי שצער אותו, כי זה יסורים של אהבה שמגדילים שכרו בעולם הבא.

אבל יותר מסתבר שזה לא יסורים של אהבה, אלא מפני שיש לו חטא, והייסורים באים עבור החטא, ואם כן גם אם האדם ההוא לא היה מצער אותו, היה הצער בא עליו ממקום אחר, כי החטא גרם את הצער! ומה המטרה שהחטא גרם צער? כדי שיחזור בתשובה! וזה לכפרת עוונות, אבל הכפרה היא עם תשובה, על ידי שיבין ויכיר שיש חטא שעבורו בא הצער ויפשפש וימשמש במעשיו ויחזור בתשובה.

פניני אבות

ביטול תורה גורם עוד ביטול תורה

אבות פ"ד משנה י"א. רבי מאיר אומר, הן ממשט בעסק, ועסק בתורה. ואם בטלת מן התורה, יש לך בטלים תורה כנגדך. היינו שאם אדם מתבטל מלימוד התורה, שלא באונס, אלא מרצון או אפילו בשוגג, אם הוא יכול ללמוד ואינו לומד, אזי מן השמים נותנים לו עוד בטלה, ומבטלים אותו עד שכבר אינו יכול ללמוד, וזה מידה כנגד מידה על מה שנתבטל מן התורה.

וכן אמרו (שם פ"ג משנה ה') כל הפורק ממנו עול תורה נותנין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ, שאם אדם פורק עול תורה ואינו לומד, מן השמים נותנים לו קשיים אחרים שלא יוכל ללמוד, וביארו המפרשים שזה מידה כנגד מידה, כיון שמתרשל מן התורה מאבד את הזכות לתורה, וכבר יש הפרעות מן השמים שלא יוכל ללמוד. וכן כתב בתפארת ישראל שם "יש לך בטלים הרבה כנגדך – שיענישון מידה כנגד מידה, שאפילו כשתרצה בסוף לעסוק בתורה, ישפכו לך קיתון על פניך, ומן השמים מפריעים לו ללמוד מידה כנגד מידה.

ומאיך גם להיפך, אם אדם מתחזק בתורה יש סייעתא דשמיא, כמו שאמרו שם כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ, וכן אמרו בגמרא (ב"ב ח, א) על הפסוק גם כי יתנו בגויים עתה אקבצם, שאם כולם היו עוסקים בתורה כבר היה קיבוץ גלויות, ואם מעט מהם יתנו ממשא מלך ושרים, אם רק מעט עוסקים בתורה, ולא כולם, אזי אלו שעוסקים פטורים ממיסים, וזו סייעתא דשמיא מיוחדת שזוכים העוסקים בתורה, במידה כנגד מידה.

(מתוך שיחה, כסלו תשס"ו)

"להיות כמצב רוח טוב ואוירה נעימה בתוך המשפחה"

הנה בימים אלו הילדים נמצאים בבית, ולכן יש גם צורך לעזור שתהיה אווירה רגועה בבית, ואפילו אלו שלומדים גם כן צריכים לעזור בזה, ואין זה ביטול תורה, כי זה לצורך, צרכי הבית, וזו תורה שיש עמה חסד ועין סוכה מט, לעסוק בתורה כמה שאפשר אבל עם חסד, ולא לומר 'אין לי אלא תורה' (עין יבמות קט) כי התורה מחייבת גם עוד דברים, ויש להשרות בבית אווירה טובה, שגם הילדים והאשה ירגישו טוב.

~~~

צריכים שתהיה אווירה של שמחה בבית, כי בגלל המצב שצריך להיזהר עם כל הזהירות, יש קשיים בבית, וצריך להשרות אווירה נעימה בבית, ואפילו לדבר קצת ב'הומור' לשמח את בני הבית, כמובן לא ליצנות, אבל שתהיה אווירה נעימה עם שמחה.

"לשמור על כללי הזהירות הידועים"

כתב המסילת ישרים (פרק ט') "מציו שחייבו חכמים בכל מקום שישמור האדם את עצמו שמירה מעולה ולא שיש עצמו בסכנה וכו' ומקרא כתוב ושמרתם מאד לנפשותיכם וכו', ומי שירצה שלא ינהג עצמו בדרך החכמה ויפקיר עצמו לסכנות, הנה אין זה ביטחון אלא חוללות! והנה הוא חוטא במה שהוא עושה נגד רצון הבורא יתברך שמו שרוצה שישמור האדם את עצמו. ונמצא שמלבד הסכנה המוטבעת בדבר אשר הוא עלול אליה מפני חסרון שמירתו, הנה עוד הוא מתחייב בנפשו בקום עשה בחטא אשר הוא חוטא, ונמצא החטא עצמו מביאו ליענש", עכ"ד.

והיינו שאם יש סכנה והאדם לא נזהר ממנה, אזי מלבד הסכנה עצמה, הוא גם מוסיף בזה עוד חטא, שעובר על ושמרתם מאד לנפשותיכם (דברים ד, טו) ועל השמר לך ושמור נפשך (שם טז), וכיון שנוסף עוד חטא, מגיע לו עונש על זה, והסכנה עבורו יותר גדולה, והוא מגדיל את הסכנה שיוכל יותר להינזק, כי החטא גורם שיינזק! כשיש סכנה והאדם לא נזהר ממנה אזי החטא של חוסר הזהירות חס ושלום גורם שיינזק מהסכנה. לכן החיוב הוא להיזהר בכללי הזהירות הידועים.

ונמצא שהאדם שציער אותו עשה לו טובה, כי על ידי הצער הוא מתעורר לתשובה ומתקן את חטאיו, ובכך תהיה לו כפרה, וכל אחד אם יחשב מיום עמדו על דעתו, בודאי ימצא חטאים שצריך לחזור בתשובה עליהם.

ויש דבר גדול וטוב מאד שאמרו חז"ל (ר"ה יז, א) כל המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו, והיינו מידה כנגד מידה, כיון שאינו מקפיד על אחרים גם בשמים לא מקפידים עליו, ובשערי תשובה לרבינו יונה (א, כח) כתב שזה פתח תקווה נכבד מאד, שאדם יכול לזכות על ידי שהוא מעביר על מידותיו ואינו מקפיד. וכאמור גם אין סיבה להקפיד, כי הצער הוא מן השמים לכפרה ולעורר לתשובה, ואם כן באמת זה לטובתו, אך בנוסף לטובה שיש בזה, הוא גם זוכה שמעבירין לו על כל פשעיו.

אם כן כאשר רוצים לדעת מה העצה והתיקון שאפשר לעשות כדי שהקשיים יעברו, הדבר הראשון הוא להעביר על מידותיו, ולא להקפיד על שום אדם, שבוזה יזכה כל אחד שיעבירו לו על כל פשעיו.

~~~

כשאדם חי עם האמונה, הוא חי חיים טובים ומאושרים, ואין לו טענות וקפידות על שום אדם, כי גם אם אדם מצער אותו, הוא מבין שהצער נגזר מן השמים, שאם לא היה נגזר כן, לא היה שום אדם יכול לצער אותו, ואם הוא קיבל צער, סימן שהצער מגיע לו, ויש בזה מטרה, לכפרת עוונות ולעורר אותו לתשובה, ומדוע לכעוס על המצער! הרי הצער בא מן השמים והוא כדי לעורר אותו, ועל מה יותר ראוי לחשוב, האם על המצער, או על עצמו למה מגיע לי צער מן השמים.

וצריך רק לרחם על המצער, כמו שכתב בספר 'כתר תורה' להמגיד מפאלצק שאם נגב לאדם סכום כסף גדול, ומצטער על חסרון הממון שנגב ממנו, צריך יותר להצטער על מה שיש יהודי שגב, שהוא מסכן שנכשל בחטא, ואילו אני מה שחסר לי הרי הכל מן השמים והכל נגזר וקצוב מראש השנה מי יעני ומי יעשר, אבל הגב הוא בעל בחירה ויש לו חטא, וצריך לרחם על יהודי שנכשל בחטא של גניבה ויש לו טבע כזה של גניבה, והוא מסכן, שיהיה לו גיהנום, וגם בעולם הזה יכול להיות צרות שהן 'פירותיהן בעולם הזה' על המידות הרעות, וכיון שהוא מסכן צריך לרחם עליו.

אלו הם החיים עם אמונה, שלא אכפת לאדם על הגניבה שחסרה לו, ולא על הצער שמצערין אותו, כי זה מן השמים, ואם בשמים גזרו כד, סימן שזה לטובתו, שכל דעביד רחמנא לטב עביד, ורק יש להצטער על היהודי הגב או המצער, שהוא מסכן שנכשל בחטא.

"אם מישחו מקפיד עלי צריך לפייסו"

לא רק שלא להקפיד על אחרים, אלא גם אם מישחו מקפיד עלי, ואפילו קפידא שאינה מוצדקת, כדאי לפייס אותו שלא יקפיד. כמו שמובא בגמרא (יומא פז, א) על רב שהלך לפייס את מי שהקפיד עליו, כדי להצילו מן החטא, שלא יקפיד, כי כשהוא מקפיד יש לו חטא, וצריכים לעשות לו טובה ולהצילו מהחטא שלא יקפיד! ואף שקפידתו היא שלא כדון, יש להרגיעו ולפייסו שלא יקפיד, וזהו חסד לאפשרו מאיסורא.

"יש צורך להתחזק בביטחון"

עלינו להתחזק בביטחון, שהכל לטובה, והסוף יהיה 'עוד יותר טוב' – אבל גם עכשיו זה הכי טוב, וכפי ששמעתי פעם מאחד שאמר: 'יהי טוב, ויהיה טוב, וגם עכשיו טוב!' כי כל דעביד רחמנא לטב עביד, לכן מה שהיה היה טוב, וגם בעתיד יהיה טוב, וגם עכשיו זה הכי טוב שיכול להיות.

~~~

יש מידת הרחמים, וצריכים לבטוח עם מידת הביטחון שתהיה מידת הרחמים, ולא להיכנס לחרדות ופחדים, אלא לדעת שהכל בידי שמים, וכל דעביד רחמנא לטב עביד, כל מה שקורה לאדם זה מן השמים ולטובתו, ואף שאינו מבין מדוע, אבל זה לטובתו! וגם הקשיים הם לטובתו.

וכמו רופא שנותן תרופה לחולה, שהתרופה היא מרה, אבל זו התרופה ואין ברירה, והחולה לוקח את התרופה, ושמת שיש לו תרופה, ואומר תודה לרופא על התרופה, שאמנם היא מרה, אבל על ידי זה הוא יהיה בריא בעזרת השם, ומודה לרופא על זה. ואמנם יש הבדל, כי בתרופה לא המרירות מרפאה אלא התרופה מרפאה, ורק שיש בה גם מרירות, ואילו כל דעביד רחמנא לטב עביד פירושו, שהקשיים עצמם הם הטובה! ואם חיים עם האמונה הזו שהכל לטובה זה מרגיע את הקשיים.

לעילוי נשמת האשה החשובה
מרת **רות זינגריץ** ע"ה
בת החבר רבי ירמיהו והנ"מ **חנה** ע"ה
נלב"ע ח' תמוז תשפ"ג - תנצב"ה

לעילוי נשמת
הרב **יוסף ב"ר שלמה וולך** זצ"ל
נלב"ע ח' תמוז תשנ"ב
תנצב"ה

לעילוי נשמת האברך
הרב **אברהם ישעיהו** ז"ל
בן יבלחט"א הר"ר **שמאי** שליט"א
נלב"ע ג' תמוז תשנ"ט - תנצב"ה

לעילוי נשמת הרבני הנגיד
הר"ר **אליהו ב"ר שמועיהו רייכמן** ז"ל
נלב"ע ג' תמוז תשס"ה
חוג' מרת **אסתר** ב"ר **יוסף** ע"ה - תנצב"ה

אשריך וטוב לך

החיים הפאזרים בדרכה של תורה

עבודות והדרכות
שנשמעו מרובן של ישראל
מן ראש הישיבה
רבי גרשון אדלשטיין זצוק"ל
מעבדים לילדי ישראל

6

נצול הזמן

יבואו לקחתני אל הברית בשעה תשע ורבע, אבל בסופו של דבר הגיעו רק בשעה תשע ועשרים, הוא הוסיף.

"גם כשיצאתי אל החפה של בן השפנים, שבה הייתי צריך לסדר קדושים, נאלצתי לחפות שם כמה דקות", הוא המשיך וספר.

בני הברית כבר התחילו להבין במה מדובר. הם קדעו היטב כי הרב מעולם לא בוז את זמנו לריק. היה לו סדר למוד מיוחד לנצול זמנים אלו, כשהוא מתחיל במסכת ברכות וממשיך לפי סדר הש"ס, והנה, עכשיו הוא זוכה לערוך סיים על הש"ס כלו שאותו למד בדקות האלו שהצטרפו לשעות ולימים ולשבועות...

"זו הייתה שמחה מיוחדת במינה", הסביר רבנו צצוק"ל שספר את הספור הזה על הרב בענגיס, "שמחה שמפיתה את מה שאפשר להספיק בזכות נצולן של דקות בודדות.

הוא הוסיף ועודד את התלמידים לנצל רגעים פנויים שיש להם, למשל בערב שבת בין קבלת שבת לבין תפילת מעריב. לקבוע לעצמם סדר למוד מיוחד לזמן הזה. "לא כל אחד מסגל להספיק ש"ס שלם בדקות האלו, כמו הרב בענגיס, אבל אם נתחיל, נשתדל ונתאמץ, תהיה בעזרת ה' סייעתא דשמיא, כי הבא להטהר מסייעים בידו", אמר.

"בשנותיה הראשונות של הישיבה היה בחדר האכל רק ברך אחד לנטיילת ידים, ובהמשך התקינו ברך נוסף" - כך ספר רבנו צצוק"ל לתלמידים. "תור ארוך היה משתנה בכל יום ליד הברך, ובין הבחורים הממתינים בלטה דמותו של אחד שאחז בידו את הספר 'חיי אדם', מנצל את הרגעים הבודדים של ההמתנה היומית הזו ללמוד הלכה למעשה".

את הספור הזה נהג רבנו צצוק"ל לספר לתלמידים, כשהוא מדרבן אותם לנצל כל רגע פנוי מזמנם ללמוד ולהתמדה, וספר אף את שמו של אותו בחור מתמיד, אשר ברבות השנים הפך להיות המשגיח בישיבה, הגאון הצדיק רבי חיים פרידלנדר זצ"ל, שהיה ידידו מנער של רבנו.

כדי לעורר את הלבבות ולהמחיש את החשיבות של נצול הזמן, ספר רבנו צצוק"ל מעשה נוסף: מחוץ לדלתו הסגורה של הרופא יושבים אנשים וממתינים לתורם להפגס. הזמן זולג בעצלתים, והממתינים מנסים להעסיק את עצמם - חלק מהם בקריאת עתון, אחרים מפטפטים זה עם זה על דא ועל הא. מדי פעם הם מציצים בשעון ונאנחים על ההמתנה המתמשכת. כמה חבל על הזמן הזה שמתבזבז כאן לריק... רק אחד מן היושבים שם אינו מרגיש החמצה. הוא יושב כל הזמן ועיניו שקועות בגמרא אשר בידו, כאלו אינו מרגיש בנעשה סביבו.

זה היה לא אחר מאשר רבי זליג ראובן בענגיס, שהיה גאב"ד ירושלים והיה ידוע כמתמיד עצום.

באחד הימים בקש הרב בענגיס לערוך 'סיום' גדול, ובקש מבני ביתו להפיו סעודה מיוחדת, כשהוא מבשר להם בהתרגשות רבה ובשמחה עצומה, כי הנה הוא עומד לסיים את הש"ס. התפלאו בני הבית והמקורבים; הרי אין זה הפעם הראשונה שבה הרב בענגיס, המתמיד הגדול, מסים את הש"ס... הוא הרי חוזר על תלמודו פעמים רבות, ומה מיוחד כל כך בסיום שהוא עומד לערוך עכשיו? "זוהרים אתם כי בשבוע שעבר הזמינו אותי להיות סנדק בברית?" השיב להם הרב בענגיס בשאלה. "הודיעו לי כי

למוד התורה משנה את המהות של האדם

ספור נוסף ספר רבנו זצוק"ל: כשפוגשים אדם, אפטר בקלות לדעת אם הוא שמח או עצוב. רואים את זה על הפנים שלו. ומה דעתכם, האם לפי מראה הפנים אפטר לדעת גם אם האדם לומד תורה או לא?

הגאון הצדיק רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל אמר: "אפטר לראות ולדעת אם אדם לומד תורה היום, לפי האור שיש על פניו. מי שלומד תורה מרגישים שהאור קורן ממנו".

רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל, שהיה מתלמידיו של הרב דסלר, התקשה להבין את הדברים; האמנם? אפטר לראות על הפנים??

באחד הימים הוא פנה אל הרב דסלר ושאל: "ומה רואה הרב על הפנים שלי עכשיו?"

השיב לו הרב דסלר בחיוך קל: "ממראה פניו נר כי כבר למדת תורה היום".

הגיע התלמיד את ראשו מצד לצד. "לצערי, עדן לא הספקתי לשבת וללמוד היום", הוא אמר. אבל הרב דסלר עמד על דעתו. "נסה להזכר, חשב מה עשית משעות הבקר ועד עכשיו", הוא הדרה אותו.

רגע קל של מחשבה, והתלמיד נזכר: "נכון, נכון, איה שכחתי?! הוא התפלל על עצמו, אחרי תפלת שחרית, כשיצאתי מבית הכנסת, פגשתי את אחד השכנים שלי, ובדרך דברנו שנינו בלמוד".

עכשיו התרחב חיוכו של הרב דסלר, והוא שב וחזר על אמירתו: "אין ספק, כשאדם לומד תורה, מרגישים שיש אור על הפנים שלו!"

ספור זה נהג רבנו זצוק"ל לספר כדי לחזק את תלמידיו בדבר ההשפעה העצומה שיש ללמוד התורה על נפש האדם.

מה קורה כשמשפחה צריכה לעבר דירה?

מתחילים לארוז את כל תכולת הארונות בתוך ארגזים. מפרקים רהיטים. מבררים על חכרת הובלה ועל סבלים. כל בני הבית עסוקים וטרודים.

חזין מזה, צריך גם לדאוג להפין את הדירה החדשה - צריך לשפץ קצת, לסיד, לנקות. לפעמים צריך גם לקנות רהיטים חדשים. כל זה כרוך בטרחת רבה ובכסף רב.

לא פלא שהאברו המתמיד הרב שמואל היה טרוד כל פה...

הרב שמואל היה מתלמידי ישיבת בריסק בראשות הגאון רבי יוסף דב סולוביצ'יק זצ"ל, והוא היה מגיע בקביעות להתפלל מנחה במנון שהתקיים בבית אביו של רבי יוסף דב, הרב מבריסק - מרן הגאון רבי יצחק זאב הלוי סולוביצ'יק זצ"ל.

באחד הימים לאחר התפלה, פנה הרב מבריסק אל בנו רבי יוסף דב ושאל אותו בדאגה: "הכל בסדר אצל הרב שמואל?" הבן רבי יוסף דב התפלל ולא הבין מה פונתו של אביו, והרב מבריסק הסביר: "הבטתי בפניו, ואני רואה ש... לאחרונה הוא אינו שקוע בלמוד כמו שהיה רגיל תמיד..."

עכשיו גברה פליאתו של הבן שבעתים. הו הרב שמואל מגיע אל הישיבה כרגיל ממש, יושב ולומד עם החברותא שני סדרים מלאים, משתתף בשעורים... בכל זאת, הוא החליט לבדוק לעמק את הענין.

למחרת הגיע רבי יוסף דב נרעש כלו אל אביו. "הלפתי ובררתי לגבי הרב שמואל, והנה, שמעתי כי כבר שבועים הוא טרוד בענין מעבר הדירה של משפחתו. אמנם הוא משתדל מאד להגיע לסדרים כרגיל, אבל למעשה אינו מצליח להיות שקוע בלמוד כהרגלו".

הרב מבריסק הנהו. הוא לא היה נראה מפתע כלל. "כשאדם שקוע בתורה זה משפיע על הנפש שלו, כל המהות שלו משתנה. וכמוכן, רואים את זה על הפנים שהרי הפנים מורים על הפנים".

את הספור המדהים הזה נהג רבנו זצוק"ל לספר, כשהוא מדגיש באזני התלמידים עד כמה גדולה ההשפעה של למוד התורה על האדם, עד כדי כך שפאטר יש מעט בטול תורה במחשבה, מעט הסס הדעת מן התורה - כבר מרגישים זאת במראהו החיצוני של האדם.

הלכות והנהגות

ממזן פוסק הדור

רבי משה שטרנבוך שליט"א

פרשת קרח תשפ"ה

בהמשך לשבוע שעבר להלן חלק משיעור נוסף בסדרת השיעורים שמוסר מרן שליט"א בזמן קיץ הנוכחי לבני כולל תשובות והנהגות בענין תשובו כעין תדורו, השיעור נמסר במסגרת השיעור השבועי ביום ה' פרשת אמור תשפ"ה

א

אם יש מצווה לא לצאת לטייל בסוכות

בכל ימי החג אנו מצווים במצוות ישיבת סוכה 'תשובו כעין תדורו', ואיתא בגמ' (סוכה כז, א) דלילה הראשון חובה ומכאן ואילך רשות, וכדכתיב 'תשובו כעין תדורו', מה דירה אי בעי אכיל אי בעי לא אכיל אף סוכה נמי אי בעי אכיל אי בעי לא אכיל.

ויש לדון במצוות סוכה בכל ימי החג דהיינו רשות, אם יש הידור שלא לצאת לטיולים וכד' בכדי שלא להפסיד מצות סוכה, או דכיון שיסוד המצווה הוא תשובו כעין תדורו, א"כ כשם שבביתו דרכו לצאת לפעמים לטייל בחוץ, כך גם יש לנהוג בסוכה לצאת לכתחילה לטיולים (וכדברי הגמ' הנ"ל "כדירה מה דירה אי בעי וכו'), ואין שום הידור להימנע מלצאת לטיולים.

ראייה מציצית ותפילין

ולכאורה יש להביא ראייה לזה מהא דבציצית אע"פ דליכא חיוב בלבישת בגד ד' כנפות, [דהחיוב הוא רק להטיל ציצית בבגד של ד' כנפות אך אינו חייב ללבוש ד' כנפות], מכל מקום בוודאי איכא הידור להביא עצמו לידי חיוב, וכן גבי תפילין אף אי נימא דליכא חיוב להניח תפילין בכל יום ולא חשיב בזה קרקפתא דלא מנח תפילין מ"מ וודאי איכא הידור להניח תפילין בכל יום, וא"כ שפיר יש להוכיח לענין סוכה שיהיה הידור לקיים המצווה טפי ולהביא עצמו לידי חיוב ולא יפטר ע"י יציאה לדרך וכד'.

אך באמת יש לדחות דלא דמי כלל, דבציצית איכא הידור כיון שיסוד המצווה הוא להגיע לזכירת המצוות, וכלשון הפסוק "וראיתם אותו וזכרתם", וכן גבי תפילין ההידור הוא כדי לבוא לידי 'אות' דתפילין שאי אפשר לבוא בלעדי הנחתם, וע"כ יש הידור להביא עצמו לידי חיוב כדי שיבוא לבסוף לתכלית ומטרת המצווה, אבל בסוכה שיסודה הוא לעשות הסוכה כביתו, אין הידור שלא לצאת לטיולים ולנהוג בסוכה יותר ממה שנוהג בביתו, דמאחר שיסוד המצווה הוא

'תשובו כעין תדורו', א"כ תכלית המצווה לא יתקיים בהידור יותר על ידי שלא יצא לטיולים, ואדרבה יצא לטייל ולשמוח בחג, כדרך שהוא עושה כל השנה כשהוא בביתו.

ראיה לזה מהא דאי"צ לעשות סוכה שאין נכנס בה גשם

ונראה להביא ראיה לזה מהא דלא מצאנו בפוסקים הידור לעשות סוכה שאין הגשמים נכנסים בה, ואף שלשיטת רוב הפוסקים הסוכה כשירה

בכך, וא"כ מדוע לא יהדר לעשות כן ובכך יביא עצמו לידי חיוב אף בעת הגשמים, ובהכרח מבואר דכיון שיסוד המצווה הוא 'תשובו כעין תדורו', א"כ כשם שבביתו לא יישב אם ירדו בו גשמים, כך גם בסוכה אין הידור להביא עצמו לידי חיוב בגשמים.

ושם מצאתי כדברינו בשו"ת מהר"ח אור זרוע (סימן קצד) שנתקשה בהנ"ל, וכתב כמו שביארנו דמוכח מכאן דאי"צ להביא את עצמו לידי חיוב בשעה שהוא פטור מן הדין.

הוכחת האו"ז בזה

והוסיף עוד באו"ז להוכיח כן, מהא דמבואר בגמ' (סוכה כה, ב) שחתן ובני החופה פטורים מן הסוכה משום צער חתן, והיינו דהסוכה קטנה ואין בה מקום להכיל את כל בני החופה. ולכאורה הדבר תמוה, דמה פטור יש בכך ומדוע לא יתחייב החתן לעשות סוכה גדולה שיהא בה מקום לכל בני החופה כדרך שהוא עושה כל השנה בביתו. וע"כ הוכיח מכאן האו"ז דמאחר שהחתן פטור מן הדין כיון שאין לו מקום, אינו מצווה להביא את עצמו לחיוב ע"י שיעשה סוכה גדולה.

ב

מידת חסידות לא לצאת מהסוכה

אמנם אף שנתבאר שאין הידור מצד צורת קיום המצווה שלא לצאת לטיולים בסוכות, מ"מ בוודאי יש בזה מידת חסידות להישאר תמיד תחת צילא דמהימנותא וכן נהג מהרי"ל דיסקין שהיה נזהר שלא לצאת מן הסוכה, ומרוויח בזה יותר רגעים של מצווה וידוע שביסוד ושוש העבודה מזהיר שמצד הדין מחויב להיות בסוכה בכל רגע ורגע, וחידש דאף אם מוכרח לצאת, מחויב למהר לחזור לסוכה ולא להתעכב יותר מכפי הצורך, דבכל שהייה שלא לצורך מבטל בזה מ"ע על כל רגע ורגע, ועיי"ש שמהיר שרגע לרגע מצטרף עד שעלול לבטל מאות מ"ע. אכן דבריו מחודשים טובא דהלא יסוד המצווה הוא תשובו כעין תדורו, ואף בביתו רגיל אדם לצאת ולשוות יותר מכפי צרכו, ולא מסתבר כלל שבכל שהייה מבטל מ"ע.

וע"כ נראה בפשיטות דבשהייה גרידא חוץ לסוכה אינו מבטל מ"ע, ודווקא אם קובע עצמו לשבת חוץ לסוכה בדרך קבע מבטל בזה מ"ע דסוכה, וכן נראה שאף מהרי"ל דיסקין שהיה נזהר שלא לצאת חוץ לסוכה ללא צורך, לא הקפיד על שהייה מועטת בדרך ארעי, ועיקר קפידתו הייתה שלא לשהות חוץ לסוכה בקביעות, שהרי גם מביתו רגיל האדם לצאת באופן עראי, ואי"צ להחמיר לעשות הסוכה יותר מביתו דהא תשובו כעין תדורו כתיב.

מלשכת המזת

דברי הדרכה וחיוזק לבני תורה שנשא מרן שליט"א השבוע לאור המצב בסוף שיעורו השבועי לתלמידיו חו"ר כולל תשובות והנהגות

אנתנו במצב לא פשוט, עת צרה היא ליעקב, ואויבי ישראל משגרים מיני משחית לארץ הקודש, וכעוה"ר יש כמה וכמה הרגלים ופצעים, וצריך רחמי שמים. והובתינו עכשיו להרבות בתפילה ובביטחון וכמו שכתב הקדוש רבי ד"ר ויטאל (בספר "עץ הדעת טוב"), שבאחרית הימים נסכול מאוד מבני ישמעאל, והדרך היחידה להינצל מהם הוא על ידי שנבטח בקב"ה ונתפלל אליו שיושיענו מידם, וכמו שאמרו חז"ל שלכן נקרא ישמעאל על שעתידים ישראל לצעוק צעקות גדולות כימי גלותו ואז ישמעם קל ויענם.

אמנם יש לידע שתפילה בלבד אינו מספיק בעת צרה, אלא צריך 'צעקה' מעומק הלב, וכמו שכתב הרמב"ם בריש הלכות תעניות "מצות עשה מן התורה לזעוק על כל צרה שתבא על הצבור", והרי שנקט הרמב"ם בלשונו "לזעוק", והיינו תפילה מעומק הלב שפורץ עד כדי זעקה ממשי.

ובימי המצור בארץ ישראל בשנת תש"ח, בשעה שכולם והלו ורעדו מאימת כל צבאות הערבים שהתאחדו יחד להלחם נגד היהודים בארץ ישראל, היה מרן הגר"ז זצ"ל אומר וכו' אתם סבורים שהתנחלים והטנקים הם הפציצה, לא מיניה ולא מקצתיה, הרי 'הזית המלהמה' נמצאת למעלה בשמים, וכיון שאנו ניצחנו בחזית האמיתית בשמים על ידי כה התפילה, ממילא נעשה להם קל במלהמה למטה. ושוב נשאל מרן זצ"ל א"כ למה נהרגו ונפצעו הרבה, והשיב מפני שהם לא האמינו שהכל מהקב"ה, ואם הם היו מאמינים לא היה נפצע אפילו אחד.

ואנחנו צריכים להבין שהכל יין האמיתי שלנו במלהמה הוא לימוד התורה, ולכן אני מבקש ממכם באופן מיוחד, שלא תבזבזו הזמן לשמוע דעות מה שקורה נכשיו בעולם, כי אתם החרב שלנו להינצל מיד אויבנו, ובזבזו זמן נכשיו הוא רשלנות בחובת השמירה על בית ישראל.

ובעו"ה אם נזהר לשמור לא לדבר דברים מיותרים, ולדבר רק בשעה שצריך, נראה את יד ה' והצלחה גדולה, והיה שיהא זה במהרה ובקרב לעינינו.

להלן כמה עובדות מופלאות מרשימות תלמידים מהשנים האחרונות, על השקיעות בלימוד גם במצבי חולי מתוך עמל ויגיעה

יום סתמי בשלהי שנת תש"פ אך רבינו לא חש בטוב, גופו חלש אך נשמתו בוערת באהבת התורה, והנה מה נהדר היה לראות את המחזה כאשר הוצרך רבינו למדוד חום, והכניס את מד החום לפיו, אך חבל על כל שנייה, ואכן המדחום יכול להיתחב בפה אך היד ממשיכה לכתוב חידושי תורה והראש כולו שקוע בעומק הסוגיא, ואכן רבינו שכח מהמדחום עד שנגשו אליו שהגיע העת להוציא את המדחום...

לולא תורתך שעשועי

היה זה ביום י"ח שבט תשפ"א בעיצומה של מגפת הקורונה, המונים עלו ירושלימה ללוות את גיסו של רבינו מרן הגרמ"ד הלוי סאלוויצ'ק זצוק"ל בדרכו האחרונה, ורבינו יושב ומכין את ההספד ללוויה, וכדרכו המופלאה רגע לאחר שסיים את כתיבת ההספד והכנתו, תיכף ומיד כפשוטו ממש התחיל בכתיבת השיעור כללי בסוגיות הסבוכות דרוב וקבוע בכתובות י"ד: - ט"ו, וצלל במעמקי הסוגיא, ומפעם לפעם כשהיה צריך להפסיק לימודו התחיל למרר בבכי על גיסו, ושוב תכף ומיד שקע וצלל במעמקי התורה, וכל הרואה נשתומם בראותו כחוש קיום המקרא "לולא תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי".

מלמד שלא שינה...

באחד הימים סבל רבינו עד מאד מכאבים עד שהיה קשה עליו לשבת וכל תזוזה הכאיבה אך לא איש כרבינו שיעצור מלימוד התורה, וכך נצפה רבינו כשהוא עומד וכותב עם המחברת והעט הנצחיים כאילו דבר לא אירע, אין הבדל בין מעומד למיושב וללמדנו שלא שינה וכולו רצוף אהבת התורה, אשרי עין ראתה כל אלו!

שקיעות בלימוד בבית החולים ה"

בהודש שבט תשפ"א, אושפז רבינו לכמה ימים לצורך מעקב וטיפול רפואי מסוים, אך עבור רבינו אין הבדל היכן הוא נמצא ואף בחדר בית החולים המשיך בלימודו וכתב חידושי תורה בהלכות ברכות, ובאותו זמן היה רבינו שרוי בשמחה גדולה על שזוכה להמשיך ללמוד כהרגלו גם בהיותו בבית החולים, ובשונה מהאווירה הכללית השוררת בבית החולים כל הנכנס לחדרו של רבינו הרגיש מיד את השלווה הנסוכה על פניו והמרגוע שאפף אותו כאילו אינו בבית החולים כלל, ואכן רבינו העיד על עצמו בצאתו מבית החולים כי מרגיש הוא בעצמו קיום הפסוק "לולא תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי".

במהלך היום הופיע רופאו של רבינו יחד עם צוות רופאים בכירים מבית החולים ונכנסו לחדרו של רבינו, אך רבינו לא הרגיש כלל בכניסתם והיה שקוע ראשו ורובו בלימוד התורה, הרופאים המתווכחים בהשתאות עד שניגש אי מי להעיר את תשומת ליבו שנכנס משהו לחדר...

אדם לעמל יולד

בימי מחלתו של מרן שליט"א בחודש אלול תשפ"א כאשר היה מאושפז בבית החולים, וכלל ישראל הרעיש את העולם בתפילות עבורו, נחלש רבינו והוקשה עליו עד מאוד כתיבת השיעור, אך רבינו לא אמר נואש וכתב את השיעור כמה פעמים בעקשנות עד שיצאו הדברים בהירים להפלא.

לאחר שסיים רבינו את מלאכת כתיבת השיעור בבית החולים, מסרו לנכדו ותלמידו המסור הרה"ג ר' דוד שטרנבוך שליט"א שיכתבם לבני הישיבה, והנה למרבית הפלא, הבחין הנכד כי בשולי גליוני דפי חידושי תורה שכתב רבינו בבית החולים בשיא חולשתו, כתב רבינו לעצמו: "אדם לעמל יולד!" אדם לעמל יולד!"

באחד הלילות כאשר רבינו עמל על שיעורו, הגיע שעת ליל מאוחרת, ולקראת השעה 23:00 כלילה עצר לתפילת מעריב, תכף כשהתחילה התפילה נהפך המקום לחרדת אלוקים, מיד כשהחל רבינו את ברכת 'אהבת עולם' נשפך רבינו בכיית עזומות ונוראות ולא יכל לעצור בשפיכת ליבו באומרו "על כן ה' אלוקינו בשכבנו ובקומנו נשיח בחוקיך ונשמח בדברי תורתך"... וכך גם בהיותו בבית הרפואה, הורגש לעין כל כי אין לו בעולמו אלא ד' אמות של תורה והלכה בלבד.

הגה"צ רבי משה שניידר זצוק"ל

כבר נודע בשערים גודל קרבתו וחביבתו של מרן רבינו למורו ורבו ראש ישיבת "תורת אמת" בה למד רבינו בצעירותו להלן נסקור בקצרה מעט על אותה 'אש לבת קודש' שהייתה באותה תקופה בישיבת "תורת אמת" בלונדון, ועל הקשר העמוק של מרן רבינו עם ראש הישיבה הגר"מ שניידר זצוק"ל.

ישיבת "תורת אמת" עמדה בראשותו של הגה"צ רבי משה שניידר חתנו חורגו ותלמידו חביבו של מרן ה"חפץ חיים" זצ"ל, שהיה שלהבת אש קודש של אמונה ליהדות, וקנאות לכבודו יתברך עם אכפתיות לכל דבר של כבוד שמים.

רבינו החל ללמוד בישיבת תורת אמת בהיותו נער כבן 14 בלבד והשקיע את עצמו בישיבה בשקיעות מוחלטת ובהתמדה עצומה במשך עשר שנים רצופות משנת ת"ש ועד שנת תש"י, רבינו שמע בישיבה שיעורים מפי שני חתניו של הגאון רבי משה שניידר זצ"ל, הלא הם הגאון רבי אליעזר לופיאן זצ"ל, והגר"ר זיידל סיאמטיצקי זצ"ל שהיה חבר מועצת גדולי התורה.

רבינו נתחבב מאוד על מורו ורבו הגה"צ רבי משה זצ"ל, והיה מהיחידים ממש מבני הישיבה שהיה יוצא יחד עם רבו ל"סיל" היומי - אשר היה נזקק הגה"צ רבי משה שניידר זצ"ל לצאת מידי יום ביומו לצורך בריאותו.

מורו ורבו זצ"ל היה מכנהו בהערכתו אליו רבי משה עוד בהיותו נער צעיר לימים, וביקש ממנו בימי בחירתו בישיבה למסור שיעור בישיבה באופן קבוע בשעה 11 בלילה, בהזמנות מסויימת סיפר רבינו שהשיעור הראשון שמסר בימי בחירתו בישיבת הגה"צ רבי משה שניידר זצ"ל, היה בגמ' בב"מ דף י' בסוגיא דמגביה מציאה לחבירו.

דמות דיוקנו של מורו ורבו רבי משה שניידר זצ"ל חקוקה בפני רבינו בכל הליכותיו, ורגיל הוא לכנותו בתואר 'רבה'. כמה פעמים התבטא כי סגנון שיחותיו הנמסרים בישיבה מידי שבוע, הוא בסגנון השיחות של רבו הגה"צ רבי משה שניידר זצ"ל שהיה מוסר שיחות בסגנון זה - מטובל במעשיות על גדולי עולם.

במהלך כמה וכמה מערכות ציבוריות כאשר רבינו ניהל את המערכה בעוצמה ללא פחד, היו אי אלו אינשי דלא מעלי ששלחו לאיים על רבינו רה"ל שיחדל מהמערכה, ואף כמה ממקורבי רבינו ניסו לדבר עם רבינו על כך שאותם אינשי דלא מעלי מסוגלים להכל ואין להם גבולות... אך רבינו לא נרתע והגיב בעוצמה "לא תגורו מפני איש! מה שאותם אנשים שכחו זה דבר אחד - אני תלמיד של רבי משה שניידר שלא חת מפני איש!"

אחד מנכדי הגר"מ שניידר זצ"ל, סיפר שזקנו אמר פעם בדרשה בבית המדרש מהזיקי הדת במנצ'סטר בזה"ל: "יש לי שני תלמידים, אחד הוא מי שידוע כל הש"ס - ה"ה תלמידי הבחור רבי משה שטרנבוך, והשני הוא "דער קליינער חפץ חיים - הבחור רבי משה שלאס".

שנה אחת בימים הנוראים נעדר החזן הקבוע של הישיבה והיה צורך למצוא לו מחליף ראוי, ולהפתעת בני הישיבה פנה ראש הישיבה לרבינו וביקש ממנו לשמש כחזן בימים הנוראים, בני הישיבה היו מופתעים היות ועל פי ההלכה יש עדיפות לאדם נשוי דווקא, כמה מבני הישיבה לא יכלו לכולא את סקרנותם מדוע איפה בחר ראש הישיבה לקחת לתפקיד דווקא את 'רבי משה' ועלו לראש הישיבה ושאלו: מאי האי? תורה היא וללמוד אנו צריכים, ראש הישיבה השיב בחדות "רבי משה הוא ירא שמים וזה עדיף מאדם נשוי".

דרכי אורה

פרשת קרח תשפ"ה (84)

משולחנו של רבינו הגדול מרן ראש הישיבה הגאון רבי מאיר צבי ברגמן שליט"א

"עת צרה היא ליעקב ומחנה יושע" מכתב חיזוק מרבנו הגדול מרן שליט"א

מאיר צבי ברגמן
ישיבת רשב"י
זכרון מאיר, בני ברק

בס"ד, כ"ב סיון ה'תשפ"ה

אנא אחים עמדי ותעורריה ונקרא אל ת' אלוהינו בחזקה, על דם ישראל אשר נשפך במים בימים אלי' ת"ל יעיד יש אשה נתינים כנדה ובשבי' בודי אכזרים, יעזב אשר הישם לנו ירוח להתבונן בזמן האחרון אשר בחסדי הש"ת נמלטנו מחרב ומגפה וריב גזירות קשות ורעות, ודאית ניסים כלוויים, הכל בזכות לזמרי התורה ועמליה.

אמנם מרוב ציינו נקרא עלינו "אשר" ימים איש מניי הארי ופגענו הדב יבא הכית יסוף ידו על הקיר ונשכו הנחש" (עמוס ה', י"ט), ועדיין לא שכנו משפחנו ולא נדע ולא נבין כי מפני שאינו הרשמו אל מול המלחמה המזכה.

והנה באמת נסתיי דיני ה' מאיתנו, ועדיין יד נגור' עלינו שבכל דור ודור עומדים עלינו לבחורינו והקב"ה מצילנו מידם, ויש לידם בי עיקר הכל הקב"ה דורש מאתנו לשוב אליו באמת, להתבונן ולפשפש במעשינו, בתשובה הנפש ולקחת מוסר, וזהו הזמן הנחוץ ביותר להתחזק בעמלה של תורה מתיך בתורת המחשבה, שהיא העבודה המיוחדת לשמור ולתקן על עמ ישראל, "אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח", ולזה צריך ליהדר שלא להתעניין הרבה בספורי המלחמה שמימימים הדעת מן הלבבות.

עוד יתן כ"א אל לבי להשגיח בשעה זו על כל מה שבוין אדם להידי' שהוא מן החמורות, ובמדת שאדם מודד מודדין לו, וגם בהנהגתו עם בני ביתו צריך שיהי' הכל ביוצא, מתוך שלות הנפש, ולהיבנות בדברי אמונה ומטחין המתיישבים על הלבבות יציבים לאיון השיעורים, לחזור ולשכן מה שאמר דוד המלך צ"ה "גם כי אלק וגו' לא אירא רע כי אתה עמדי".

זה משכבר הימים שמעתי מכביר מו"ח רבן ואבינו של ישראל זצ"ל שאמר לו האי סבא קדישא מרגא חתם חיים זצ"ל, שכאשר נמצא האדם בשעת הדחק, בנה ציה יצוקת ח"ל, שיאמר ג' פעמים מזמור כ' שבתהילים, "יגבר ה' ביום ציה" וכו'.

וב"א אני בותם גם לאחב"י בארצות הגולה אשר כל ישראל כגוף א' יחשב, במבואר בירושלמי פ"ט דמדינא וילקוט רמז קל"ו ב' וכולנו ערבים זל"ל בגדל חבת השעה, לחלי' ולחנן, לחיפה אומץ וחיוק בכל הדברים הנ"ל, למען ישוב ה' מתחנו אפי' יחוס על עמו ותחלת.

אשר בראייתך יתקן יתקן
אשר בראייתך יתקן יתקן

'בי השוהד יעור פקחים'

ותנו בהן אש ושימו עליהן קמרת לקני ד' מחר וקנה הא"י אשר יבחר ד' הוא הקדוש (ט"ז, י)

בפירוש"י וקרח שפקח ה' מה ראה לשמות זה, עינו המענה, ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו – שמואל ששקול כנגד משה ואהרן וכו' וכ"ד משמרות עומדות לבני בניו כולם מתנבאים ברוח"ק וכו' אשר יבחר ה' הוא הקדוש' מעה והלה בעצמו ולא ראה יפה, לפי שבניו עשו תשובה ומושה ה' רואה, תנומה ע"כ.

שאלת ה"ל בתנחומא וקרח שפקח ה' מה ראה לשמות זו? אינה נובעת מתנומה סתמית, אלא מבקשת להעמיק בשורשה של המחלוקת, לא מדובר בטעות שמהית של אדם פשוט, אלא בבשל יסודי של בעל דעה הקדוש – שקלקלהו נובעת דווקא ממעלתו.

הנה לכאורה, קרח לא ה' שעה, הוא ראה שלשלת חשוכה יוצאת מנונו, ובראשה שמואל הנביא ששקול כנגד משה ואהרן. אם כן, כיצד יתכן שאדם שמתיר בעתידו הרהורי, נפל למעוה כה חמורה? על כך עונים חז"ל ש'עינו המעוה', לא נפאת טעות גמורה אלא בשל ראייה חלקית. קרח ראה את השלשלת אך לא ראה את הנהיג המוביל אליה – חזרתם בתשובה של בניו, שבלעדיה אכן לא היתה מתקיימת השלשלת. משה רבנו לעומת זאת 'ראה יפה', ראה גם את התחלק ואל רק את התוצאה, את ההקשר ולא רק את הנילו.

טעות של קרח לא היתה נעוצה רק בפרשנות שניה של ראיית העתיד, אלא בעיקר בכך שקרח לא היה מוכן להניח שיתכן שהוא אינו רואה את התמונה המלאה. אילו היה קרח מקבל שעל אף דעה הקדוש שלו – אבל משה הוא שבחר ע"י הקב"ה להיות המנהיג ויתכן שראייתו נקיפה ונדויקת יותר – היה קרח עשוי להישמר מהטרידה. כאן נעוצה 'השמות': לא בעצם ההבנה, אלא בהתעקשות על פירוש אחד ללא מוכנות להשתעבד להנהגתו של משה רבינו גם כשאינו מובנת.

ועוד זאת: ה"ל מבארים שהשורש המעמיק יותר למעוהו של קרח היתה נגיעה אישית – קנאה במינויו של אליעזר בן עוזיאל. הנגיעה הזו היא שנרמה לו לפסול את משה ולגייס אחריו את ראשי הסנהדראות. מכאן מוכח, שגם פיקחות ודעה הקדוש אינן ערובה לאמת, כאשר הלב נוגע בדבר.

הלקח חד וברור: המבט החלקי, אם אינו מלווה במידה פנימי וענוה עמוקה, עלול להביא למסקנות נוטעות הדחת אסון, ודווקא בו שראוי לגדלות ומנהיגות ציבורית ופעמים שלכן נגלים לפנינו ג"כ שיקולים וצדדים שונים, הוא זה שעליו לבדוק עצמו תדיר, שמוא נגיעה זרה משבשת את שיקול דעתו ומסלפת את ראייתו (לקוטי אורה תשנ"ה – כתיב תלמידים).

כשמן המזב – שיוורד על פי מדותיו

והנה בגמ' בריית ד"ה ב' ת"ר כשמן המזב הוירד על הראש וגו' כמין ב' מיפין מרגליות היו תלויות לאהרן בזקנו, א"ר כהנא תנא כשהוא מספר עולות ויושבות בעיקר זקנו ועל דבר זה ה' משה רבינו דואג שמא ח"ו מעלתי בשמן המזבחה, יצתה בת קול ואמרה 'כטל חרמון שיוורד על הררי ציון' מה טל אין בו מעילה אף שמן שיוורד על זקן אהרן אין בו מעילה, ועדיין אהרן ה' דואג שטא משה לא מעל ואני מעלתי, יצתה בת קול ואמרה לו 'הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד' מה משה לא מעל אף אתה לא מעלת עכ"ל הש"ס, ועל ג"ש 'כשהוא מספר עולות ויושבות בעיקר זקנו' פירש"י שם בב' אופנים: מספר – מדבר ל"א מסתפר דשקול במזייה עכ"ל, והנה בשלמא לפי' הב' טובן שהיו צריכים ב' מיפין שמן המזבחה שהיו תלויות בזקנו לעלות לעיקר זקנו, שבשעה שה' מספר הוהק' זקנו שלא יחתוך השערות שהיו תלויות שני המרגליות, אבל ללשון ראשון שפי' מספר לשון מדבר, למה היו צריכים ב' המיפין הדומין למרגליות לעלות לעיקר זקנו וע"ע.

ויש לעמוד ע"ד רש"י מתוך פירושו להוריות ד"ב א' וז"ל: כשהוא מספר – כשה' מדבר עם אחרים עכ"ל, והנה הוסיף כאן רש"י מדבר עם אחרים, וז"ל דהרי דאז מספר היינו לאחרים, אלא רצה רש"י להדגיש כאן שהמזנה על מדותיו של אהרן הכהן כשה' מדבר לאחרים, דווקא, אז לא ה' רוצה להתנאות בב' המרגליות שבזקנו אלא היו עולות ויושבות בעיקר זקנו בין השערות כדי לא להתראות בהן, וזהו שנא' 'זקן אהרן שיוורד על פי מדותיו', והמפרשים ביארו שזקן ששם היו ב' מיפין המרגליות ה' יורד עד הכתנות ו'מדותיו' היינו בגדי כהונה שה' לבוש בהן

לכן אתה נפל עדתה הנעדים על ד' ואתה מה הוא פי תלמי עלי' (פ"א, י"א) ובפ"א אבן עזרא 'ואהרן מה הוא' מה פשעו, מה הוא עושה עכ"ל, וצריך ביאור מונתו, דהנה לפי פשוטו כוונת הפס' שהקב"ה הוא שבחר באהרן ומה מענה יש לכם על אהרן עצמו, וכן א"י במד"ד כאן 'לכן אתה וכל עדתה הנועדים על השם' המחלוקת הזו אינה כנגדנו אלא כנגד הקב"ה, נושל למלך שהיו לו עבדים הרבה ורצה לעשות א' מהן בן הורין וכו' אף כך א"ל משה: אילו אהרן אהי נטל לעצמו את המזונה – יפה עשיתם שנתרעמתם עליו, עכשיו הקב"ה נתן לו שהגדולה והגבורה והמלכות שלו, כל מי שעומד על אהרן – לא על הקב"ה עומד? לכך כתיב 'ואהרן מה הוא כי תלמי עלי' ע"כ, אבל הראב"ע טופרש 'מה הוא עושה', כביכול אין הענין על עצם בחירתו של אהרן, רק טענו נגד איזה דבר שהוא עושה עכשיו.

וגר' לפרש עפ"י המושך לשון המד"ר שם וז"ל: בא וראה הסידותו של אהרן הצדיק, בשעה שהציק משה שמן המזבחה על ראשו, נדעזע אהרן ונבעת, אמר למשה: אהי, שמא לא הייתי ראוי להנושא בשמן הקדש ומעלתי ונתחייבתי כרת שאמר הקב"ה 'על בשר אדם לא יסיר' לפיכך העיד הכתוב עלי (תהלים קלג) 'הנה מה טוב וגו' כשמן המזב על הראש יורד על הזקן וזקן אהרן שיוורד על פי מדותיו, כטל חרמון, הקיש שמן המזבחה לטל חרמון, מה טל חרמון אין בו מעילה כך שמן הוירד על אהרן אין בו מעילה, לפיכך 'הנועדים על השם' ע"כ, ולכא' אינו מוכן מה שייך זה למה שפי' המדרש לעיל את לשון 'הנועדים על השם' דהיינו שתלונתם אינה על אהרן אלא על ה' שהוא הבוחר באהרן.

ע"ד ולבש הכהן מדו בד', ולהאמור לפ' הא' היו יורדות המרגליות עפ"י מדותיו של אהרן הכהן אורב שלום ורודף שלום אורב את הבריות ומקרבן לתורה, כשה"ד מדבר עם אחרים לא רצה להתגאות עליהם בנס ב' המרגליות התלויות בכותן

דין והשבון

גם השתדל.

והנה הקשה בפ"י אורח"ח וז"ל: אחר שאמרו 'להמיתנו במדבר' מה מקום להתערם על מדרגה קטנה ממונה וכו' ע"ש. אמנם ידוע מה שביאר הגר"א דברי התנא באבות (פ"ג מ"א) ולפני מי אתה עתיד ליתן דין והשבון לפני מו"ה הקב"ה, מהו דין והשבון, ואמר כי דין הוא על עצם העבירה אבל השבון הוא מה שהי יכול לעשות בזמן ההוא, ואף שעסק ברציחה ויתן ע"ז את הרין אבל לא יפטר ע"י"ג גם מהחשבון על אותו הזמן שעסק ברציחה, שלא עסק אז בתורה ולא עשה מעשים טובים עכ"ד, והו"ה מה שצוה"ק ג"כ דתן ואבירים על משה, אהרי 'להמיתנו', 'אף אל ארץ זבת חלב ודבש לא הביאותנו'. דתן ואבירים מתרעמים לא רק על הכאב והאבדן, אלא גם על כל מה שיכלו לזכות בו, אך נמנעו מהם - נחלה, שדות, כרמים, חיים של שפע. הטענה כפולה: על מה שקרה, ועל מה שלא קרה.

פתרון שאלה ותשובה

ה' לאמר, לקח את ספר התורה הזה ושמתם אתו מצד ארון ברית ה' אלהים וזהו שם כך לעד, וכו' אכן עזרא: ויצו משה את הלויים - דרך קצרה, כאילו אמר הלויים הנזכרים שהם הכהנים ולא כל הלויים, כי אינם נוגעים בארון עכ"ל, ומ"ש שהכהנים היו מורי התורה, כן בירכם משה רבינו ע"ה יורו משפטך ליעקב וכו' וכוונתו רק על הכהנים כמ"ש בגמ' שבת ד"ד ב' כהנים זריזים הם ופירש"י בקיאים הן בכל ואין צריכין סימן, דמתיב בהן יורו משפטך ליעקב עכ"ל. ומעתה י"ל בביאור תשובת הראב"ע על השאלה הנ"ל, כי כדי לזכות ולקבל היו צריכים גם הזכות של הוראת התורה, המעלה הרוחנית שנוכשת ע"י השפעת לימוד התורה בכלל ישראל, ועי' ברש"י שממזבח החיצון דבר אליו, מקום הקרבות הוא מקום קבלת התורה, וכיון שהכהנים הם נושאי ארון הברית ולמדו תורה ולימדו לאחרים ע"כ זכו רק הם בהקרבת הקרבות, ואף שכל שבט לוי ניצל מחטא העגל, מ"מ לזכות במעלה הכהונה ה" צריך גם זכות הכלל שע"י הרבצת התורה.

אין הכהונה אינה מתבססת על אומץ ונאמנות בלבד, וגם לא רק על מסי"ג לקיום המצוות, אלא מעלה זו דורשת גם זכות כל הציבור, לימוד התורה לכל קהל ישראל, ואמנם מי ששילב זאת עם נאמנות למעשה - הוא הזוכה לעמוד ולשרת בקודש. לכן זכו הכהנים נושאי הארון, מורי התורה לכל העם, ונבחרו להקריב את קרבות ה' ולהעמיד את העולם על התורה ועל העבודה.

'לפני העדות למשמרת לאות'

לוי כשהכנים שלמה את הארון לביהמ"ק, הרמיכו כל העצים והאריזים שהיו שם ועשו פירות, שנא' 'שתולים בבית ה' בהצרות אלקינו יפריחו', והיו הולכין ועושין פירות והם היו פריסה גדולה לפד' כהונה, עד שמונשה הכנים את הצלם בבית קדש הקדשים ונסתלקה השכינה ויבשו הפירות שנא' 'זפרח לבנון אומלל' ע"כ, ומשמע שר"ל דמה שפרח מטה אהרן הוא כעין אריזים ועצים שפרחו בביהמ"ק ועשו פירות, שכן הקוק בטבע הבריאה שגם עצים יבשים שנמצאים בהיכל קדוש במחיצת השכינה בבית ה', בהצרות אלקינו יפריחו.

ונמצא שהשינוי נעשה רק במטות האחרים שהם לא פרחו ולא הוציאו פירות, וכיון שכלל הוא שלעולם עדיף למעט הנוס, ע"כ גם כאן ה' הנוס באופן שלא יפקע השבע המקודש לגמרי ולא ה' אפשר שלא להפריח המטות הנוס, אלא שנעשה נס שכלל מטה אהרן את שאר המטות ומטילא רק הוא עמד לפני ה' להוציא פרחים ושקדים, ואכן גם שאר המטות היו פורחים אם לא ה' מטה אהרן בולעם כמו כל עץ יבש שטועם מקדושת השכינה בבית ה'. והוסיף בעה"ט לפרש מ"ש 'ויצא משה את כל המטות' בכתב הסר, כי בפועל הוציא משה רק מטה אחד - את מטה אהרן שבלע את כולם, ושוב פלטם רק כשעמדו לבחון.

מעתה א"ש היטב מה שלא הונו כל המטות למשמרת להראות מעלתו של מטה אהרן שנשתנה מהם, כי אכן אם יהיו כולם מונחים לפני העדות, גם הם יוציאו פרחים ציצים ושקדים, כאריזים ששלח הרים מלך צור וכו', ושוב לא יד' הפרש בין כולם, ולזה טרח הכתוב לכתוב 'ויקחו איש מטהו', דאמנם טבעו של המטה העומד בקודש לפרח אבל רק אהרן זכה בפקודת הקב"ה שיעמוד מטהו בפנים באוהל העדות למשמרת דורות, ונמצא שע"י ה' מטה אהרן לאות כפול: סימן לבחירתו, וסימן לכל אדם הרוצה להתקדש - שכאשר ישכון בבית ה', יפרח, יכלב ויתמלא ברכה.

המעט כי העלינו מארץ זבת חלב ודבש להמיתנו במדבר כי תשתדל עלינו גם תשתדל, אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאתנו ותתן לנו נחלת שדה וקדם (ט"ו, י"ג - י"ד)

דבריהם של דתן ואבירים 'המעט כי העלינו מארץ זבת חלב ודבש' - מכילים עיוות מכון של המציאות, מתארים הם את מצרים כאילו היתה גן עדן של שפע, על אף שהיתה מקום של עבדות וסבל. מציירים את היציאה ממצרים, לא כהצלה אלא כהפסד, כעין מרגדה. ואז, באמצע דבריהם, הם מחרפים את ההאשמה: "להמיתנו במדבר" - לא רק שהובאו ממקום טוב, אלא שלמענתם גם גורלם נהרין למוות. ומשם שוב הוזרים לעסוק במצרים ובארץ היעד: "אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאתנו". כאילו אומרים - לא רק שלא נשארו בטוב שהיה לנו, נם אל הטוב שהובטח לא הגענו. כל זה, תוך האשמה אישית: "כי תשתדל עלינו

בזאת תדעו כי ד' שלחני לעשות את כל המעשים האלה כי לא מלכי (ט"ו, כ"ה) בפירש"י לעשות את כל המעשים האלה - שעשיתי עפ"י הדבור לתת לאהרן כהונה גדולה ובניו סגני כהונה ואליצפן נשיא הקהתי עכ"ל, אבל כאבן עזרא פי' באופן אחר וז"ל: 'לעשות את כל המעשים' להחליף הבכורים בלויים, ודע כי דבר גדול היה ומכעים לאשר אינו מאמין להסיר הבכורים מכהונתם ולהשיב המעלה למשפחת משה לבדו, וכ"ה"י בעבור מעשה העגל, כי 'ויעלו עולות ויגשו שלמים' (שמות לב) הבכורים העלום, כי הם היו לבדם הכהנים, ובני לוי הרגו עובדי העגל, ויש כאן שאלה ותשובה בפרשת וילך משה עכ"ל. וצ"ע מה השאלה שנתכון עליה הראב"ע ומה תשובתה, ובמשך חכמה פי' כוונתו לשאול, מדוע זכה אהרן לכהונה כיון שהוא עצמו ה' מעורב בחטא העגל, ולמה לא נבחר משה רבינו שלא חטא בזה כלל, עי"ש בפ"י התשובה וכו' בעצמו שהוא דוחק.

ואפשר דכוונת הראב"ע לשאול כע"ז באופ"א, דאם הפסידו הבכורים את זכותם להקריב לפני הקב"ה והלויים זכו ע"י מעשיהם להיות במקומם, למה לא ניתנה זכות ההקרבה לכל בני לוי ורק בני אהרן בלבד נבדלו להקריב את אשי ה', ולא ניתנה זכות ההקרבה לכל בני לוי הרי הם כולם הרגו עובדי העגל.

ויש להשיב מו"מ"ש בפר' וילך (פס' ט) ויכתב משה את התורה הזאת ויתנה אל הכהנים בני לוי הנשאים את ארון ברית ה', ופי' אכן עזרא: ויתנה אל הכהנים בני לוי שהם מורי התורה עכ"ל, ועוד שם: ויצו משה את הלויים נשאי ארון ברית

ויצא משה את כל המטות מלפני ד' אל קל בני ישראל ויקחו איש מטהו (י"ז, כ"ד)

צריך לפרש מה שטרח הפס' לכתוב 'ויקחו איש מטהו', ולכא' אינו נצרך כלל מיון שכבר נשלם כל הענין אחר שראו כל בני ישראל כי רק מטה אהרן יציץ ופרח ובו בחר ה' מכל העדה. ועוד יל"ד בזה שציוה הקב"ה למשה 'השב את מטה אהרן לפני העדות למשמרת לאות לבני מרי', דהא כל ה'אות' רק כשנבחין בין מטה אהרן למטות כולם, ולזה הו"ל להניח הכל למשמרת כמו שהי' בשעת הנוס ועי"ז יושלם האות לבני מרי בראותם שינוי מעלתו של מטה אהרן ממטות האחרים.

ונראה עפ"י המדרש שהביא רבנו בעה"ט בפר' וארא עה"פ (שמות ז) 'ויבלע מטה אהרן את מטותם' וז"ל: איתא במדרש, שגם במעשה קרה בלע מטה אהרן מטותם, וכשהוציאו אז הור ופלטם ולכן לא הוציאו פרח, ועי"כ כתיב 'ויצא משה את כל המטות' חסר, לפי שבלעם עכ"ל, ומתבאר חידוש נורא בצורת הנוס שעשה הקב"ה להפריש את מטה אהרן משאר מטות הנשיאים, ואי"ז שעשה הקב"ה נס להפריח את מטה אהרן ומטילא ה' חילוק בינו לשאר המטות, אלא אדרבה ה' הנוס להיפך, כיון שעפ"י הטבע הרגיל היו כל המטות צריכים לפרוח בהיותם בקודש, שכן הוא טבעו של כל עץ שהוא העומד בבית ה' - להוציא פרחים ושקדים, והקב"ה אמר למשה ליקח י"ב מטות מ"ב נשיאים ואופן המבחן הי' על המטות שלא יפרחו שד"ז 'זוכה שלא בם בחר ה' ואינם מוכנים להתקדש, ורק המטה הא' מהם שיפרח הוא הקדוש, כיון שרק הוא נותר על תכונתו לפרוח בקודש פי'ימה.

וכן יל"פ בד' התנומא (תרומה יא): 'ויהי ממהרת ויבא משה אל אהל העדות והנה פרח מטה אהרן לבית לוי ויצא פרה ויצץ ציץ וגמול שקדים', אריזים ששלח חירם מלך צור לשלמה למלאכת ביהמ"ק, הריהו בדיוו של עולם והרמיכו. א"ר

מכביית הדבר

ממך ראש לראשי הישיבות רבינו הגר"ד פוברסקי שליט"א

בד בבד | על התורה

שהוא יעזוב ויילך, אבל כולם רואים הכלב לא זו, יושב בשקט לא צועק, עד שהרב פוברסקי חשב, ובסוף השיעור לקח בחורים ואמר לו 'נחול לך מחול לך' איך שאמר את זה, הכלב ברח. זה מעשה שהיה. מסתמא זה גלגול שמישהו התחיל אותו לפני כמה שנים זה לא פשוט מחלוקת מיכלמים ע"ז. (שיחות חזקון ערב ר"ח נובהרדוק ח"ב)

דבר אל בני ישראל וקח מאתם מטה מטה לבית אב מאת כל נשיאיהם לבית אבתם שנים עשר מטות איש את שמו תכתב על מטהו. (י"ז י"ז)

אחר כל פרשת מחלוקת זו ושכבר הוברר לכל שמישהו ואחרון בדבר ה' עומדים, נצטוו מטה על ענין המטות, וצ"ב מה עדיין נשאר שלא הוברר 'מודע כצרך כל ענין זה דמטות, וביאור הדברים ומוצאתי שכבר כתב במשך הכמה עד"ו, דאמנם כבר קבלו ישראל הדברים שמטה ואחרון לא מועצמם נטלו העטרה אלא הקב"ה הכתירם, אלא שערערו על זה שעובר הדבר בירושה לדורות הבאים, ועל מלכה הסכימו כיון שהוא ענין שורה ושררה עוברת בירושה, אבל על הכהונה הרי עבודת ה' היא 'הוא ענין קדושה ודבקות בקב"ה, שאחרון הוא הראוי לעבוד את ה' י"א. כ" מה דבר זה שייך לדורות הבאים שיתכן שפיר שיהיו ישראלים מקודשים יותר מהכהנים, או שיחטאו הכהנים וכמו שהיה בימי בית שני שהיו הכהנים גדולים חוטאים ומתים בכל שנה, וא"כ תינתן אז העבודה לראויים לה, ולזה צוה הקב"ה על ענין המטות והראם ענין פריחת מטה אחרן, דכתיב ביה ויוצא פרץ ויצץ ציצץ ויגמול שקדים, שאין מטה בעולם מגדל שקדים, ומה שמוטתו שלאחרן פרץ והוציא פירות בא ללמוד להם בזה שזהו כמו של אחרן להעביר סגולתו לדורות הבאים אחריו ולעולם יש מעלה מיוחדת בכהנים ולחם לבדם ראוי עבודת ה' במקדש.

ידוע המעשה במדבר החפץ חיים זי"ע שאמר לרב אחד יודע אתה שמהרה יבנה המקדש ואני אעבוד עבודה בביהמ"ק ואילו אתה לא תעבוד, וכל כך למה מפני שאני אבי אבי לפני דורות רבים מסר נפשו ומכח מוסי"ל של הלויים בשעתה זכו להם ולכל הדורות הבאים אחריהם מעלת הכהונה והלוייה, וכמוש"ל כסחם זה כח שעובר לדורות הבאים מהם.

אכלתם אותו בכל מקום אתם וביתכם כי שכר הוא לכם חלק עבדתכם באהל מועד. [קרח י"ח ל"א]

שאלה - כאשר יש מספיק כהנים בבית אב לצורך עבודת היום, האם מותר או חייבין שאר הכהנים ללמוד תורה.

הי"ב מרן הגר"ד פוברסקי שליט"א חובת הכהנים בעבודת בית המקדש היא כחובת שכיר, ואינו מצוה בעלמא, ונטלים שכר עבודתם במתנות כהונה ובעבודות היום שנעשו ע"י הפיסות, הרי חובתו בזה בעצמו מחמת הפייס, וגם בשאר העבודות חובתו בשעת משמרו ובית אב שלו כדן שכיר, ואינו נפטר מזאת ע"י מוצות תלמוד תורה.

עוד נשאל: אם אין מספיק כהנים בבית אב ואחד מהן אינו רוצה לעבוד האם כופין אותו כדן כופין על המצוות.

והי"ב רבינו: וכן נראה פשוט דכופין אותו לקיים חובתו ומצוותו. (קובץ חידושים להרה"ג רבי ירמיהו הורליק)

סכנת המחלוקת

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי ודתן ואבירם בני אליאב ואון בן פלת בני ראובן.

מספר הגר"ר ישראל דוד יוניור זצ"ל בשיחת חזקון ע"ה אב תשס"ז: שבוע שעבר אירע מעשה במדבר הגאון רבי ברוך דוב פוברסקי שליט"א חשבוני אולי סתם שמועתי, התקשרתי היום, והעידו לי כי שראה את זה. הוא תמיד הולך 4:30 לפנות בוקר ללמוד. ובוקר אחד התכוון לצאת 4:30 ללמוד, פותח את הדלת כלב עומד ליד הבית, סגר את הדלת, אחר כמה דקות הוא מסתכל דרך החלון, והכלב עומד כל הזמן, יש לו דלת אחורית, בא לצאת משם הכלב עומד שם, אמר מרן שליט"א לעצמו אני הולך לישיבה, ראה שהכלב לא נזכר ולא נוסך, והמשיך ללכת והכלב אחריו כל הזמן, הגיעו לישיבה הכלב נכאר בחוץ, הוא חשב שהכלב מתי

בבד מרבים

הגאון הגדול רבי לייב היימן זצ"ל רב בית הכנסת הגר"א בית וגן נלב"ע כ"ט סיון תשע"א

דבריו ברך את העדה על שזכתה למעמד נשגב כזה בבחירת רבם. (גליון העדה סיון תשנ"א)

הספדו של חכם

בהספד נרגש שנשא ככלות השבעה בבית מדרשו הגר"א בית וגן (ה' תמוז תשע"א) אמר מרן שליט"א כך :

כשרוצים לדבר על הנפטר, לדבר בשבחו הרי אין לדבר סוף אבל צריכים לדבר, הגמרא אומרת בב"ק ל. אמר רב יהודה האי מואן דבעי למהוי חסידא, לקיים מילי דניקין, רבא אמר מילי דאבות, ואמרי לה מילי דברכות; ופי' המהר"ט"א שאין כאן מחלוקת אלא שלשתן צריכי, כשלומדים ברכות נעשים טוב לשמים, וראים הכרת הטוב, מרגישים את הקב"ה על כל צעד ושעל, לומדים בבא קמא זה טוב לבירות, לומדים מה זה לנגוע בחבירו, כל נקודה זה פגיעה, אדם מועד לעולם בין בשוגג בין

בשגת תשנ"א א' שהתמנה רבי לייב לרב בית הכנסת הגר"א, ברך את הרב הנבחר מרן הגאון רבי ברוך דוב פוברסקי שליט"א ראש ישיבת פוניבז' הוא גולל בקצרה את מסכת הלבטים שקדמוה להסכמת הרב לבחירתו, וציין שמוצאו היא לספר שבדורנו יש עוד מי ששווקל אם לקבל שורה במאזני השאלה אולי יש מישהו אחר שהדבר מגיע לו, ולא זו בלבד אלא שהוא אף טורח לעשות על כך שאלת חכם, בדבריו האריך להסביר את המאמץ אם הרב דומה למלאך ה' צבקות והזכיר שבימינו מחפשים רבנים היורדים אל העם ומבינים ללב הציבור ומשתבחים בתארים ובמעלות ויקרות מותקן, אין די שרב יוכל לרדת אל העם, אלא עליו לעמוד גבוה מן העם משכמו ומעלה, ולעלות את העם אליו לדרגתו, אמר הגר"ד פוברסקי, במלים נרגשות תאר את דמות הרב שלימוד התורה לשמה מוכר עשרות כספים הטביע בו את חותמו, וזכה ללבוב ענוה ויראה הניכרות באצילות הליכותיו האומרות כולן קדוש שם שמים, בסיום

במזיד בין באונס בין ברצון, כמון צריך להזהר מכל פגיעה, וכשלומו אבות אומר הנהרש"א זה לא לשמים ולא לבריות זה נקרא טוב בחפצא, יש לו טוב, האדם טוב כשלעצמו, לבריות זה עוד דבר, יש את המהות של האדם שהוא טוב, על שאול הולך כתוב אין טוב בישראל מנוון, רבי ליב הטוב שפע מנוון, הוא היה אגוטער מענטש, אדם טוב, לשמים לבריות על זה לא מדברים, אבל המציאות של רבי ליב היה טוב טוב וטוב, כזה דבר הכל בו, איש האשכולות שהכל בו וכל זה אבדנו.

הוא היה רב בישראל ארבעים שנה, על רבי עקיבא כתוב ארבעים שנה לימוד, חז"ל לא אומרים סתם דברים רואים שזה דרגה, ולא סתם דרגה אלא דרגה שאמרו על רבי עקיבא, ארבעים שנה למד, וארבעים שנה לימוד. כשבחרים מנהיג על העדה, משה רבנו בחר, והוא אומר אנחנו רוצים איש על העדה איש אשר רוח בו, אומר רש"י מה הוא ביקש, מנהיג בישראל צריך להלך כנגד רוחו של כל אחד ואחד, לא יכול להיות סתם רב, אם אינו יכול ללכת נגד רוחו של כל אחד ואחד, הוא אינו מנהיג, והקב"ה אומר יש אחד כזה יהושע, איש אשר רוח בו, אתם יודעים יותר

מנוני, יודעים כאן כולם אני שמעתי רבי ליב היה רב הקהילה הקדושה כאן בית הכנסת הגר"א, לכל אחד ואחד היה פינה אצלו, כנגד רוחו, ועם כל אחד הוא התאים את עצמו, מה שצריכים לדבר עם זה לא מה שצריכים לדבר עם זה, לכל אחד יש ייחודיות, והרב צריך כזו גדלות כזה חכמה, שידע להלך כנגד רוחו של כל אחד ואחד, זה כל אחד כאן מרגיש הלך מנוני אדם שאליז יכולתי לשפוך את נפשי, הוא ידע את מעלותיו ואת צרכי ואת הבעיות ועזר ככל יכלתו, איש אשר רוח בו איש על העדה, זה אבדה מנוש חבל על דאבדין ולא משתכחין כזה מין צער. הגמרא בסוטה אומרת עוד דבר, משמות רבי יוחנן בן זכאי בטל זיו החכמה, כל דבר צריכים ללמוד, יש חכמה, מהו זיו החכמה זה עוד משהו מיוחד, אמנם חז"ל אמרו שמשמות רבי יוחנן בן זכאי בטל זיו

רבינו מרן שליט"א מתחת שלט הנצחה לגר"ל הימן בבית מיוחד בת"ת 'חקרי לב' שהוקם לע"נ

החכמה, אצל רבי יוחנן בן זכאי זה היה בדרגות הגבוהות, אבל בזעיר אנפין יש גם היום, זיו החכמה הוא מעלה מיוחדת, שהחכמה אינה סתם אלא החכמה היא 'זיו' מאירה נעימה מתוקה ליכטיקייט זיסקייט גישמאקייט, ובבחינה מסוימת כשרבי ליב הסתלק אפשר לומר שנלקח מואיתנו לא סתם חכם אלא זיו החכמה.

יש פרק בתהלים פרק מ"ה למנצח על כושנים לבני קרח משיכיל שיר יידידות, ופרש"י לכבוד תלמידי חכמים יסדו השיר הזה שרם רכים כשושנים ונאים כשושנים ומרטיבים מעשים טובים כשושנים; הפרק הזה בא לציין מה נקרא תלמיד חכם אמיתי, ומה הוא אומר 'שושנים' זה ההגדרה על חכם מפרש רש"י רכים כשושנים יש מושג קשה כאבן, ויש רכים כשושנים, אדם רך, דבר נוסף נאים כשושנים אשיינקייט, ועוד דבר מרטיבים מעשים כשושנים, מה 'זכונה' 'דטוב' נאמר כאן דבר גדול הרבה עושים מצות יהודים טובים מקיימים מצות, אבל זה יבש יבש, אבל יש אנשים עם יותר פנימיות יותר נכונה יותר מתיקות עם יותר אור התורה, אצלם כל מעשה הוא רטוב, יש להיות במעשים הטובים כל מעשה טוב אינו דומה אחד לשני, איי רבי ליב

איזה רטיבות היה במילוי, איזו רטיבות היתה במעשיו, זה כשושנים, נאים כשושנים רכים כשושנים אדם רך, בזמן שהיה צריך להיות קשה הוא ידע, ודאי ידע להיות קשה כארז כשצריך, אבל הוא שלט על עצמו, הוא היה מנהל את עצמו, וכשאפשר הוא היה רכים כשושנים, מרטיבים מעשים כשושנים.

.... חוץ מכל הדברים האלו זה יסוד גדול בדרך התורה אין כזה דבר לבד, משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים יש סדר, יש בכל דור מעתיקי השמועה, עשה לך רב, צריך רב, רבי ליב זכה הוא בחר לו רב, יודעים שהוא היה תלמיד נאמן של רבי אהרן זצ"ל, מי שהיה בא אליו הביתה ראה תמונה ענקית, יודעים מה זה אומר, שהוא נשאר קשור עם הרביה והוא צריך את דמותו כנגד עיניו.

דברי חיזוק בעניי השעה שמרן רבינו מרן שליט"א בפני בני הישיבה

עת צרה היא ליעקב, מבפנים גזירת שמד ועקידת התורה, ומבחוץ תשכל הרב.

יש גם גזירה על תורה על בני הישיבות, וגם מלחמה.

קראנו בשבוע שעבר בתורה בפרשת בתעלותך 'וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצר אתכם ותרעתם בהצצרת ונוכרתם לפני יהוה אלהיכם ונושעתם מאיביכם. ומה למד הרמב"ם בהל' תענית כי בעת צרה מצות עשה לזעוק ולהריע. וזוהי הוכחתנו מן התורה בשעה זו.

בשעת גזירה על לימוד התורה דרך ההצלה היא התחזקות יתירה בלימוד התורה, בלא היסה הדעת, ובשעה שעוסקים בתורה אין לשטן ולצריו שום שליטה עלינו, זו היא חובת השעה להוסיף ולהגביר חילים לתורה.

במ"ד בפ' דברים איתא על הכתוב רב לכם סב את הרר הזה פנו לכם צפונה, מהו פנו לכם צפונה, א"ר חייא אם ראייתם אותו שמבקש להתגרות בכם אל תעמדו כנגדו אלא הצפינו עצמכם ממנו וכו', ולהיכן נברח וכו' ברחו לתורה, ואין צפונה אלא תורה שנאמר יצפון לישראל חושיה, הרי לנו דרך טובה שהורו לנו חז"ל בימי צרה והיא הדרך המסורה במיוחד לבני תורה הצפינו עצמכם לתורה, הקול קול יעקב והוא דרך ישועתנו והצללתנו, הבה נתחזק כולנו, נצפין עצמנו לתורה ולתפילה והש"ת ירחם עלינו

עת צרה היא ליעקב ו"ממנה" ישוע, חכלית הגזירות הם מן השמים לעורר הלבבות לזעוק ולהריע, זעקה ותורעה הם מדרכי התפילה, הקב"ה מתאווה לתפילתם של ישראל, התפילה בעת צרה תפילה אמיתית היא מעומק הלב, והדמעות הם דמעות של יראת שמים. הבה נתחזק בתורה בתשובה ובתפילה, ולח' הישועה.

ועלינו לדעת כי המלחמה בעת כנגד עם ישראל, היא מפני שהרי ישראל ואורייתא וקוב"ה חד הוא, וכשמנהלים מלחמה נגד הקב"ה ונגד התורה ונגד בני התורה, הרי הקב"ה שולח מיד מלחמה כזו, ועל בני התורה לדעת שהתכלית של הכל זה הם, ועלינו להתחזק בתורה ביתר שאת וביותר עוז, וזכות החיזוק בתורה יעמוד לנו להיושע מצרת המלחמה ומכל הגזירות.

בשבועות הקרובים נכתוב אודות קשרי מרן שליט"א -

פרשת חוקת כ"ק האדמו"ר מצאנז זצ"ל, פרשת בלק - הגר"ח קרסניצקי זצ"ל, הגר"י רבינוביץ תאומים זצ"ל, פרשת פינחס - הגר"י קוליצ' זצ"ל פרשת מטות - הגר"מ חזש זצ"ל, פרשת דברים - מרן הקהלות יעקב זצ"ל.

משנת רמ"ה

ממשנת רבינו מרן ראש הישיבה הגאון רבי משה הלל הירש שליט"א

פרשת קרח תשפ"ה

הוראת שעה

האנטישמיות הקיימת בעולם מפני שאין השי"ת ניכר בעולם

[מתוך משה רבינו מרן ראש הישיבה שליט"א במסע קרן עולם התורה בארה"ב]

מצינו בחז"ל שבית המקדש נשרף על 'שלא ברכו בתורה החילה'. ונשאלת השאלה, אכן חז"ל רצו ללמד אותנו את גודל הכבוד שראוי לתת לתורה, ובודאי מה שלא ברכו בתורה היה עוולת גדולה, אבל האם בעבור זה בלבד כבר מגיע תורנו?

אלא לכאורה צריך לומר שהשפעת בית תוא כן, ידועים דברי המסילות ישרים בפרק ראשון, 'שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכנתו, שהוה התענגות תאמית ונהייתו הגדול מכל העידונים שיכולים להתקבל'. דהיינו, שכל תכלית האדם ומציאותו הינה רק עבור נוסחת אחת, לידבק בהשם. אין לנו מושג כלל מהו 'להנות מזיו שכנתו', זו הנאה רוחנית שאין לנו בה השגה כלל, אבל זו היא התכלית שלנו; וכלי זה אין לנו מסרה בחיים! מכל המצוות שבעולם, המצות הגדולה מכולם, שמביאה אותנו לדרגה זו של ידיקות בהקב"ה, היא מצות תלמוד תורה; ולפי זה מיעשבת השאלה ששאלנו, מדוע מה 'שלא ברכו בתורה החילה' היה סיבה לחורבן, שכן מאחר ולא כיבדו כראוי את התורה, תסביות לדביקות בהקב"ה, בהכרח שהיתה חסרת להם התחושת שתכלית האדם בעולם היא לידבק בהקב"ה, וזה גורם לחורבן וכמו שאמר חז"ל במסכת שבת (קד), 'שהקב"ה אומר 'אותי תיעב אתאזה לו? אם עם ישראל אינם הצפים לידבק בהקב"ה אז תוא אינו תפץ בהם. וקודם אמרנו שם 'בי לא תשק שמי יתול עליך?' הקב"ה נוהג 'מידה כנגד מידה', אם עם ישראל אינם רוצים בו אז הוא מסתיר את עצמו מהעולם, ונהיה מצב של 'הסתור פנים', כשהקב"ה רואה שאינם הצפים בו סילק שכנתו מכות המקדש, וממילא תוא מיד נחרב!

כיום יש לנו את ההזדמנות להראות להקב"ה שאנחנו תופצים בו והצפים בתורה, בכך שאנחנו תורמים למען 'קרן עולם התורה', בזה אנחנו מכריזים שאנו רוצים לידבק בו יתברך וזה יביא לגילוי שמו בעולם, ויביא הצלחה לכולם.

תמצית תיום בעולם, לא רק בעולם התורה, כל האנטישמיות הקיימת בעולם, הכל בגלל שאין השי"ת ניכר בעולם, כאשר היתה שכנתו בתוכנו אנשים היו מרגישים בכך, אפילו בלי לדעת מה הם מרגישים, היה להם כבוד ודרך ארץ כלפי יתדות!

לפני שנשעתי מארץ ישראל, נישג אלי אברך עם טעמיה של שטרות כסף, ואמר לי שיועד שיה סכום קטן, ובאמריקה יתנו את הכסף הגדול, אבל מכל מקום הוא רוצה שיהיה לו גם חלק בזה, להיות שותף לכל אלו שמוכנים שאנחנו רוצים את הקב"ה בעולם!

בשנה שעברה היתה היענות לקריאתנו גם מצד האנשים שאינם בהכרח בעלי יכולת לתת סכומים גדולים, ואף על פי כן גם הם רצו שיהיה להם חלק בכבוד שמים הזו! גם הם רצו להיות חלק מההכרה הזו שאנחנו רוצים את הקב"ה ואת תורתו!

על זה התאספנו היום, שכל אחד יתן כפי מה שהוא יכול, או אפילו יתאמץ קצת יותר מיכולתו, כדי להראות לבורא יתברך שאנחנו רוצים את התורה, ונדעים שהוא ישוב אלינו, ורוצים את ההצלחה והסייעתא דשמיא שזוכים בעת ששכנת בתוכנו.

הקב"ה יעזור שאסיפה זו תביא לכבוד שמים גדול, וזה יביא לגאולה שלימה במהרה ביימנו, אמן.

שורש הקנאה - ריחוק מהקב"ה

מבוארת בספר החינוך (מצוה רנ"א), וזה לשונו: 'שידע האדם ויתן אל לבו, כי כל אשר יקרהו מוטב עד רע הוא סיבה שתבוא עליו מאת השם ברוך הוא, ומיד האדם מיד איש אחיו לא יהיה דבר בלתי רצון השם ברוך הוא. על כן, כשיצטוו או יכאיבוהו אדם ידע בנפשו כי עוונותיו גרמו, והשם יתברך נזר עליו בכך, ולא ישית נוחשותיו לנקום מזונו, כי הוא אינו סיבת רעתו, כי העוון הוא המסבב, יכנו שאמר דוד עליו השלום הניחו לו ויקלל כי אמר לו השם יתברך, תלה הענין בחטאו ולא בשמועי בן גרא.

והדרך השניה מבוארת בדברי הרמב"ם בהלכות דעות (פ"א ה"א), לגבי התגברות על הרצון לנקום, וזה לשונו: 'אלא ראוי לו לאדם להיות מעביד על מידותיו על כל דברי העולם, שהכל אצל המבינים דברי הבל והבאי, ואין כדאי לנקום עליהם'.

במצא שלפי החינוך הסיבה שאין מזה לקנא היא מפני ששום דבר לא נעשה מזה האדם, אלא כל מה שיש לו זה מוקב"ה, ומה שמגיע לו יקבל, ומה שלא מגיע לא יקבל, ונמילא אין נוקם לקנאה ולנקמה. ואילו להרמב"ם אין נוקם לקנאה כי כל ענייני העולם הם הבל הבלים. וא"כ לפי שניהם שורש ההצלחה במלחמה ביצר הקנאה היא כאשר האדם חי עם הקב"ה, וזוכר שכל מה שנעשה הוא מאיתו יתברך, וכמו כן הוא מרגיש שכל ענייני העולם הם הבל והבאי.

ועל פי זה יש לומר, שכל זמן שהיו ישראל במצב של קידבה לקב"ה היה קרח יכול להילחם כנגד יצר הקנאה, מאחר והיה קרוב לקב"ה, אבל לאחר שחטאו ב'זיסעו מהר ה', שלא רצו לידבק בקב"ה, וכן חטאו בחטא המרגלים שלא רצו ליכנס לארץ ישראל, ממילא היה אצלם מצב של ריחוק מהשכינה, והיה לכל אחד מהם פחות קשר עם הקב"ה, ולפיכך יצאה אז קנאתו של קרח אל הפועל, לפי שלא היה לו כוח להילחם בה, אחר שנפגם הקשר שלו להקב"ה.

הקנאה היא אחד המפריעים הגדולים ביותר בעבודת השם! וזה לשון המסילות ישרים (פ"א): 'הקנאה גם היא אינה אלא חסרון ידיעה וסכלות, כי אין הנקנא מוריד כלום לעצמו, וגם לא מופסיד למי שהוא מתקנא בו, ואינו אלא מופסיד לעצמו, וכנאמר הכתוב שזכרתי ופותרת תמית קנאה. ואמנם, יש מי שסכלותו רבה כל כך, עד שאם יראה לחבירו איזה טובה יתעשש בעצמו וידאג ייצטער, עד שאפילו הטובות שבידו לא יתנוהו, מוצער מה שהוא רואה ביד חברו, והוא מה שאמר עליו החכם ידבק עצמות קנאה'.

צריך לזכור זאת ולהילחם ביצר הקנאה! והדרך לעשות זאת היא על ידי שקיעות בתורה, לעשות החיפך מ'זיסעו מהר ה', וכשמתקדבים לקב"ה ממילא אפשר להתגבר על הקנאה, הן ע"י שזוכרים שהכל מאיתו יתברך, והן ע"י שמורגשים שכל דברי העולם הם הבל. יזכנו השם להיות שקועים בלימוד, ולתקן את כל המדות הרעות, אמן.

כתוב בפרשה (צוהר טז א-ג): 'ויקח קרח וגו', וקצונו לפני משה ואנשים מובני ישראל המישים ומאמנים, נשיאי עדה קריאי מועד אנשי שם. ויקהלו על משה ועל אהרן, יאמרו אלהם רב לכם, כי כל העדה מלם קדושים ובתוכם ה', ומדוע תתנשאו על קהל ה'. ונפרש רש"י: 'כולם קדושים, כולם שמועו דברים בסיני מפי הגבורה'. וצריך להתבונן, כיצד קרח שרבים וטובים מבני ישראל באו למצב בזה, לחלוק על משה ואהרן.

וכדי להבין זאת צריך לידע אימתי אידע מאודע זה. וכתב האבן עזרא (שם פסוק א), שהיה זה במדבר סיני, כאשר נתחלפו הבכורים ונבדלו הלויים, וחשבו ישראל שנושה רבינו עשה זאת מדעתו לתת גדולה לאחיו, ולבני קהת הקרובים אליו, ולכל בני לוי שהם מנושפחתו. והלויים כעסו על שהם נתונים לאהרן ולבניו. ונמצא לדבריו, שמחלוקת קרח ועדתו היתה קודם מעשה המרגלים.

אמנם הרמב"ן השיג עליי, וכתב, שאע"פ שקרח כעס על נשיאות אלצפן, וכן קינא באהרן, כמו שנאמר 'ובקשתם גם כהונה', מכל נוקם באותה שעה לא היה יכול לחלוק על משה, כי נותחילה כשהיו ישראל במדבר סיני לא אירע להם שום דבר רע, ואפילו בחטא העגל שהיה חטא גדול ונפודס לא מתו אלא מועטים, והשאר ניצלו בתפלתו של משה שהתפלל עליהם ארבעים יום וארבעים לילה. ונמילא היו כל ישראל אוהבים את משה רבינו כנפשם, ושמועים אליו, ואילו היה אדם מורד בו באותו הזמן, היו כל העם סוקלים אותו, ולכן התאפק קרח ולא נחלק אז על משה. אמנם כשבאו למדבר פארן ושפרו באש תבערה, וזוהו רבים בקברות התאווה, וכאשר חטאו במרגלים לא התפלל משה עליהם, ולא בטלה הגזרה מהם, ומתו נשיאי כל השבטים בנוגפה לפני ה', ונגזר על כל העם שימותו במדבר, אז היתה נפש כל העם מורה, והיו אומרים בליבם שבאים להם תקלות עקב דברי משה, ואז מצא קרח מקום לחלוק עליו, וחשב שהעם ישמע לו. ונמצא לדבריו, שהיה זה אחר מעשה המרגלים.

ואפשר לומר באופן שונה מעט מהרמב"ן, מדוע ארע דבר זה דווקא לאחר חטא המרגלים, עפ"י מה שכתב הכלי יקר בפרשת שמני (ויקרא ט א): 'יען כי מהידוע שמידת הקנאה שהיתה באחי יוסף גרמה להם אותו מעשה של וישחטו שער עזים. ומאז נשתרשה בתוכם מדת הקנאה לדורות, כמו שנאמר כי קנאת ביתך אכלתני, היא קנאת בית ישראל המוציאה בין ישראל בכל הדורות יותר מכל האומות, עד כיצא העגל הזה, מתוך שרבים קצאו במכה במחנה כקרח ועדתו'.

ועל פי זה יש לבאר הטעם שנחלק קרח על משה דווקא אחד חטא המרגלים, שכן קורח באמת היה אדם גדול, אלא שנתנסה בנסיין הקנאה, והדרך להתגבר על קנאה היא הדרך שעל ידה אפשר להתגבר על יצר הנקמה, והנה יש שני דרכים כיצד להתגבר על יצר הנקמה, הדרך האחת

בדין הפרשת תרומה שלא מדעת הבעלים

עכשיו שאין וודאות גמורה שאכן זו תהיה דעתו או, ואי אפשר לדון לפי העתיד אם אין בירור גמור על הדבר. יבמחלוקת זו פסק הרמב"ם כאב"י, שאין דנים את דעתו לפי מה שהיה עושה עתה אילו היה נודע לו.

אמנם הסוגיא בקידושין מחדשת דין אחר, שלגבי דבר מצוה דנים לפי העתיד, והוא משום שכיון שבדור לנו שהוא חפץ לקיים מצוה, לכן אפשר לדון את דעתו לבסוף כאילו קיימת עכשיו, ובוזה מודה אף אב"י שיאוש שלא מדעת הוי יאוש, כיון שאנו דנים מכח הדעת בפועל שלבסוף כאילו קיימת עכשיו, וכיון שאנו דנים מכח דעתו שישמע לבסוף, אי"כ אפשר לומר שאף מועיל להחיל חלות שליחות. ולפיכך פסק הרמב"ם שמועילה הפרשת תרומה שלא מדעת הבעלים, שכן דנים זאת כאילו מינוהו הבעלים להיות שליחם.

ביאור מחלוקת הסוגיות לפי מהלך זה

ונמצא לפי זה, שמחלוקת הסוגיות - בין הגמרא בקידושין שנקטה שמועיל יאוש שלא מדעת' בהפרשת תרומה, לבין הגמרא בב"מ שנקטה שאינו מועיל - אינו בדין יאוש שלא מדעת' שנחלקו בו אב"י ורמב"ם לגבי אבידה, דשם הנידון הוא כלפי מחשבתו עתה, אילו היה נודע לו, ובוזה אף רבא מודה שדין זה אינו מועיל לעשות מינוי שליחות, אלא רק לגבי 'חלות' שחל מכח הסכמה ורצון, אלא שבסוגיית הגמרא בקידושין נתחדש דין נוסף, שבמעשה מצוה נחשב כדבר ברור שתהיה בעתיד מחשבה וכוונה להחיל 'חלות שליחות', ולכן אפשר לדון זאת כאילו היא קיימת כבר עתה, ויש בה כח להחיל עכשיו 'חלות', ואילו הסוגיא בב"מ אינה סוברת לחידוש זה, ומאחר והרמב"ם נקט להלכה כסוגיית הגמרא בקידושין, לפיכך פסק שאם הפריש אדם תרומה שלא מדעת הבעלים ונתרצו לבסוף חלה הפרשתו, ואין זה סותר למה שפסק לגבי אבידה כאב"י, שיאוש שלא מדעת לא הוי יאוש.

שליח, ואף על פי כן מתבאר מסוגיית הגמרא שלגבי תרומה היה מועיל בכהאי גוונא, אם אמר לו בעל הבית 'כלך אצל יפות', ובהכרח צריך לומר שיש בזה מחלוקת הסוגיות: הסוגיא בבבא מציעא סוברת, שמאחר ולומדים מ'אתם גם אתם' שצריך מינוי שליחות, ממילא לא מועיל בזה גילוי דעת בלא מינוי, והסוגיא בקידושין סוברת, שמועיל לזה גילוי דעתו בלא שליחות, דמכיון שהפרשת תרומה מצוה היא אמרינן דבסתמא נוחא ליה, ואמרינן בזה יאוש שלא מדעת הוי יאוש, והוי כאילו מינוהו שליח. ובט"ו (שם ס"ט ט"ז) הקשה על הבית יוסף, שתיירצו זה יתיישב רק לדעת רבא, הסובר שיאוש שלא מדעת הוי יאוש, אבל לשיטת אב"י שיאוש שלא מדעת לא הוי יאוש' לא יועיל גילוי דעתו של הבעלים שניחא ליה בהפרשה זו, שהרי לא מצינו שאב"י מודה לרבא שבכל דבר מצוה אמרינן שיאוש שלא מדעת הוי יאוש, ומאחר והרמב"ם נוקט להלכה כאב"י (גזילה פ"ד ה"ה), ממילא יש לתמוה כיצד פסק שמועילה הפרשת תרומה של אדם אחר שלא מדעת בעה"ב.

חקירה בגדר דין יאוש שלא מדעת ויישוב דברי הרמב"ם

וכדי לבאר דעת הרמב"ם יש להקדים ולברר גדר דין יאוש שלא מדעת הוי יאוש, האם הוא משום שדנים מסתמא מה היה דעתו עכשיו אם היה יודע, ואי"כ אף שאין יאוש בפועל נחשב ליאוש כיון שאנו דנים לפי מה שהיה דעתו אם היה שומע, או שבאמת צריך שיתרצה בפועל אלא משום שדנים את דעתו לבסוף כשישמע אח"כ, כאילו היא קיימת עכשיו, וכיון שלבסוף לכשיודע לו יתרצה, נחשב כמי שנתרצה עכשיו. ונראה לומר בדעת הרמב"ם, שסובר שדעת רבא בדין יאוש שלא מדעת' היא שיש לדון לפי מה שהיה דעתו עתה אילו היה יודע, ובוזה נחלק אב"י וסובר שצריך שיהיה דעת בפועל, אמנם הכל מודים שאי אפשר לדון את דעתו מכח מה שתהיה דעתו לבסוף, מאחר והמצב

כן תרימו גם אתם תרומת ה', מכל מעשרותיכם אשר תקחו מאת בני ישראל, ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן (במדבר יח כח).

במסכת בבא מציעא (כב.) למדו חכמים ממקרא זה שהבעלים עצמם צריכים להפריש תרומה, ולא מהני ע"י אחר, אלא באופן שמינוהו הבעלים להיות שליחם, אבל אם לא מינוהו לשליח, אפילו אם נתרצו לאחר ההפרשה לא מהני, שכן צריך 'לדעתכם'. ואפי' לדעת רבא הסובר שיאוש שלא מדעת הוי יאוש, אין מועיל מה שנתרצו הבעלים לבסוף לדונם כאילו נתרצו מתחילה.

דעת הרמב"ם שמהני ריצוי בהפרשת תרומה והתמיהה עליו

והנה כתב הרמב"ם בהלכות תרומות (פ"ד ה"ג) 'התורם שלא ברשות, או שירד לתוך שדה חבירו וליקט פירות שלא ברשות כדי שיקחם ותורם, אם בא בעל הבית ואמר לו כלך אצל יפות, אם היו שם יפות ממה שתרם תרומתו תרומה, שהרי אינו מקפיד'. היינו שאדם שתרם פירותיו של חבירו שלא מדעתו, אם גילה בעל הבית דעתו לבסוף שהוא מרוצה מהפרשתו, תרומתו תרומה, אע"פ שלא מינוהו שליח.

ותמיהו המפרשים על הרמב"ם. שהרי דבריו הם לכאורה שלא כסוגיית הגמרא הנ"ל, שם מבואר שלדעת הכל לא מועילה הפרשת תרומה על ידי אחר, אלא אם כן מינוהו הבעלים שליח.

תירוץ הבית יוסף וקושיית הט"ז

וכתב הבית יוסף (יו"ד ס"י שלא) ביישוב דברי הרמב"ם. שהוא פסק כסוגיית הגמרא בקידושין (נב.), דאיתא התם 'ההוא סרסא דקדיש בפרומא דשיכרא, אתא מריה דשיכרא אשכחיה, אמר ליה אמאי לא תיתיב מהאי חריפא. אתא לקמיה דרבא, אמר לא אמרו כלך אצל יפות אלא לענין תרומה בלבד'. ושם הרי לא מינוהו

משנת הישיבה

מתוך סדרת ועדי הורכה לבני ישיבה

חיי חברה בישיבה (ג')

שהולך להידרדר, ואתה יכול לעצור את זה, ובגלל איזה פחד להיות 'מלשין' אתה לא עושה מה שצריך... אדרבה, אתה לא מלשין אלא מציל!

אמנם בהחלט ישנה בעיה, שלפעמים הבחור שראה את זה אינו רוצה שאותו בחור יידע שהוא זה שאמר, וזה מובן מאד, אבל זו לא סיבה לא לספר, שכן בדרך כלל המשגית או ראש הישיבה לא יעשו שום פעולה בלי להתייעץ עם הבחור שסיפר את הדבר, לראות שזה לא יזיק לו, וגם אם הם ירגישו שמוכרחים לומר שהוא זה שסיפר, ואין עצה אחרת, אזי מתחילה הם יקבלו את הסכמתו של המספר לכך.

אמנם עדיין אצל הרבה בחורים יש כמה דברים שעוצרים אותם מללכת ולספר: עצלות, חוסר מחשבה, אי נעימות, וכיוצא באלו, ולפיכך הם נוקטים בשיטת 'שב ואל תעשה עדיף', ונמנעים מלהגיד, אבל הם צריכים לחשוב מה הישב ואל תעשה' שלהם יעשה. הרי אם מישהו היה רואה בחור שלוקח איזה סם כל יום, ויודע שבוודאי הוא ימות לבסוף מהסם, או יחלה בחולי קשה, בודאי כל אחד היה מרגיש שהוא מוכרח לומר, ולא יראה שום הצדקה שלא לספר. והוא הדין לגבי 'סם רותני', שכאשר הוא רואה בחור שיכול להידרדר מאד, בודאי חובה גמורה מוטלת עליו לספר.

שאלה: בחור שרואה את חברו שעושה דברים שאינם ראויים, ומתלבט האם לספר זאת לצוות הישיבה, או שזה נקרא 'הלשנה', מה צריך לעשות? מתי נכון לספר ומתי נכון שלא לספר?

מרבן שליט"א: לדעתי, ואפשר שאין זה מוסכם על דעת כולם, הכלל הוא כזה: אם למשל ישנה איזה תקנה בישיבה, ורואים בחור שעובר על התקנה, אבל אינו מזיק בכך לאחרים אלא רק לעצמו, וגם כלפיו לא מדובר במשהו שישפיע עליו לטווח ארוך, והסבירות אומרת שאע"פ שעשה זאת פעם אחת מן הסתם שלא יעשה כן הרבה, לכל היותר עוד פעם או פעמיים, אבל בכך זה ייגמר, אזי לא צריכים להגיד. שהרי לא יקרה מזה שום דבר רע לא לישיבה ולא לבחור, ואז זה אכן נקרא 'הלשנה' - זה לשון הרע, ובדרך כלל גם המשגית אינו מעוניין לדעת על כך, ולכן לא צריך לומר כלום.

אבל פעמים רבות מדובר בבחור שעושה מעשים שיכולים לגרום נזק גדול לו ולשישיבה, באם לא יתגלה הדבר לרב שיוכל לתקנו ולהורות לו את הדרך הנכונה, בין אם זה בענין ביטול תורה, או בביק אדם לחברו, או בענייני קדושה, או בשאר חלקי היהדות, באופן כזה זו עוולה גדולה מאד אם לא מספרים, וזה ממש בכלל 'לא תעמוד על דם רעך'! יש מול עיניך בחור

מדרן רה"י הגאון רבי יהושע אייכנשטיין שליט"א

ראש ישיבת יד אהרן

בדברים אודות המצב השורר בארה"ק

(מתוך דברים שנמסרו בקו' מסתבא)

כאשר החלה המלחמה ביום שמחת תורה, היה מצב של הסתר פנים גדול. ואולם במצב כיום, אמנם היו אבדות בנפש ונזקים גדולים, אבל באופן כללי יש הארת פנים גדולה מאוד.

באחת הקינות בתשעה באב ישנה הקבלה בין יציאת מצרים לבין היציאה מירושלים לגלות. 'בצאתי ממצרים, בצאתי מירושלים'. לכאורה מדובר כאן על שני הפכים, היציאה ממצרים היתה יציאה לחירות ומלווה בניסים עצומים, ואילו ביציאה מירושלים מדובר על צרות איומות והסתר פנים.

מבאר המשגיח ר' ירוחם זצ"ל, שכשם שיציאת מצרים היא הארת פנים למעלה מדרך הטבע, וגילוי מיוחד של השגחה פרטית, וההתבוננות בזה מביאה את האדם לאמונה בה'; כך יש מושג של הסתר פנים למעלה מדרך הטבע, שגם מתוכו אפשר לראות בבירור את יד ה' והנהגת שכר ועונש, ולהתחזק באמונה. בחורבן הבית היו צרות איומות שאינן בדרך הטבע כלל וכלל כפי המבואר במדרשי חז"ל, וניתן לראות בהם באופן ברור את יד ה' המכוונת את הכל ולהכיר בהשגחה.

גם השואה היתה מצב של הסתר פנים למעלה מדרך הטבע. הרי לא יעלה על הדעת לבוא להשמיד עם שלם בכזו צורה איומה ומתרידה. אלא זהו הסתר פנים למעלה מדרך הטבע, ומי שמתבונן בדבר בצורה נכונה, יכול להתעלות באמונה דוקא מתוך ההסתר פנים הנורא.

כשהחלה המלחמה, ראינו כולנו הסתר פנים למעלה מדרך הטבע. רואים באופן ברור שיד ה' סובבה שיקרה כזה דבר שהיה רחוק מן המציאות ומעל כל דמיון. כל כך הרב טעויות ומחדלים כדי לאפשר לדבר לקרות, ודאי אינן לפי הטבע. ההתבוננות בזה מחייבת את האדם להאמין בה', וגם להתחזק בתשובה ומעשים טובים כפי שכותב הרמב"ם בהלכות תעניות, ועי"כ לפעול להארת פנים.

ובימים אלו, כאמור, על אף ההסתר פנים המסוים שהיה כאן, שאנשים נהרגו ונפצעו רח"ל ורכושם ניזוק, ובודאי יש בזה ממידת הדין, אבל עיקר המצב הוא הארת פנים מיוחדת, ומצב של הארת פנים ודאי צריך להביא אותנו לידי אמונה בהשגחת ה' עלינו, להכיר טובה ולהודות 'על ניסיון שבכל יום עמנו'. כפי שהצרה מחייבת להתחזק ולהתעלות, כך גם הנס והארת הפנים.

* * *

נוסיף לבאר את ענין ההשגחה שראינו כאן, מתחילת המלחמה ועד עכשיו. בפרשת בחקתי נאמר: "ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתי ולא געלתים לכלותם להפר בריתי אתם כי אני ה' אלוהיהם" (כו, מד). מבואר בפסוק שגם בתקופות הגלות כאשר הקב"ה מסתיר פניו מאתנו, בכ"ז יש לנו ברית עמו שלא יעזבנו לכיליון.

הגרא"י חבר בספר שיח יצחק, מאריך מאוד בענין הנהגת הקב"ה עמנו בתקופת הגלות, ובסוף דבריו היסודיים כותב כך: 'וזהו שאמר הכתוב 'דומה דודי לצבי', וכמש"כ מה צבי זה בשעה שהוא ישן עינו אחת סתומה ועינו אחת פתוחה. וידוע כי הגלות מכונה בשם לילה ואז זמן השינה, ואנו מתפללים 'עודה למה תישן'. וכן אמר המן לאחשורוש, ישנו עם אתה, כביכול ישן הוא אלוהיהם, וחשוב שהוא יתברך הסתיר פניו לגמרי והשליך ישראל מעל פניו, ולא ידע כי עינו אחת פתוחה וישן כצבי לשמור עדרו מכל הקמים עליהם'.

ועוד מוסיף הגרא"י חבר, שבזמן הגלות הקב"ה שומר עלינו ועושה עמנו ניסים, אך הם משתלבים בתוך דרכי הטבע ולא בצורה גלויה, כפי הארת הפנים שקיימת בזמן ששתי עיניו פקוחות עלינו. ז"ל: 'וכן היה הנס בהסתר פנים באמצעות הכנה טבעית קצת, כמו שאמרו רז"ל 'אסתר מן התורה מנין, שנאמר ואנכי הסתר אסתיר פני מהם'. והוא מ"ש שאע"ג

שהנה הוא עומד אחר כתלנו, כי עונותיכם מבדילים, מכ"מ 'משגיח מן החלונות', בוקע אור פניו יתברך דרך שלוחיו שהם שלוחי הטבע לקיומם של ישראל'.

בזמן הגלות הקב"ה כביכול ישן, והארת פניו אלינו אינה בצורה מוחלטת. אבל גדר השינה הוא שעין אחת נותרת פתוחה, כמו שינת הצבי; והוא משגיח עלינו ועושה עמנו ניסים המוסתרים בתוך דרכי הטבע. וכמו במגילת אסתר שהניסים לאורך כל התקופה לא היו גלויים, אבל היתה השגחה מדוקדקת, וכל דבר שנעשה היה בתכנון להושיע את עם ישראל.

כאמור, כאשר פרצה המלחמה בשמחת תורה היה הסתר פנים גדול מאוד, ואילו כיום המצב הכללי הוא הארת פנים גדולה. מדוע זה כך אנו לא יודעים, ואין לנו עסק בחשבונות שמים, אבל ודאי שכעת יש הארת פנים גדולה.

בזמן שיש הארת פנים ורואים את הניסים שקורים, זו הזדמנות להתרומם ולהתחזק באמונה בה'. רואים כאן בחוש שהקב"ה מקיים בריתו ושומר עלינו תמיד. הרי הסכנה שעמדה מצד איראן היתה ממש סכנת כיליון, וההצלחה היא הצלחה מופלאה ממש. ודאי שכל אדם הוא עולם מלא ורבים ניוזקו ונפגעו, אבל מצד הטבע המצב עלול היה להיות גרוע לאין שיעור.

וכפי שביארנו, רואים כאן בבירור את ההשגחה שבתוך דרכי הטבע. הלא אם רק נתבונן, אם לא היתה מלחמה מול החמס, ומתחילה היינו עומדים מול איראן, כשכל האויבים סביבנו נמצאים בשיא כוחם, הרי שבכל יום היו נזרקים כאן אלפי טילים, והיו עלולים להיות כאן נזקים עצומים ונוראים! ורואים בחוש איך פעלה ההשגחה, והקב"ה סובב את כל הדברים, שלב אחר שלב, כדי שתהיה אפשרות לבטל גם את הסכנה מאיראן. בכל דור עומדים לכלותינו - והקב"ה מצילנו מידם.

וכאשר מבינים מה קרה כאן ורואים איך הקב"ה סובב את הדברים מתחילה ועד עכשיו, ודאי שאין שום דרך לתלות זאת בכוחי ועוצם ידי. הרי בלי השגחה פרטית והארת פנים לא היה שייך כלל שיקרה כל מה שקרה כאן. כולנו ראינו שבשמחת תורה, למרות היכולות הטבעיות של הצבא והמערכות, היו כל כך הרבה טעויות ומחדלים; ואילו כאן הכל היה מדוקדק ביותר, והם עצמם לא האמינו שתהיה כזו הצלחה. התכוננו למצב הרבה יותר קשה.

והענין הוא כפי שביארנו, שכאשר אנו נמצאים במצב של גלות, הניסים אינם גלויים. אלא הקב"ה מסובב את כל הדברים בצורה ניסית, אבל דרך שלוחי הטבע, והניסים שקורים משולבים בתוך הטבע. ולכן אמנם רואים כאן את ההצלחה הגדולה ופעולות מסוימות שמתרחשות בצורה טבעית, אבל כל מי שמתבונן מביין כמה ניסים נסתרים היו כאן וכמה הכל תלוי ברצון ה', והוא מכוון את הטבע כדי לשמור עלינו.

* * *

לאחר מלחמת העולם הראשונה, כל המפה של העולם השתנתה. אמר על כך החפץ חיים זצ"ל, שתמיד היה לוקח הרבה מאוד שנים בכדי שיקרו כאלו שינויים, אבל כעת הדברים מתרחשים בזמן קצר, כיון שהעולם צריך להגיע למצב מסוים קודם ביאת גא"צ והזמן קצר, ולכן הכל מתרחש במהירות.

גם כאן, כל השינויים שנעשו קורים במהירות עצומה, והכל הכנה עתידית לקראת הגאולה. אנו כמובן לא יודעים מתי זה יקרה, אבל ברור שמתרחשים כאן דברים גדולים, וגלות ישמעאל היא הרי האחרונה שבגלויות. המהר"ל כותב שהסיבה שגלות ישמעאל לא נמנתה בארבע הגלויות, כיון שהיא נכללת בגלות פרס, ופרס זו הרי איראן שהיא ראש לכל הצרות.

ולאחר שזכינו לבזו הארת פנים צריך להתעורר ולהבין מה קורה כאן. באופן רגיל אדם חי בתוך העולם שלו, אבל צריך להרחיב את המבט ולהבין שמתרחשים כאן דברים גדולים ומהותיים. לצאת מתוך הקטנות, שרואים רק את החשבונות הקטנים של כל מה שקורה וכל הפרשנויות והפוליטיקות. צריך לחיות בגדלות ורוממות, לראות כיצד הקב"ה מסובב את כל הדברים ומקיים את הבטחתו שלא יעזבנו. גם כשההשגחה היא בצורה של עין פתוחה ועין סתומה, הקב"ה משגיח ושומר עלינו ומכוון את דרכי הטבע לטובתנו.

תפקידנו להתעורר ולהתחזק לאור כל מה שראינו כאן, וככל שנתחזק נזכה לסייעתא דשמיא, ותפילתנו שנוכח לביאת גא"צ בקרוב בימינו.

עלי דרך

ממך ראש ישיבת חברון רבינו דוד כהן שליט"א

דרך התורה

היה עפ"י ה', וכמבואר בלשון הפסוק שאמר משה לקורח, "אתה וכל עדתך הנועדים על ה' ואהרן מה הוא כי תלינו עליך", והיינו שהכל נעשה על פי ה' ואינו מעצמו, ומתוך זה בא קורח לכפירה בנבואת משה, לומר שדברי משה אינם עפ"י ה'.

אמנם עדיין צ"ב למה כפר בתורה מהשמים, ונראה הביאור במה שבא קורח לכפור בתורה מן השמים, שמתוך שבא להשפיע על ישראל לכפור בנבואת משה בא ביטול של כל התורה שנאמרה מפיו של משה, שהרי אם אין משה נביא אינו יכול לצוות את התורה לישראל מפיו של הקב"ה, שהרי חוץ מב' הדיברות הראשונות נאמרו השאר ע"י משה מפיו של הקב"ה, ולכן מזה הוכרח לכפור גם בתורה מן השמים, דרך בכח זה הוא יכול לבטל האמונה בנבואת משה ולבטל את דבריו של משה שה' ציווהו על הכהונה ועל הנשיאות, דאם תורה היא מן השמים בע"כ שמשה נביא.

ולפי"ז נראה לבאר מה שהביא הרמב"ם הפסוק של "בזאת תדעון כי ה' שלחני" כלפי העיקר של תורה מהשמים, דהנה יעו"ש ברבינו ביהי שדקדק לשון הפסוק "אם בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את פיה", שהיתה בליעת קורח באדמה ע"י הקב"ה בכבודו ובעצמו כמו מכת בכורות, וזה משום שמחלוקתו של קורח עמדה לעקור את כל התורה, וכל הענין של בליעת קורח היה להעמיד את עטרת התורה.

ולפי"ז נמצא דכל התכלית שאמר משה "בזאת תדעון כי ה' שלחני כי לא מלבי" הייתה להעמיד העיקר של תורה מן השמים, ואף שהזכיר משה גם את הענין של נבואת משה במה שאמר "כי ה' שלחני", לא היה זה אלא כדי להעמיד את העיקר של תורה מן השמים שאם אין משה נביא גם אין תורה מן השמים, אבל עיקר התכלית היה להעמיד את העיקר שהתורה מן השמים.

וזהו המבואר בגמ' (בבא בתרא עז, א) שאמרו בני קורח "משה ותורתו אמת", לומר שמשה אמת שהוא העיקר של נבואת משה, ותורתו אמת, לומר שתורתו של משה שהיא התורה שציווה לנו משה היא מן השמים.

אין תורה מן השמים ולא משה נביא

"בזאת תדעון כי ה' שלחני לעשות את כל המעשים האלה כי לא מלבי" (במדבר טז, כח).

צ"ב, מהי הכפילות של הדברים 'כי ה' שלחני', 'כי לא מלבי'.

ושמעתי משמיה דמרן הגר"ז זלה"ה, דהנה מבואר בירושלמי (סנהדרין י, א) "באותה שעה אמר קורח אין תורה מן השמים ולא משה נביא", והיינו דהנה ב"ג עיקרי אמונה שנמנו ברמב"ם בפי המשניות (בפ' חלק), גמנו ב' עיקרים באמונה ביסוד השביעי וביסוד השמיני, היסוד השביעי הוא להאמין בנבואת משה רבינו והיסוד השמיני הוא להאמין שהתורה נתנה מן השמים, וכן כתב הרמב"ם בהלכות תשובה (פ"ג ה"ח) שאפיקורוס הוא המכחיש נבואת משה והכופר בתורה הוא האומר אין תורה מן השמים, ולפי המבואר בירושלמי, קורח כפר בשניהם, שאמר לא משה נביא ולא תורה מן השמים, דמה שאמר לא משה נביא הוא הכפירה בנבואת משה ומה שאמר אין תורה מן השמים הוא הכפירה בתורה מהשמים.

ולפי"ז מבואר הכפילות בלשון הפסוק "כי ה' שלחני", 'כי לא מלבי', דמה שאמר "כי ה' שלחני" להוכיח נבואת משה, הוא כנגד הכפירה בנבואת משה, ומה שאמר "כי לא מלבי" הוא כנגד הכפירה בתורה מהשמים.

ויש לעיין לפי דרכו של הגר"ז, בדברי הרמב"ם בפי המשניות שהביא את היסוד השביעי לא הזכיר פסוק זה, ורק כשהביא את היסוד השמיני בעיקרי האמונה שתורה מן השמים סיים בדבריו, "והנאמר המורה על היסוד הזה הוא מה שנאמר בזאת תדעון כי ה' שלחני לעשות את כל המעשים האלה כי לא מלבי", וצ"ב, למה הביא פסוק זה על העיקר השמיני ולא על העיקר השביעי.

ונראה לבאר הדברים, דהנה דברי הירושלמי צ"ב, דעיקר מה שבא קורח לחלוק הוא על הכהונה והנשיאות, ולמה בא לכפור בנבואת משה ובתורה מן השמים.

וביאור הענין, דהנה כשבא קורח לחלוק על משה, השיב לו משה שכל מה שעשה במה שמינה את אהרן לכה"ג ואת אליצפן לנשיא

שו"ת לעולים לישיבות גדולות ע"י ארגון לב שומע

אחד הבעיות הקשות שאנחנו מוצאים בישיבות הגדולות בפרט אלה שנכנסים לשיעור א'. היום המצב הוא שההספק הוא לאט אנחנו מנסים קצת לשנות קצת להזדרז יותר אבל מהפכה לא הצלחנו

ש. בחור עולה לישיבה גדולה ומתחיל ללמוד עם מראה מקומות, איך לומדים עם מראה מקומות מה סדר הדברים מה עיקר ומה פחות מה סדר הדברים בלימוד עם חברותא?

עדיין לעשות. והלימוד האיטי הזה הוא סיבה שצריך לדעת איך ללמוד בשביל ללמוד ביסודיות ובשביל זה צריך הדרכה כדי שנוכל למלא את הייעוד של הלימוד העיוני. המראי מקומות אצלנו לא היה תמיד העיקר, אני לא מזלזל בחשיבות של מראה מקומות אבל לא זה ההיה העיקר. הדבר הראשון של כל בן תורה שבא ללמוד בעיון זה קודם כל בלי לפתוח את המראי מקומות ללמוד את הסוגיא היטב גמרא רש"י תוס' לדקדק השקלא וטריא את הה"א את המסקנא לדקדק מה רש"י מסביר מה תוס'. היום אנחנו מאוד מעודדים גם לימוד ראשונים שבשביל זה לא צריך מראה מקומות צריך איזה אבחנה לדעת איזה ראשונים שייכים לגוף הסוגיא ואיזה לא שייכים ליסודות הסוגיא, ובדברי הראשונים איך לשונותם ומה הם אומרים בסוגיא. יש שלב של מראי מקומות. זה שלב מאוד משמעותי כי בכל סוגיא יש את הנכסי צאן ברזל, שהם הבסיס של הסוגיא בהבנה של הסוגיא. יש את רבותינו שהם המעמידים של הסוגיא כמו קצות נתיבות רעק"א ר' חיים הגר"ז ואם זה הראשיבעט שאחריהם ר' ברוך בער ר' שמעון. אבל גם בנושא הזה לא צריך להגזים כי להשאיר רק עם הרייד עם אחרונים זה לא נקרא לדעת את הסוגיא זה נקרא לדעת את הרייד. אם רוצים להתחנך בדרכי הלימוד וההבנה חייבים ללמוד את הסוגיא טוב גפ"ת והראשונים ואז לראות איך ע"י האחרונים להוסיף מה שאפשר בהבנת וביאור הסוגיא.

יש עוד נקודה שחשוב להדגיש אותה זה החלק של השיעורים. בדרך כלל בעולם הישיבות יש את המגיד שיעורים והמגיד שיעור זה לא רק השיעור עצמו אלא גם לתת את הדרך ואת הכיוון בסוגיא איך להגיע ולעיין בעצמך בסוגיא. ולכן מאוד חשוב שהיחס לשיעור יהיה חשוב ואי אפשר להסתמך רק על מראה מקומות.

ש. בסדר ב' בשיב"ק יש שיעורים ובישיב"ג יש סדר של ג' שעות לעמוד. יש בעלי כשרונות שמרגישים אחרי חצי שעה שסיימו את העמוד. איך יוכלו ללמוד את העמוד ג' שעות ועדיין יישאר בגדר בקיאות?

באותם ישיבות שיש בהם הספק קבוע כגון שני דפים לשבוע ללכת עם מהלך של ללמוד לא עם כל הישיבה זה לא המהלך הנכון כי המציאות הוכיחה שמי שעשה שבת לעצמו ולא היה עם כולם ולא למד עם כולם לא יצא לו תועלת מזה. חלק מהתועלת של השטייגער זה הדיבור חברים לדבר בלימוד וכדומה 57:15 גם מי שמספיק עמוד בחצי שעה זה ודאי עמוד של דף היומי. אם אתה מספיק יותר יש לך את הכלים אז אתה יכול גם לעיין יותר אין כזה דבר להגיע לעיון עמוק בהספק של עמוד ליום. מי שמרגיש שהוא לא מספיק מנצל את הזמן יכול לחפש עוד זמן ללמוד עוד איזה פרק. ולהספיק עוד בעיון אבל לא כדאי על חשבון מסגרת הישיבה. בישיבות שאין בהם מסגרת קבועה של דפים בבקיאות אז העצה היא שכל אחד לפי כוחותיו ונטיית ליבו שיכוון כך את הנושא של הבקיאות.

ש. בישיבה גדולה בחור מקבל עצמאות. בהורים רבים החופש הזה גרם להם ליפול בלי שהם חלמו שהם יגיעו למצב הזה לפעמים תוך חצי שנה ה". מה המטרה של החופש הזה ומה צריך בחור לעשות כדי לא להגיע למקום שלא רצה להגיע אליו.

דבר ראשון לא צריך לפחד כ"כ... יש בעיה של עצמאות יתר אבל רובא דרובא לא נופלים כ"כ מהר... לכן להיכנס לפחדים לא צריך.

לגופו של ענין בנושא העצמאות יש ישיבות ויש ישיבות כל אחד בדרכו ובשיטתו. ובאמת יש בחור שמתאים לו יותר עצמאות ויש שפחות, אם יש לו מנוע עצמי חזק מתאים לו יותר עצמאות ואם המנוע העצמי שלו פחות חזק פחות מתאים לו העצמאות. בסופו של דבר אני מהניסיון שלי לא ראיתי שמי שהיה לו מנוע עצמי חזק עם רצון ושאפה לגדול שדווקא עצמאות היא זו שהורידה אותו. כמובן בישיבה קטנה הכל נותנים עם כפית לתוך הפה ולא צריך כל כך להתמודד עם כל דבר באופן עצמאי וזה העבודה בישיבה גדולה לעבוד בעצמו להשתדל ולהתאמץ. אבל החלק הזה למי שאין לו מנוע עצמי זה באמת סכנה ולכן תמיד אני אומר שבחור בא לבחור את הישיבה שייקח את זה בחשבון.

עצמאות יכול להיות גורם טוב אם יהיה לך כח עצמי אם אתה בעצמך תשתדל ותתאמץ אם אתה רוצה לעשות מה שליכך חפץ ואין לך כח לזה אז העצמאות היא לא טובה.

לגופו של ענין זאת העבודה שלנו שכשנכנסים לישיבה נכנסים להעמיד את הבנין לכל החיים אם אתה בשנה הראשונה מפספס ונופל למקום שלא חשבת אתה עלול לאבד את כל מעלתך לעולם התורה. אז השנה הזאת היא שנה עם אחריות גדולה לכל העתיד הרוחני שלך להיות תלמיד חכם אדם גדול ח"ו אם לא תנצל את זה לא תתאמץ לא תשקיע אתה עלול לאבד עולם מלא ומי שלא מתאמץ אומר המסילת ישרים ודאי שלא יצליח. אז השאלה היא גופא התשובה יש לכם אחריות לבנות את עצמכם לגדל את עצמכם וחייבים להתאמץ וגם מי שהמנוע העצמי שלו פחות חזק אם הוא יודע שכל העתיד הרוחני שלו על כף המאזניים אדם שידע שהעתיד שלו על כף המאזניים יכול להתאמץ גם מעבר לכוחות שלו. ומי שמתאמץ מעל הכוחות זוכה להרבה סייעתא דשמיא. לכן צריך להבין את גודל השעה להעמיד את היסוד לבנין ואז שאר הדרך תהיה יותר על מי מנוחות בעז"ה.

ש. בישיבה קטנה היעוד הוא העיקר שעליו נבנה כל העין שהבחור לומד ובישיבה גדולה השיעור הוא רק שעה בערך. מהו השיעור בישיבה גדולה? איך בחור צריך להתייחס לשיעור בבוקר האם זה העיקר או רק כפרפראות?

ההבדל המהותי בין ישיב"ק לישיב"ג מונח כבר בשם. קטן הוא סמוך על שולחן אביו וגדול הוא אינו סמוך על שולחן אביו אלא יש לו כח עצמי. ישיבה קטנה ענינה שהתלמיד סמוך על שולחן רבותיו שהם נותנים את היסוד בדרך הלימוד וההבנה ובישיבה גדולה המטרה היא לפתח את החשיבה העצמית ואת הגידול העצמי. אני ב"ה נצמא בעולם הישיבות כבר קרוב לשישים בלי גוזמא וגדלתי במשך השנים עם אלפי תלמידים חלקם כחברים וחלקם כתלמידים לא ראיתי בחור אחד שהחזיק מעצמו שהוא יכול לבד ולזלזל בשיעורים שיצא ממנו תלמיד חכם ומרביץ תורה. מי שגדל זה מי שהתייחס לרבותיו וקיבל מהשיעורים. יש ישיבות שחוזרים בהם על השיעורים. בבית מדרש שאני גדלתי לא זו היתה הדרך אבל עדיין השיעורים הם היו המצפן לחשיבה להבנה איך ללמוד גפ"ת וראשונים. השיעור מבחינתנו הוא לא כמו שחוזרים על רש"י ותוס' כי השיעור הוא רק כלי איך להתקדם בכוחות עצמנו. אבל ודאי שהשיעור הוא לא פרפראות אלא זה יסוד גדול שהוא המורה דרך איך להעמיד את הסוגיא ודרך הלימוד. ומי שניסה לבד וחשב שהוא מבין לבד לפעמים לא שלא גדל אלא למד עקום ומצא את עצמו במקומות אחרים.

CHAYEINU
HOTLINE

732.301.4043

Eretz Yisrael: 072.370.1816
UK: 44.330.350.5700

CHAYEINU
Subscriptions

732.301.4043 opt 8-1

chayeinusubscribe@gmail.com